

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 298

Poznań, środa dnia 2 lipca 1930

Rok XXV

Nikt tego nie zamknie na rygle

Powiedzieliśmy już na tem miejscu niejednokrotnie, że w akcji t. zw. centrolewu jeden moment jest bezspornie dodatni i ważki, a mianowicie to, że stronnictwa lewicowe, które w maju roku 1926 łamały konstytucję i gwałtem i przelewem krwi bratniej torowały „sanacji” drogę do władzy, że te same stronnictwa lewicowe dzisiaj podjęły sztandar obrony praworządności w Polsce.

W dziedzinie coprawda społecznej i gospodarczej, różni członkowie centrolewu różnie tam pewnie w dalszym ciągu patrzą na praworządność. Stronnictwu Chłopskiemu, „Wyzwoleniu” i Polskiej Partji Socjalistycznej wydaje się prawdopodobnie i nadal, że np. wyłączenie bez odszkodowania jest „zupełnie w porządku” z poczuciem prawa. O ile jednakowoż chodzi o dziedzinę polityczną, o legalne postępowanie i normalne funkcjonowanie władz państwowych, to zdaje się, że stronnictwa lewicowe zrozumiały teraz ostatecznie, dokąd wiodą konsekwencje czynów majowych, i gotowe są walczyć zdecydowanie o prawo.

Pod tym względem jest obóz „sanacyjny” chyba już dostatecznie uświadomiony. Chyba już i w najdosłowniej-szych komnatach rozumieją, że naród polski nie pozwoli na siebie w nieskończoność bezkarnie pluć i nie pozwoli nikomu — i to dosłownie nikomu — wynosić się ponad prawo. Tej prawdy życiowej nikt na rygle zamknąć nie zdoła. W obliczu prawa wszyscy są równi, z tą tylko różnicą, że im wyższe jest stanowisko, tem większa jest odpowiedzialność, — że za ewentualne przestępstwa wszyscy odpowiadają przed sądami karnymi, ale uprzywilejowani dostojnicy za przestępstwa przeciwko państwu odpowiadają ponadto przed Trybunałem Stanu. Tak mówi konstytucja. A konstytucji nie skonfiskuje się pierwszym lepszym pociągnięciem pióra.

Powiedzieliśmy wczoraj, że czas największy, by skończyć z nonsensem dzisiejszych stosunków politycznych, że czas największy, by głos zabrało społeczeństwo i w wyborach wypowiedziało swój sąd. Obóz rządowy jakoś się ociąga, jakoś odkłada rozrachunek polityczny z miesiąca na miesiąc, oddając się nadziei, że tymczasem wybada grunt, że poprawi się położenie gospodarcze, że wogóle „coś się stanie”.

Dzisiejsze odracanie próby sił, takiej czy innej, może trwać jeszcze w najgorszym razie kilka miesięcy, ale nie dłużej. Ze zresztą rząd gotuje się stopniowo do tej próby sił, tego dowodem choćby fakt powołania — ks. Żongolowicza na podsekretarza stanu w ministerstwie oświaty. To przyda się — na wybory lub inne polityczne rozprawy. Przypomina to żywcom sadzanie p. Bartla na fotelu prezesa Rady Ministrów przed sesją budżetową parlamentu. Potem, gdy już to minie, znamy tego ciąg dalszy... Społeczeństwo orientuje się w tem aż nadto i nie jest tak naiw-

„Hejże na korytarz!”

Oslawiony Abel, przewodca zakonu młodokrzyżackiego wy-wa do wysunięcia sprawy t. zw. „korytarza gdańskiego” na forum opinii międzynarodowej

Berlin, 2. 7. (PAT) Na łamach „Der Jungdeutsche Orden” oficjalnego organu zakonu młodokrzyżackiego, obok komunikatu o ewakuacji Nadrenji zamieszcza artykuł osławiony przywódcą młodokrzyżackiego zakonu August Abel. Twierdzi on, że nadszedł już czas poruszenia sprawy „korytarza gdańskiego” przed forum europejskiem. Artykuł ma prowokacyjny tytuł: Hejże na korytarz! (Ran an den Korridor!)

Abel oświadcza w dalszym ciągu, że rząd niemiecki nie może narazie wystąpić z tą sprawą, jednak zakon

krzyżacki nie może czekać, aż rząd odzyska swobodę ruchu w tym kierunku. Zakon młodoniemiecki od r. 1927 prowadzi otwartą walkę przeciw „korytarzowi”. Trzykrotnie w Paryżu wygłoszono odczyty na ten temat, wywołując dyskusję publiczną, na ten temat. Artykuł kończy się słowami: „Nadrenja niemiecka jest wolna, nad Trewirem i Koblencją powiewa flaga niemiecka — powiewać ona będzie znowu i nad Gdańskiem i nad „korytarzem”, a my dożyjemy jeszcze tych czasów”.

Za pieniądze Auswärtiges Amt

Gdańsk, 2. 7. (Tel. wł.) Jak się okazuje, źródłem olbrzymich funduszy na budowę niemieckiego gimnazjum w Grudziądzu jest niemiecki urząd spraw zagranicznych w Berlinie, zaś kontrolerem wydatków Senat gdański.

Dotychczas pieniądze z Berlina na szkolnictwo niemieckie na Pomorzu kierowane były na ręce niejakiego Eisenacka, przewodniczącego „Deutscher Schulverein” w Tczewie. Pewne nieścisłości w rachunkach skłoniły jednak Auswärtiges Amt do po-

szukania innego kasjera, którym został obecnie wysoki urzędnik Senatu gdańskiego, „Oberbaurat” Krüger. Na budowę gimnazjum niemieckiego w Grudziądzu, oraz stadjonu sportowego Krüger otrzymał dotychczas z Berlina sumę 400.000 i 250.000 złotych. Oprócz budowy stadjonu w Grudziądzu Niemcy planują budowę podobnego boiska w Tczewie, przy prywatnym gimnazjum niemieckim. Krüger pertraktuje już o nabycie terenu pod stadjon za cenę 50 tys. zł. S. B.

Niezwykły okólnik wojewody krakowskiego

List prof. Marchlewskiego

Warszawa, 2. 7. (Tel. wł.) Wojewoda krakowski Kwaśniewski wysłał okólnik do naczelnego urzędu wojewódzkiego oraz do dyrekcji robót publicznych i zawiadomił w nim, że nie będzie od dziś przyjmował osobiście posłów, senatorów oraz tych osób, które wzięły udział w zjeździe „Centrolewu”. Ponadto wojewoda K. zawiadomił naczelników wydziałów województwa, że nie mają obowiązku przyjmowania osób, jeżeli te osoby zgłaszają się nie we własnej sprawie, lecz jako delegacje osób trzecich. Okólnik ten wywołał nawet w kołach sanacyjnych zdumienie.

Jak wiadomo — wojewoda Kwa-

śniewski zrezygnował z przewodnictwa komitetu L. O. P. P. w związku z mową prof. Marchlewskiego na zjeździe „Centrolewu”. Wobec tego prof. Marchlewski również zrezygnował ze stanowiska członka zarządu wojew. wydziału L. O. P. P. a list zawiadamiający o rezygnacji zakończył wyrażeniem nadziei, że gdyby nadszedł czas zużytkowania organizacji samoobrony społecznej przeciwgazowej — to p. wojewoda Kwaśniewski potrafi podzielić pogląd p. Marchlewskiego w sprawach dotyczących dobra państwa i ogółu. Ludzie powinni współpracować nawet wtedy, gdy ich dzielą poglądy osobiste. (w)

O pomoc dla niem. prowincyj wschodnich

Znamienne zastrzeżenie

Berlin, 2. 7. (PAT) Komisja wschodnia Reichstagu ukończyła obrady nad projektem ustawy o pomocy dla prowincyj wschodnich Rzeszy. — Projekt został przyjęty. Komisja uchwalila rezolucję, domagającą się, a-

żeby z zarządzeń pomocy korzystać mogły tylko te wielkie gospodarstwa rolne w prowincjach wschodnich, które zatrudniają u siebie wyłącznie robotników niemieckich, nie zaś robotników sezonowych polskich.

Echa ewakuacji Nadrenji

Napady na „separatystów” nadreńskich

Berlin, 2. 7. (PAT). Donoszą tu o wykroczeniach, jakich tłum demonstrantów dopuścił się w Kaiserslautern w Palatynacie przeciwko przywódcom ruchu separatystycznego. Demonstranci urządzili napad na 3

składy, należące do przywódców ruchu separatystycznego, niszcząc zupełnie wewnętrzne urządzenie magazynów. Właściciel jednego ze sklepów popełnić miał samobójstwo.

ne, by się pozwoliło nabrać na kawały polityczne. Ale rzecz inna, że powołanie księdza na wysokie stanowisko w ministerstwie oświaty właśnie teraz, właśnie w obecnym okresie, jest niewątpliwie

barometrem, wskazującym na bliskość wyborów. Oby już raz nadeszły! Oby już raz zwyciężyły: prawda, sumienie i rozsadek.

Muszą przyjść konsekwencje

Nasz korespondent warszawski H. W. pisze, co następuje:

Jakkolwiek można się odnosić do zjazdu centrolewu, nie można nie stwierdzić, że był to w naszym życiu politycznym fakt dużego znaczenia, który będzie musiał za sobą pociągnąć daleko idące konsekwencje.

Centrolew był dotychczas jedynie ugrupowaniem klubów parlamentarnych. Stronnictwa środka i lewicy zespoliły się podczas ostatniej sesji sejmowej. W dotychczasowych wystąpieniach deklarowały się jedynie kluby poselskie i senatorskie. Dopiero zjazd krakowski był pierwszym wystąpieniem tego zespołu w społeczeństwie. Ten moment należy podkreślić.

Drugim momentem charakterystycznym dla zjazdu jest kompromisowość żywiołów uczestniczących w zjeździe. Na czoło wysunięto hasła jedynie polityczne, natomiast wycofano całkowicie społeczne. Trzeba stwierdzić pewne umiarkowanie w ustalaniu pozytywnych tez programowych, a natomiast silne zradykalizowanie się tych grup w dziedzinie politycznej. Wyrazem tej radykalizacji są rezolucje, obejmujące już nie tylko osobę Józefa Piłsudskiego, lecz i p. Prezydenta.

Postawienie stosunku do p. Prezydenta musi pociągnąć konsekwencje. Już teraz prasa „sanacyjna” zapowiada reakcję kół rządowych. W realizowaniu postawienia stosunku do p. Prezydenta, grupy centrolewu będą musiały starać się uregulować sprawę na terenie parlamentarnym. Będą musiały wystąpić o zwołanie sesji nadzwyczajnej, o ile zechcą być konsekwentne. A to jedynie zaoszczędzi sytuację. To będzie musiało doprowadzić do rozwiązania parlamentu i odwołania się do wyborców, jeśli czynniki kierownicze zechcą rozwiązać konflikt na drodze normalnej. O ileby zaś chciały one szukać rozwiązania na innej drodze, w takim razie położenie utrudni się bardziej i bardziej skomplikuje.

Dobrze ocenił sytuację krakowski „Czas”, który podkreślał z naciskiem fakt wciągnięcia w konflikt społeczeństwa — ulicy. To samo podkreślił w swym telegramie do zjazdu marszałek Sejmu p. Daszyński. W tem leży największe niebezpieczeństwo. Bo, jeśli się przenosi walkę na ulicę, to wiadomo, gdzie ona się zaczyna, lecz nie wiadomo, gdzie kończy...

Racjonalne rozwiązanie konfliktu jest możliwe jedynie na drodze nowych wyborów. Czy do nich dojdzie? Czy zaraz czynniki decydujące powezmą odpowiednio postanowienia? Czy odwłoka na przyszłość? Czy uciekną się do innych sposobów?

Jeszcze na jeden szczegół trzeba zwrócić uwagę: Czynniki zagraniczne, rachujące na możliwość postawienia sprawy rewizji granic Polski, przypuszczają, iż dążenia ich matrfią na sprzeciw przedewszystkiem ze strony kół prawicowych i narodowych, podczas gdy z lewicą będzie można traktować. Niefortunny występ pos. p. Ciołkosza z P. P. S. w Berlinie mógłby np. ich do takich przypuszczeń uprawniać. Rezolucje jednak polityczne, dotyczące pokoju i nienaruszalności granic, rezolucje wysunięte przez pos. Libermana, są dla lewicy obowiązujące i wykazują czynnikiem pacyfistycznym zachodu, iż w obronie granic opinia polska jest jednolita i zdecydowana.

Odpowiedź Holandji

Paryż, 2. 7. (Tel. wł.) Wczoraj nadesłał rząd holenderski notę z odpowiedzią na projekt Brianda o federacji europejskiej. Holandia przyjęła projekt naogół przychylnie, czyniąc jednak pewne zastrzeżenia, zwłaszcza w sprawie kolonii zamorskich.

W dziesięciolecie plebiscytu na Warmji i Mazurach

W związku ze zbliżającym się dziesięcioleciem plebiscytu na Warmji, Mazurach i Powiślu otrzymujemy od naszego korespondenta wschodniopruskiego następującą korespondencję:

Olsztyn, w lipcu.

Jak wiadomo, w ostatnich kilku tygodniach byliśmy świadkami licznych krwawych zająć na pograniczu polsko - niemieckim, spowodowanych świadomością przez Niemców. Biorąc pod uwagę ostatnie wynurzenia niemieckiej prasy nacjonalistycznej, zwłaszcza miejscowej, dochodzi się do przekonania, że zajęcia te są nietylko etapem w niemieckiej propagandzie „korytarzowej”, ale także przygrzywką do obchodów 10-lecia plebiscytu na Warmji i Mazurach, które odbędą się w najbliższym czasie.

O przygotowaniach do tych obchodów mieliśmy okazję pisać już przed kilku tygodniami. Dziś jednak musimy zaznaczyć, że to, cośmy wówczas pisali o ich zakresie i rozpiętości, jest niespójne w stosunku do tego, co się obecnie robi ze strony niemieckiej. Warto przytem podkreślić, że 10-lecie plebiscytu organizują te same osoby, które w r. 1920 prowadziły niemieckie bojówki na bezbronnym Polakach, które domagały się przelewu krwi polskiej i częstokroć pogroźki swe w czyn wprowadzały. Na ich czele, jako naczelny organizator manifestacji plebiscytowych, stoi oświatowy Max Worgitzki, kierownik wschodnio - pruskiego „Heimatdienstu” i szef niemieckiej akcji plebiscytowej w r. 1920.

Biorąc pod uwagę ton, w jakim przemawiają obecnie aranzery manifestacji, obawiać się należy, że dojdzie do nowych gwałtów wobec ludności polskiej. Obawy te znajdują uzasadnienie w fakcie, że na dzień 6 lipca br. bojowa organizacja niemiecka „Stahlhelm” zwołuje do Olsztyna wielki zjazd krajowy, mający charakter wybitnie antypolski.

Równocześnie prowadzi się znów

zakrojoną na wielką skalę agitację rewolucyjną. Wspomniany już Max Worgitzki w artykule p. t. „Wölfe in Masuren” pisze dosłownie: „Musimy ziemię działdowską, „korytarz” i wszystko inne, co nam gwałtem i przemocą wydarto, ponownie odzyskać”. Gdzie indziej zaś Worgitzki powiedział, że gdyby mu pozwolono urządzić plebiscyt na Pomorzu, napewno przegraliby Polacy(!)

W dniu 11 lipca t. j. w dziesięciolecie plebiscytu na Warmji i Mazurach cały naród polski powinien dać prokuratorom niemieckim należytą odprawę.

Balticus.

Dziesiąta rocznica plebiscytu na Warmji, Mazurach i Powiślu przypada w dniu 11 lipca. Plebiscyt ten — jak wiadomo — odbył się w najfatalniejszych dla Polski warunkach, w chwili, gdy bolszewicy parli w kierunku Warszawy, i kiedy cały wysiłek narodu polskiego zwrócony był w kierunku odparcia wrogiej nawały. Mimo więc, że dzień 11 lipca jest rocznicą smutną, padła inicjatywa, by urządzić obchód tego 10-lecia celem przypomnienia światu całego wielkiej przyrody, jaka stała się ludności polskiej na Warmji, Mazurach i Powiślu.

Główny obchód odbędzie się w Działdowie, stolicy tego skrawka Mazur, który został nam przyznany Traktatem Wersalskim bez plebiscytu. W niedzielę, dnia 13 lipca br. w mieście tem odbędzie się zjazd uchodźców polskich z Prus Wschodnich, których przeszło tysiąc przebywa w Polsce, byłych polskich działaczy plebiscytowych oraz organizacji kulturalnych, pracujących wśród ludności mazurskiej. M. i. organizacją zjazdu zajmuje się również korporacja akademicka „Masovia” z Poznania.

Kto chce otrzymać imienne zaproszenie na zjazd, powinien zgłosić się do sekretarjatu Zrzeszenia Polaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej, Toruń, ul. Koszarowa 7.

42,2 proc. (!) dzieci niemieckich musi (!) uczęszczać do szkół polskich. Na Pomorzu, gdzie położenie przedstawia się najgorzej, 62,5 proc. (!) dzieci niemieckich pobiera naukę w szkołach polskich”.

Nie potrzebujemy zaznaczać, że cyfry, wyżej podane, absolutnie nie odpowiadają rzeczywistości.

Propaganda niemiecka prowadzona jest w szerokich rozmiarach także w prasie zagranicznej. Znany ze swego germanofilstwa „Manchester Guardian” drukuje korespondencję z Bydgoszczy na temat mniejszości niemieckiej w Poznańskim i na Pomorzu. Autor korespondencji podkreśla, że kraj zachował w pełni swój niemiecki charakter, mimo stałych a bezowocnych usiłowań ze strony Polski, by miejscową mniejszość niemiecką wytepić (!) Wielkie zdobycze duchowe i materialne po wsiach i miastach, jakie Niemcy wypracowały na przestrzeni stulecia, obecnie zostały obrócone wniwecz. Byt cywilizacji niemieckiej i swoboda jej rozwoju są również zagrożone, jak mienie Niemców. Postanowienie Traktatu Wersalskiego odcięły większość część Niemców od ich dawnej ojczyzny. Stanowcza i konsekwentna po-

Najzdrowszym napojem dla wszystkich jest prawie bezalkoholowe

PIWO GRODZISKIE!

dw 292

lityka Polski, zmierzająca do wyniszczenia żywiołu niemieckiego, pozabawia go wszelkich widoków normalnego życia.

Pomijając już wyjątkowo „bystry” dar obserwacyjny informatora angielskiego dziennika „niepodobna nie wypowiedzieć uwagi, iż, skoro „duchowe i materialne zdobycze Niemców zostały obrócone wniwecz”, to w jaki sposób wspomniane tereny mogły zachować charakter niemiecki? Jeśli bydgoskiego korespondenta nie obowiązuje ścisłość informacji, to należałoby zachować przynajmniej konsekwencję.

Rezultaty konferencji Małej Ententy

Stosunek do Węgier — Podpisanie umowy handlowej czeskosłowacko-rumuńskiej — Statut Małej Ententy

Jeziro Szczyrbskie, 30 czerwca 1930.

Jedenasta konferencja Małej Ententy skończyła swe obrady. W piątek dnia 27 czerwca wydano oficjalny komunikat o przebiegu obrad, a wieczorem ministrowie Benesz, Mironescu i Marynkowicz przyjęli przedstawicieli prasy, by poinformować ich o sytuacji politycznej i zapoznać ze statutem Małej Ententy, który w piątek został podpisany i w kołach politycznych Europy wywołał niemałe zainteresowanie.

Po zamknięciu oficjalnych obrad konferencji minister Benesz w rozmowie z kilku dziennikarzami oświadczył, iż konferencja tatrzańska była jedną z najwocześniejszych, jakie Mała Ententa dotychczas odbyła.

Utartym już zwyczajem omówiono na tegorocznej konferencji Małej Ententy przedewszystkiem ogólną sytuację polityczną, w której po konferencji morskiej i po ostatecznym uregulowaniu problemu reparacji zaszły pewne zmiany. W stosunku do projektów paneuropejskich Brianda zajęto stanowisko zasadniczo przychylne. Stanowisku swemu wobec tych projektów państwa Małej Ententy dadzą wyraz podczas generalnej dyskusji w Genewie.

Ważnym punktem rozpatrzonego na konferencji tatrzańskiej porządku dziennego była dyskusja nad problemem aplikacji umów paryskich i hańskich, a tem samem i nad aktualnym zagadnieniem stosunku Małej Ententy do Węgier. Ministrowie stwierdzili z zadowoleniem, że w wyniku załatwienia kwestji optantów i zlikwidowaniu szeregu innych palących kwestji w stosunkach między Węgrami a państwami Małej Ententy zaszła poważna zmiana na lepsze. Mała Ententa pragnie ściślej z Węgrami współpracować, oczywiście w tem założeniu, że Węgrzy respektować będą obowiązujące umowy i zobowiązania. Z powyższego stanowiska Małej Ententy do problemu węgierskiego wynika również jej stanowisko do tak zwanej kwestji królewskiej na Węgrzech. W dosadny sposób scharakteryzował stosunek Małej Ententy do Węgier minister Benesz w rozmowie z współpracownikiem dziennika budapesztyńskiego „Az Est”.

Na pytanie jednego z dziennikarzy węgierskich, jakie stanowisko zajęłaby Mała Ententa na wypadek ewentualnego powrotu arcyksięcia Ottona na tron węgierski, minister Benesz oświadczył, że wtedy powtórzyłoby się to samo, co miało miejsce, kiedy do Budapesztu przyjechał ostatni cesarz austro-węgierski, Karol. W podobny sposób wypowiedzieli się na ten temat i inni ministrowie, którzy podkreślili, że Mała Ententa zajmuje stanowisko, które znane jest z dawniejszych konferencji, nie uważając za stosowne dokonywania w niem jakichkolwiek zmian.

Najważniejszym niewątpliwie wydarzeniem, podczas tegorocznej konferencji Małej Ententy było podpisanie dwóch doniosłych umów: umowy handlowej czeskosłowacko - rumuńskiej i aktu o statucie Małej Ententy.

Podpisanie umowy handlowej czeskosłowacko - rumuńskiej w toku obrad konferencji Małej Ententy miało niewątpliwie znaczenie manifestacyjne. Rumunja i Czechosłowacja porozumiały się w sprawach gospodarczych w chwili, kiedy cały świat przeżywa ciężki kryzys ekonomiczny. Powszechnie sądziło się, że porozumienie takie jest niemożliwe, zwłaszcza na skutek niedawnego uchwalenia przez parlament czeskosłowacki nowych cel agrarnych i wysunięcia przez Rumunję nowych żądań w stosunku do Czechosłowacji. Tymczasem jednak obydwa państwa potrafiły znaleźć rozwiązanie kompromisowe, dając tem samem dowód swej dojrzałości politycznej i zrozumienia wzajemnych potrzeb. Dlatego też nikt nie ma najmniejszych wątpliwości co do dalszych losów rokowań handlowych czeskosłowacko - jugosłowiańskich, które z pewnością już niebawem będą mogły być sfinalizowane, mimo iż niedawno jeszcze trzeba je było z powodu pewnych trudności na jakiś czas odroczyć.

Statut Małej Ententy jest aktem politycznym o doniosłym znaczeniu. Formalnie umowa ta, której tekst w najbliższych dniach zostanie podany do wiadomości publicznej, nie zawiera nic nowego, gdyż formuluje jedynie na piśmie to wszystko, co na podstawie układów ustnych określało dotychczas organizację Małej Ententy. Niemniej jednak znaczenie umowy o statucie Małej Ententy jest duże, nadaje bowiem tej organizacji wszelkie cechy trwałości. W statucie Małej Ententy znajduje się, między innymi, postanowienie, że Mała Ententa posiada swego prezesa, który występuje publicznie w imieniu organizacji, zwołuje konferencje, przygotowuje programy obrad i zastępuje Małą Ententę przy rozmaitych okazjach. Prezesem Małej Ententy jest zawsze ten minister, w którego kraju odbywa się doroczna konferencja Małej Koalicji. Tak więc w roku bieżącym funkcje prezesa pełnić będzie Benesz, w roku zaś przyszłym zastąpi go na tem stanowisku Mironescu, bowiem następną konferencja Małej Ententy odbędzie się w Rumunji.

Statut Małej Ententy ustanawia dalej zasadę absolutnej równości jej członków i reguluje kwestję wzajemnych protokółów. To ostatnie postanowienie posiada bardzo doniosłe znaczenie, gdyż dotychczas na konferencjach Małej Ententy żadnych protokółów nie prowadzono. Obrady ministrów Małej Ententy były zawsze zupełnie poufne i oprócz trzech ministrów nikt w nich udziału nie brał. Jedyne pisanymi pamiątkami, pozostającymi po poszczególnych konferencjach Małej Ententy, były oficjalne komunikaty ministrów.

Śmiertelne szczątki Rejtana

Warszawa, 2. 7. (Tel. w!) W rodzinnym majątku Rejtana w Hroszówce w pow. baranowskiem odnaleziono szczątki Tadeusza Rejtana pod przastarym grobem. Kości opieczęto i złożono w kaplicy w Hroszówce. (w)

Historja warszawska powtarza się na Śląsku

Odroczenie sesji Sejmu śląskiego jest kapitalną ilustracją odnoszenia się kierujących współcześnie w Polsce czynników do parlamentaryzmu i do zagadnienia kontroli społeczeństwa nad gospodarką finansową władz. Istnieje ten sam stosunek do tego zagadnienia zarówno w Warszawie, jak i na Śląsku.

Dlaczego odroczone sesję?

Konflikt polegał na stosunku do budżetu śląskiego. Wobec braku Sejmu rada wojewódzka ustaliła projekt budżetu na r. 1930-31. Gdy Sejm się jednak zebrał, przedłożono mu do uchwalenia ustawę skarbową, a wojewoda dr. Grażyński uważał, że Sejm powinien uchwalić bez zmian projekt ustawy skarbowej na r. 1930-31, a dołączone doń zestawienie wydatków i dochodów uważać za budżet, już uchwalony przez radę wojewódzką i zatwierdzony przez ministerjum skarbu.

Główną walkę przeciwko takiemu stanowisku wojewody prowadził prezes komisji budżetowej pos. Korfanty, który uważał za niedopuszczalne zrezygnowanie z prawa uchwalenia budżetu gdyż kwestjonowałoby to wogóle istnienie samego Sejmu; żądał uchwalenia prowizorium budżetowego na czas obecny i przeprowadzenia pracy nad całym budżetem. Co do stanowiska rady wojewódzkiej, to członek jej pos. Kobylński deklarował dawniej, iż aprobuje stanowisko rady w rozumieniu, że jej uchwały będą zatwierdzone następnie przez Sejm. Najważniejszą jednak kwestją, było żądanie o pozycji przedstawienia t. zw. ustawy indemnizacyjnej, czyli ustawy o rozpatrzeniu i zatwierdzeniu kredytów, wydanych przez województwo w okresie bezsejmowym.

Ten ostatni warunek woj. Grażyński kategorycznie odrzucał, zapowiadając że rząd takiej ustawy nie wnieśnie, i że ją zastępuje zamknięcia rachunkowe i ustawa skarbowa.

Ponieważ za stanowiskiem rządu wypowiedział się jedynie klub B. B., a w sprawie indemnizacyjnej Niemcy byli skłonni do kompromisu z wojewodą, co zresztą nie rozstrzygało sprawy, gdyż w gruncie rzeczy większość

Sejmu stanowiska rządu nie aprobowala — przeto wojewoda wystąpił do rządu z wnioskiem o odroczenie sesji. Tak się też stało.

Przypomina to wysoce nasze stosunki w centrali. Tak samo Sejm warszawski chce zatrzymać sobie prawo kontroli nad gospodarką gdy — jak to wynika ze znanych czterech warunków — Piłsudski odrzuca zasadę kontroli ze strony Sejmu. Tak samo w Warszawie walka rozpoczęła się o prawo kontroli nad wydatkami pozabudżetowymi, dokonaniem przez rząd i o ustawę „indemnizacyjną” o kredytach dodatkowych. Chodziło w Warszawie o sienne kredyty na r. 1927-8. A sprawa ta dotąd jest niezalutwana i rząd za żadną cenę nie chce dopuścić do jej przedyskutowania na forum parlamentarnem.

Na Śląsku powtarza się historia warszawska. Tam rada wojewódzka może zażądać zwolnienia sesji nadzwyczajnej. Ponieważ opozycja w radzie wojewódzkiej posiada większość, niechybnie to się stanie. A wtedy sesja, na wzór warszawski, zostanie znowu odroczone, zanim się Sejm zdola zebrać.

Czy jest to korzystne ze stanowiska narodowego i państwowego, że na Śląsku, na terenie mieszanym, gdzie skierowany jest silny napór niemieckiej propagandy — zaostrzy się walka społeczeństwa z władzą polską, którą sprawują „sanatorzy” — to rzecz niepodlegająca kwestji. Odpowiedzialność na jej zadrażnienie spadnie na „sanacje” i jej kierowników. H. W.

Niemiecka propaganda przeciw Polsce

Na zjeździe „Związku Niemców Zagranicznych” (Verein für das Deutschtum in Auslande”), odbyłym niedawno w Salzburgu, przedstawiciel Niemców z Polski, składając sprawozdanie, wskazał na stały i nieznośny ucisk (!) jakiemu podlegają jego rodacy w dziedzinie życia gospodarczego, kulturalnego i politycznego. „Wstrząsający jest fakt, iż

Ciężkie warunki kapitulacji

Moskwa, 2. 7. (PAT). Na odbywającym się zjeździe partyjnym w dalszym ciągu rozstrząsane są grzechy prawej opozycji, aczkolwiek z wyjątkiem Bucharina wszyscy odpowiedzialni przywódcy prawej frondy kapitulowali i złożyli deklaracje o całkowitem podporządkowaniu się dyrektywom partji. Stronicy Stalina nie zadowolili się jednak złożeniem deklaracji żądając od dotychczasowych wodzów prawej opozycji praktycznych dowodów zmiany ich politycznego stanowiska, przede wszystkim zaś ujawnienia swoich zwolenników i jak najbardziej kategorycznego potępienia prawej ideologii. Niezależnie jednak od oświadczeń i zgody przywódców prawej frondy, prawdopodobnie nie zostaną oni ponownie

wybrani do władz partyjnych, co najwyżej nie będą wykluczeni z partji. Moskwa, 1. 7. (PAT). Na kongresie komunistycznym Rykow, zaznaczył m. in.: „żądają ode mnie, abym walczył przeciwko mym współwyznawcom. Jakżesz jednak mogę walczyć przeciwko Bucharinowi i Tomskiemu, skoro wszyscy razem jednako ponosimy winy i skoro potępiamy nasze błędy. Mój błąd jest tem cięższy, że zajmuję poważne stanowisko w kraju i w partji. Ta właśnie okoliczność pozwoliła elementom nieprzyjacielskim wykorzystać moją pozycję do walki przeciwko partji i władzy sowieckiej. Jestem gotów uczynić wszystko czego partja zażąda, aby naprawić popełnione błędy“.

Finlandja broni się przed komunizmem

Helsingfors, 2. 7. (PAT) Wczoraj została otwarta nadzwyczajna sesja parlamentu. Cały gmach jest strzeżony przez wzmocnione posterunki policji. W loży dyplomatycznej zgromadzili się wszyscy przedstawiciele państw obcych. Rząd przedstawił 3 projekty ustaw: 1) o nadzwyczajnej o-

chronie republiki, 2) o zmianie ordynacji wyborczej, przyczem projekt ustawy tej przewiduje odebranie prawa wyborczego zarówno czynnemu, jak i biernemu osobom wrogim usposobionym do państwa, finlandzkiego, 3) ustawy prasowej. Parlament przyjął te ustawy.

W sprawie umowy żytniej z Niemcami

Warszawa, 2. 7. (PAT) Dzienniki zamieszczają wywiad z dyr. „Związku organizacji roln.“ p. J. Gościckim w sprawie polsko-niemieckiej umowy żytniej. W sprawie tej toczyły się rokowania z delegacją niemiecką, celem odnowienia umowy na rok przyszły. Strona polska uznała za właściwe odnowienie umowy na następny rok gospodarczy. Organizacje rolnicze wysunęły jednak szereg postulatów, zmierzających do wprowadzenia zmian. Wysłano żądania, aby siedzibą komisji żytniej był w przyszłym roku nie Berlin lecz Gdańsk i aby oba kraje w równym stopniu brały udział w ogólnym kontyngencie wywozu. Według dotychczasowej umowy bowiem 60 proc. eksportu przypadało na rzecz Niemiec a tylko 40 proc. na rzecz Polski. Delegacja niemiecka nie zaakceptowała żądań polskich. W rokowaniach nastąpiła przerwa. Dalszy ciąg rozmów odbędzie się w Berlinie 4 i 5 lipca. Na razie sprofilowano jedynie dotychczasową umowę na okres 2 tygodni, t. zn. do 15 bm.

Gdynia otrzymała pożyczkę

Gdynia, 2. 7. (Tel. wł.). Miasto Gdynia uzyskało pożyczkę elektryfikacyjną w Szwajcarii za pośrednictwem P. K. E. w Poznaniu. Pożyczka w wysokości 4 milionów franków szwajcarskich została udzielona na lat 10 na dogodny procent, mianowicie 8,45. Pożyczkę gwarantował minister skarbu. S. B.

Nowy dyrektor w min. roln.

Lwów, 2. 7. (Tel. wł.). Na dyrektora departamentu weterynaryj w ministerstwie rolnictwa został powołany b. rektor Akademii Weterynaryjnej we Lwowie prof. dr. Zygmunt Markowski, któremu przy odejściu nadano tytuł doktora honorowego za zasługi położone przy organizacji tej uczelni. Rektorem Akademii Weterynaryjnej we Lwowie został w r. szkolnym 1930/31 prof. Bronisław Janowski, znany ze swych prac z zakresu uprawy łąk i pastwisk.

Echa sprawy braci Bilażewskich

Warszawa, 2. 7. (Tel. wł.) Władze dokonały rewizji w mieszkaniu adwokata Hofmoka - Ostrowskiego, który w Krakowie przemawiał na Rynku Kleparskim w imieniu Stronnictwa Chłopskiego. Władze skonfiskowały cały nakład wydawanego przez Hofmoka czasopisma „Forum“. Numer ten zawierał artykuł p. t. „Tragedja Braci Bilażewskich“, odnoszący się do zagadkowej śmierci dwóch braci oficerów, jednego w 15 puł. ułanów w Poznaniu, drugiego — oficera lotników. Przeciwko niemu za ten artykuł wytoczono sprawę w prokuraturji. (w)

Szynki do Anglii

Gdynia, 2. 7. (Tel. wł.) W tych dniach odszedł z tutejszego portu na statkach „Premjer“ i „Łódź“, pierwszy transport bekoni i szynki do Anglii

w ilości 71 tys. klg. Bekony i szynki były magazynowane w nowowbudowanej chłodni portowej w porcie gdyńskim.

Samobójstwo studenta

Katowice, 2. 7. (PAT) W Cieszynie rzucił się z 3-go piętra na bruk podwórza student uniw. Jagiellońskiego, Henryk Schleiderer, ponosząc śmierć na miejscu.

Kongres unji celnej

Paryż, 2. 7. (PAT) Kongres europejskiej unji celnej przyjął rezolucję, apelującą do europejskiej opinji publicznej w sprawie położenia kresu wojnie taryfowej. Z kolei kongres powziął uchwałę w sprawie zwołania konferencji przedstawicieli kół rządowych dla zbadania problemu produkcji oraz rozdziału produktów rolnych.

Ustępstwa dla Cziczera

Wiedeń, 2. 7. (PAT) Korespondent moskiewski „Neue Freie Presse“ dowiaduje się, że bezpośrednio po kongresie partji komunistycznej ma nastąpić decyzja co do kierownictwa urzędu zagranicznego. Cziczera w ostatnich latach uprawiał do pewnego stopnia frondę osobistą. Był przeciwny temu, by urząd zagraniczny podzielony był na poszczególne resorty, których szefowie byłiby w bezpośrednim i stałym kontakcie z zarządem stronnictwa komunistycznego. Cziczera pragnąłby skupić w swoich rękach kierownictwo całego mechanizmu dyplomatycznego. Stronnictwo komunistyczne ma zamiar uczynić Cziczera nowi ustępstwo. Jest prawdopodobne, że Cziczera obejmie kierownictwo spraw zagranicznych.

Jak witać Masaryka?

Praga, 2. 7. (PAT) Jak wiadomo, w dniach 5 i 6 bm. zamierza prezydent Masaryk odwiedzić czeską część Śląska Cieszyńskiego. W związku z tem wyłoniła się w Cieszynie kwestja, w jakich językach należy prezydenta powitać. Rada Miejska uchwaliła, by powitanie wygłoszono w językach polskim i czeskim, odrzuciła natomiast wniosek w sprawie powitania go w języku niemieckim. Zarząd krajowy Moraw i Śląska unieważnił uchwałę Rady Miejskiej w odniesieniu do języka niemieckiego.

O Ewangelję św. Jana

Citta del Vaticano, 2. 7. (PAT) Wobec pogłosek, rozpowszechnionych ostatnio o sensacyjnych odkryciach, dotyczących Ewangelji św. Jana, koła miejskie przypominają, że dnia 29 maja 1907 specjalna Komisja Biblijna Papieska wydała o tej Ewangelji następujące orzeczenie: Św. Jan Apostoł a nikt inny jest autorem Ewangelji, noszącej jego imię; czwarta Ewangelja powinna być uważana za istotne źródło historyczne, w którym znajdujemy dokładnie odnotowane słowa Chrystusa Pana. Spekulacje tendencyjne różnowierców, nie katolików, są pozbawione wszelkich logicznych podstaw. Należy przypomnieć przy tej okazji, że tezy protestantów i modernistów, dotyczące Ewangelji św. Jana, zosta-

ły surowo potępione w słynnym dekreście z 3 lipca 1907 roku, omawiającym modernizm.

Agabeków boi się wracać...

Warszawa, 2. 7. (Tel. wł.) Przybyły do Paryża szef wydziału wschodniego G. P. U. Agabeków oświadczył, że nie chce wracać do Moskwy i występuje ze służby sowieckiej. Pragnie opublikować tajne dokumenty o akcji G. P. U. w krajach wschodnich. (w)

Nowy sekretarz Propaganda Fide.

(KAP) Ojciec św. mianował ks. arcybiskupa Karola Salotti sekretarzem Kongregacji „Propaganda Fide“.

Budownictwo Miasta Watykańskiego.

(KAP) Najnowsze prace budowlane, prowadzone na terenie miasta watykańskiego, przypominają złoty wiek wielkiego budownictwa kościelnego na schyłku wieków średnich i, jak słusznie zaznacza prasa zagraniczna, stawiają pod tym względem Papieża Piusa XI w rzędzie wielkich Papieży Odrodzenia. W tej chwili więcej niż 1.000 robotników zajętych jest przy wznoszeniu nowych budowli i przeróbkach dawnych gmachów. Budowana jest obecnie nowa pinakoteka długości 110 m. i szerokości 30 m.; umieszczone w niej będą olbrzymie zbiory malarstwa Watykańskiego. Oprócz nowego dworca wznoszone są budynki dla wielu nowych urzędów, które posiada miasto watykańskie; stawiana też jest równocześnie nowa własna elektrownia. Watykan otrzyma również własną radiową stację nadawczą, która stanie w pobliżu obserwatorium astronomicznego tuż przy murze Leona IV i której plany sporządził sam Marconi. Maszty antenowe będą miały wysokość 60 m. Wszystkie budynki Watykanu zaopatrzone zostaną w najbardziej nowoczesne urządzenia.

Katakumby w Hadrumetum w Tunisie.

(KAP) „Osservatore Romano“ umieścił niedawno sprawozdanie o wycieczce członków „Collegium Cultorum Martyrum“ w czasie ich pobytu w Kartaginie do katakumb w Hadrumetum, leżących w odległości około 140 klm. od Tunisu. Wycieczkę przewodniczył Mgr. Respighi, prefekt ceremonij papieskich, sekretarz papieskiej komisji dla spraw archeologii kościelnej i kurator wspomnianego kolegium. Profesor Josi, członek kolegium który przeprowadził szczegółowe studia nad katakumbami afrykańskimi, wygłosił wykład.

Katakumby w Hadrumetum odkryte były w latach 1888 — 1903 i zbadane przez obecnego biskupa Algieru, Mgra Leynaud'a który przy pomocy żołnierzy francuskich odkopał cztery cmentarze. Odnaleziono wówczas 236 podziemnych galerij, ciągnących się na przestrzeni około czterech klm. i zawierających 14.733 grobów. Nieśtetę wydobyto z nich tylko 245 napisów. Mgr. Leynaud nazwał cztery różniące się od siebie grupy galerij „Dobry Pasterz“, „Ermete“, „Severo“ i „Agrippa“. Pierwsza z tych grup jest najważniejsza; została ona odkopana i udośćpioną publiczności. Biskup Leynaud zachował wydobyte z niej napisy grobowcowe i pomniki, a m. in. napisy słynnej Partenope ze Smyrny: „Pamiętaj o swem dziecku o swym ojcu, ponieważ są oni nieśmiertelni w Bogu“ i „Pokój świętym w Chrystusie“. W innym napisie grobowcowym niejaki Chrystus prosi wszystkich swoich braci w Chrystusie, by w modlitwach swoich pamiętali o jego ukochanej małżonce Euzebji; napis z podobną prośbą znaleziono w katakumbach św. Pryscylli w Rzymie. Niektóre grobowce miały nietylko takie same napisy, jak grobowce w Rzymie, ale także same symbole. Znaleziono wiele symbolów Dobrego Pasterza, gołębia, kotwicy, Baranka Bożego i monogram cesarza Konstantyna.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,20 do 212,50 zł, gotówką 211,80 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 172,99 do 173,25 zł, gotówką 172,65 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 2. 7. 1930. Tendencja giełdy dzisiejszej była wybitnie utrzymana i zawierano chętnie większe ilości transakcyj, a zwłaszcza cieszyły się większym zainteresowaniem papiery procentowe. Za 5 proc. poz. konwers. płacono 55 proc., za 8 proc. listy dolarowe 97 proc. (przy dew. 8,90) i za 6 proc. listy żytnie 20,30 (za 1 ctr. mtr.), a jedynie oddawano 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 43 proc. Poza tem były w zaofiarowaniu premj. dolarowe po 63.— bez odbiorców.

Akcje bankowe bez notowania. Dopytywano się o akcje Banku Polskiego po 165.—, jednakże nie było oddawców.

Akcje przemysłowe przeważnie w poszukiwaniu. Do kursu doszło jedynie R. Mayem po 63.— w placeniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
Kurs w procentach nominalu)
5% pożyczka konwersyjna 55% P.
8% oblig. miasta Poznania z 1926 r. 92% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredytow. 97% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 43% O.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 20,30 P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w zł. za 1 akcję)
Dr. Roman May I em. z l. 63.— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 2. 7. 1930
Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. h.); b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w. h.); c) jęczmienia 673 gr. (114,1 f. w. h.); d) owsa 480,5 gr. (80,1 f. w. h.).

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	16,75— 17,25
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	46,50— 47,50
Usposobienie chwiejne.	
Jęczmień przemysłowy	17,50— 20,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17,00— 18,00
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia wł. work. według urzędowo ustalonego typu (70%)	30,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	71,50— 75,50
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	11,00— 12,00
Otręby pszenne	14,00— 15,00
Słoma prasowana	2,50— 2,70
Siano luźne	7,00— 8,00
Siano pras. nadnoteckie	8,50— 9,50

Ogólne usposobienie niejednolite. Na rynkach zagranicznych pewna poprawa cen żyta. Na rynku wewnętrznym zmniejszony popyt. Pszenica miała tendencję chwiejną, ponieważ zaczyna się kalkulować pszenica zagraniczna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 2. 7. 1930 r.
Waluty **Gołówka**
Dolary St. Zjed. tr.: 8,88 1/2 sp.: 8,90 1/2 kup.: 8,86 1/2

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,54	124,85	124,23
Holandja	358,70	359,60	357,80
London	43,36 1/4	43,46 1/4	43,25 1/4
Parvz	35,05	35,14	34,96
Praga	26,45 1/4	26,52 1/4	26,39 1/4
Szwajcaria	172,95	173,38	172,52
Wiedeń	125,93	126,24	125,62
Włochy	46,74	46,86	46,62

Tendencja przeważnie mocniejsza.
Papiery wartościowe i obligacje:
5% poz. premj. dol. 60,50
10% poz. kol. 102,50

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—110,00
Bank Polski	0,00—169,25
W. T. Węgla	0,00— 45,00
Lilpop	0,00— 23,00
Haberbusch	0,00—110,00

Tendencja przeważnie słabsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg. Berlin, 2. 7. 1930.

Pszenvca march. od st. załad.	285,00—290,00
76 77 kg	
Tendencja bardzo mocna.	
Zyto march. od stacji załad.	172,00—177,00
72 kg	
Tendencja mocna.	
Owies march. od stacji załad.	150,00—159,00
Tendencja bardzo mocna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	170,00—186,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	33,00—41,00
Tendencja utrzymana.	
Mąka żytnia	22,75—25,25
Tendencja mocna.	
Ospa pszena	08,00—08,50
Tendencja mocna.	
Ospa żytnia	7,75—08,00
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	22,00—29,00
Groch dr. jadalny	21,00—25,00
Groch pastewny	18,00—19,00
Peluszka	17,00—18,00
Bób polny	15,00—17,00
Wyka	19,00—21,50
Łubin niebieski	17,25—18,50
Łubin żółty	21,25—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	15,80—16,30
Wytłoki suche krajowe	7,00— 8,00
Srót Soja	13,20—14,20

Ogólna tendencja mocna.

Notowania złotego w Berlinie z dnia 2. 7. 1930 r.
Wyplaty na Warszawę 46,85—47,05
Noty wielkie 46,775—47,175

Odezwa!

Pierwszy Krajowy Kongres Eucharystyczny w Polsce należy już do przeszłości.

Spełniamy obowiązek wyrażenia podziękowania tym wszystkim, których zapał i ofiarny trud umożliwił przeprowadzenie prac kongresowych. Pewnie, że pierwsze uczucia wdzięczności zwracają się z głęboką pokorą do Boga, którego tyle doznaliśmy w pracach naszych opatrności i laski. Nie możemy jednak nie podnieść, że społeczeństwo całe w harmonijnej, rozumnej, wytrwałej pracy dało dowody poczucia odpowiedzialności i godności gospodarskiej, oraz gotowości do wysiłku i ofiar, dzięki którym,

można było wszystkie zamierzenia przeprowadzić. Zanim będziemy mogli z osobną zwrócić się do tych, którzy z nami współpracowali, wyrażamy naprzód serdeczne, gorące podziękowanie za wszystko co społeczeństwo, organizacje i poszczególne osoby zrobiły dla I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce.

Komitet Wykonawczy I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce
(—) prof. dr. Paweł Gantkowski przewodniczący
(—) X. Józef Prądzyński sekretarz generalny
(—) X. Ignacy Posadzy, sekretarz

Polskość Pomorza w świetle świadectw pruskich

Artykuł p. Emila Bourgeois w „Revue Bleue“

Ofensywa niemiecka na Pomorze, która ostatnio zaczyna coraz bardziej przybierać na gwałtowności, posługując się niesłychanymi wprost fałszami, było tylko dowiedzieć „niemieckości“ tej ziemi. W tej dziedzinie Niemcy liczą zwłaszcza na nieświadomość zagranicy, zalewając ją setkami tendencyjnych elaboratów, które bądźto wprost wychodzą z kuźni niemieckiej, bądź też sporządzone są przez usłużnych agentów niemieckich w rodzaju p. Roberta Donalda czy René Martela.

Na szczęście i zagranicą znajdują się ludzie, którzy znają prawdę historyczną i nie wahają się protestować przeciw fałszom propagandy niemieckiej. Świeżo właśnie w poważnym miesięczniku franc. „Revue Bleue“ ukazał się artykuł członka Akademii Francuskiej p. Emila Bourgeois p. t. „L'irredentisme polonais en 1813 dans le royaume de Prusse“, w którym autor, powołując się na źródła niemieckie, na dokumenty historyczne, ogłoszone przez pruski sztab generalny w latach 1846—1858, przypomina przebieg branki wojennej w r. 1813 w tych właśnie prowincjach, które Niemcy radziby powrotnie zagarnąć i których polskie władze pruskie w całym szeregu raportów jeszcze przed stu laty urzędowo stwierdziły.

Ówczesne Prusy znajdowały się w walce z Napoleonem. Rozkaz królewski z dnia 17 marca 1813 r. zwolujący „landwehry“ zwrócił się, nie wymieniając Polaków, do „Brandenburczyków“, do „Pomorzan“, do „Ślązaków“ i „Litwinów“, powołując się na sławne czasy Wielkiego Elektora i nawoływał do „obrony ojczyzny“.

Otóż apel ten na ziemiach od Polski zagarniętych, na ziemiach, do których Niemcy pretendują dziś powtórnie, zawiódł. Zawiódł na Śląsku, zawiódł na Kaszubach, zawiódł na całym Pomorzu.

Na Śląsku, w okręgach Pszczyny, Lublińca i Oleśna „landwehra“ polska zaraz po złożeniu przysięgi rozbiegła się, uciekając do Księstwa Warszawskiego. W kwietniu i maju owego 1813 r. odbywały się w lasach śląskich formalne polowania na zbiegów. Nie bacząc na surowość przepisów i bezwzględność przy stosowaniu ciężkich kar, trzecia część landwehry śląskiej — jak stwierdzają historycy pruskiego sztabu generalnego — nie stawiała się na wezwanie władz wojskowych.

Nie inaczej działo się w dzisiejszym „korytarzu“. Ludność tej prowincji (tak zwanych Prus Zachodnich) — skarży się historyk sztabu — „była bardzo słabo zgermanizowana. Była ona w swej większości polska: 130.000 przeciw 83.000. Odróżniała się i swą religią... Mielśmy tu do czynienia z krajem zasadniczo różnym od innych części państwa pruskiego, ponieważ połowa (?) jego ludności nie była niemiecka. Język polski dominował zwłaszcza w okręgach Tczewa, Starogardu, Chojnic i Kamienia... Oprócz języka ta część ludności zachowała wszystkie cechy charakteru polskiego i pożądała przedewszystkiem Polski wolnej i niepodległej“. I tu pobór — zawiódł. Prezydent regencji Würz donosił:

„Na prawym brzegu Wisły ludność rywalizuje w gorliwości z najstarszymi prowincjami państwa; inaczej się dzieje na brzegu jej lewym, którego ludność mówi po polsku i posiada związki rodzinne z Polakami od strony Warszawy. Wielu zaś z właścicieli ziemskich podtrzymuje zbrodnicze intrzygi z francuskim garnizonom Gdańska. Trzeba ich pilnować nadzwyczaj ściśle... Nawet po złożeniu przysięgi uciekną. Nie należy im dawać innego oręża oprócz pik, mogą być niebezpieczni“.

Wobec takiego stanu rzeczy poczęto stosować środki coraz ostrożeńsze. Zdecydowano wyłączyć polski pobór z „landwehry“ i wcielić go siłą do armji, uprowadzwszy pod eskortą do twierdzy w Kołobrzegu i Grudziądzu. Król zaaprobował ten pomysł, oświadczywszy, że — „wstąpienie do „landwehry“ będzie w ten sposób oznaką honorową, której (Polacy) zostaną pozbawieni“. Stworzono więc odpowiednią komisję pod przewodnictwem hrabiego Blankensee i rozpoczął się znowu „pobór“ w lasach i na granicy Księstwa Warszawskiego — pobór dokonywany przez żandarmów pruskich, wspomaganych przez żołnierzy garnizonu rosyjskiego w Bydgoszczy... W Tczewie musiano branki poniechać wobec groźnej postawy całej ludności; z Kamienia przeszło 1000 Polaków przekradło się przez granicę.

W sierpniu 1813 wznowiono represje. Zmobilizowano około 2000 ludzi z wojska regularnego i „landwehry“, z żołnierzy rosyjskich i kozaków, którzy pod kierownictwem siedmiu komisarzy cywilnych, mówiących po polsku i po rosyjsku, rozpoczęli wyszukiwanie ukrywających się od służby wojskowej. Lecz i to nie na wiele pomogło. W październiku brakło trzeciej części landwehry, bo — jak oświadcza historyk pruski — działała tu „niewidzialna w innych częściach państwa w takiej mierze nienawiść między dwoma narodami“.

Magnat śląski książę Anhalt-Pless zarzucił Ślązakom „brak patriotyzmu naturalnie pruskiego... Sędzia pokoju z Chojnic, niejaki p. Kunzel uskarżał się w swym raporcie, że Polacy nie czują wdzięczności za otrzymaną możliwość stania się dobrymi patriotami pruskimi... W przedmowie, napisanej przez oficerów generalnego sztabu pruskiego z 1858 r. do historii organizacji „landwehry“ w t. zw. Prusach Zachodnich czytamy:

„...W tym kraju wstręt do germanizacji, sprzeciw w stosunku do zarządzeń władz pruskich, nienawiść do funkcjonariuszów rządowych wyrażała się w tysiącznych sposobach, łączących się z pragnieniem Polski zjednoczonej i niepodległej, z wysiłkiem, dążącym ku temu celowi i z najwyższą sympatią dla Napoleona. W zwycięstwach cesarza widziano możliwość spełnienia swoich nadziei, a wzrok wszystkich Polaków skierowany był ku Warszawie, gdzie koncentrowały się ich interesy materialne i duchowe... Łatwo zrozumieć, że wśród tej części ludności trudno było liczyć na entuzjazm w sprawie wyswobodzenia Prus z pod jarzma napoleońskiego, lub szukać tam najmniejszego bodaj ducha ofiary“...

Na apel „ojczyzny pruskiej“ — kończy swój artykuł p. Bourgeois — polscy poddani króla Fryderyka Wilhelma II — zarówno ze Śląska, jak Prus Zachodnich nie odpowiedzieli i odpowiadać nie chcieli. Piszą o tem sami urzędnicy pruscy, a historia polskiego sprzeciwu, skreślona przez pruski sztab generalny w czterdzieści lat potem, świadectwo ich stwierdza.

Po zjeździe Związku miast

Odbyło się posiedzenie zarządu Związku miast pod przewodnictwem prezydenta miasta, inż. Z. Słomińskiego. Omawiano sytuację, jaka się wytworzyła w związku z wynikiem głosowania na zjeździe miast nad sprawą nowego statutu Związku. Jak wiadomo, zjazd przyjął tylko 16 paragrafów nowego statutu, przerywając głosowanie.

Zarząd Związku uchwalił jednomyślnie zwołać specjalny zjazd miast tylko dla sprawy nowego statutu. Zjazd

odbędzie się w jednym z miast prowincjonalnych w ciągu pierwszych czterech miesięcy roku przyszłego. Zdecydowano również ponownie rozpatrzyć projekty statutu, w związku z poprawkami, przyjętymi na zjeździe i zaproponowanymi zjazdowi przez specjalną komisję. W tym celu uchwalono zwołać uprzednio posiedzenie komisji statutowej zarządu Związku, uzupełniającej jej skład. Po przyjęciu statutu w ostatecznym brzmieniu przez zarząd na jednym z następnych posiedzeń, będzie on rozesyłany wszystkim miastom związkowym z prośbą o pisemne wypowiedzenie się za lub przeciw statutowi. Będzie to swego rodzaju referendum przedzjazdowe, które poprzedzi uchwały zjazdu.

Sprawę budownictwa mieszkaniowego, którą zjazd przekazał zarządo-

wi, celem sprecyzowania ostatecznego stanowiska ogółu miast i przedstawienia odpowiednich wniosków rządowi, zdecydowano rozpatrzyć jeszcze raz na ferjach letnich. Co się tyczy innych uchwał, powziętych przez zjazd, omówiono sposoby ich wykonania, przekazując załatwienie tej sprawy prezydjom.

Przyjęto też do wiadomości wniosek biura o zorganizowanie na jesieni r. b. kilku gospodarczych wojewódzkich zjazdów miast, na których przedstawiciele tych miast, na podstawie referatów poszczególnych miast odpowiednich województw oraz referatów, przygotowanych przez biuro Związku, mogłyby ustalić pewien plan gospodarczy dla miast danego województwa. Dla organizacji tych zjazdów wybrano specjalną komisję.

Przeciw szerzeniu rozkładu ze sceny

Demonstracje na przedstawieniu „Cjankali“ w Warszawie

W Warszawie wystawiono „Cjankali“, niemieckie sztuczdyło Wolffa, sztuczdyło plugawie, w tendencjach wysoce niemoralne. Przed Warszawą „Cjankali“ „puszczono“ w Łodzi w tamtejszym teatrze miejskim, kierowanym przez p. Adwentowicza. Teatr łódzki wystawił już cały szereg sztuk o tendencjach rozkładowych i bolszewizujących, które spotkały się z demonstracjami młodzieży narodowej.

Obecnie codziennie są zajęcia w Warszawie Narodowa i katolicka młodzież stolicy niemiecką ma urażenie do plugastwa od młodzieży łódzkiej.

Dzienniki narodowe wyrażają oburzenie, że wogóle dopuszczono do tego rodzaju prowokowania ludności Warszawy. Niestety komisariat rządu pozwolił na wystawienie „Cjankali“ — a policja broni tego sztuczdyła przed demonstrantami.

Nawet „Gazeta Polska“ bardzo wolnomyślna, w której Kaden Bandrowski zabiera głos o literaturze, stwierdziła, że sztuka jest szkodliwa i deprawująca, pisząc:

„Sztuka jest nieprawdopodobnie niezdarna; przytem szkodliwa i deprawująca. Temat jej stanowi t. zw. „piekło kobiet“ (używamy tego popularnego w Warszawie określenia: sprawa poronien i ich bezkarności), ale temat nawet aż tak „sensa-

cyjny“ nie uprawnia autora do absolutnej indolencji twórczej. Sprawa jest ważna i poważna, a „Cjankali“ jest bzdurą nie do wytrzymania. Polskiej Warszawie wyrażamy szczerze oburzenie. O sztuce napiszemy“.

„ABC“ przytacza następujące szczegóły zajść na pierwszym przedstawieniu „Cjankali“ w Warszawie:

„Kilkunastu policjantów rzuciło się do uśmierzenia demonstracji, przy pomocy funkcjonariuszy kina, należącego jak wiadomo, do niejakiego Hochmana.

„Studentów — demonstrantów zepchnięto z galerji, przyczem niektórych zrucano ze schodów i traktowano w sposób niebywale brutalny. Szczególnie odznaczył się pewien funkcjonariusz teatru, który stojąc na schodach wskazywał swym pomocnikom poszczególnych studentów okrzykiem: — Wal go w te!“

„Niesłychane poprostu zajście miało miejsce w przedlonku teatru, koło bufetu. Policjant wyprzedzał aresztowanego studenta. Nagle podskoczył prezes Z. A. S. P. Dygas i uderzył studenta w twarz. Jedną z pań, oburzona do żywego w ostrych słowach potępia ten bestjałski wybryk, na co usłyszała z ust prezesa Z. A. S. P.:

„Takich szczeniaków tobym czterech zastrzelił bez wahania!“

„Redakcja naszego pisma jest w posiadaniu nazwisk świadków tego zajścia.

„W uśmierzeniu“ demonstracji brał również czynny udział dostarczyciel piosenek do „Qui pro Quo“ p. Hemar (z domu Heszeles“).

Sprawa pułk. Moszkiewicza

W dniach 17, 18 i 20 b. m. odbyła się w wojsk. sądzie okręgowym w Warszawie pod przewodnictwem mjr. Proniewicza ponowna rozprawa przeciwko pik. int. w stanie spoczynku magistrów praw St. Moszkiewiczowi, b. szefowi int. O. K. V. w Krakowie, na skutek unieważnienia przez Najwyższy Sąd Wojskowy wyroku 1-szej instancji z r. 1929.

Sąd po 3-dniowej rozprawie uwolnił oskarżonego od zarzutów aktu oskarżenia, za wyjątkiem jednego, co do którego skazał go na 2 tygodnie twierdzy za to, iż podając w arkuszu ewidencyjnym z r. 1928 w rubryce: „wyższe studia“, że posiada absolutorjum prawa i 3 egzaminy, a nie określił szczegółowo, jakie to są egzaminy.

Skargę kasacyjną do Najwyższego Sądu Wojskowego i obronę w okręgowym sądzie wojskowym prowadził znany adwokat generał w stanie spoczynku Edward Gruber.

Polska bandera

w obrocie portowym Gdyni

W pierwszym kwartale r. b. wśród statków, które zawinęły do Gdyni, bandera polska stoi na trzecim miejscu. Statki pod polską banderą przedstawiają tonaż 46.971 t. r. n.

Pierwsze miejsce nadal zajmuje bandera szwedzka (102.931 t. r. n.), drugie zaś niemiecka (69.549 t. r. n.). Na czwartym miejscu stoi bandera amerykańska (43.125 t. r. n.).

Tow. przyjaciół sztuki kościelnej we Włoszech

(KAP) Dyrektor galerji papieskiej przesłał za aprobatą Ojca św. kongresowi studjów rzymskich memorandum, w którym dał wyraz życzeniu, by w wydatniejszy sposób otoczono opieką zagrożone upadkiem kościoły Rzymu. Autor memorandum proponuje w tym celu założenie organizacji „Przyjaciół sztuki kościelnej“, która miałaby potrójny cel: 1) wspieranie utworzonej przez rząd komisji, troszczącej się o zachowanie kościołów Wiecznego

Miasta; 2) zwracanie uwagi na te budowle kościelne, którym grozi ruina; 3) współdziałanie w gromadzeniu środków na utrzymanie w należytym stanie zagrożonych świątyń i dzieł sztuki.

Premjowanie dolarówek

W dniu 1 lipca odbyło się losowanie pięcioprocentowej premjowej pożyczki dolarowej serji II-giej. Wynik losowania jest następujący:

1 premja 8000 dol. na nr. 668100.
1 premja 3000 dol. na nr. 419116.
5 premij po 1000 dol. na nry: 45878
832324 389370 841480 388857.
10 premij po 500 dol. na nry: 323768
277732 845809 535900 363706 935359 64855
132878 992199 998559.
40 premij po 100 dol. na nry: 523940
341889 136318 777884 593369 934977 195685
600723 562928 179962 580820 585820 10281
469550 922285 153396 628275 246958 394224
329958 808125 623947 824591 924755 707804
337215 972506 641203 999499 243172 105282
636112 675122 323525 470162 535125 492480
171668 426327 151901.

Nowi święci

Citta del Vaticano, 30. 6. (PAT). Odbyły się uroczyste ostatnie kanonizacje z okazji roku jubileuszowego kapłaństwa Ojca Świętego Piusa XI. Liczny poczet świętych Kościoła katolickiego powiększył się o św. de Corte, Korsykanina, urodzonego w 1676 roku, należącego do zakonu św. Franciszka Braci Mniejszych, o kardynała Bollarmino oraz o ośmiu Jezuitów męczenników za wiarę w Ameryce. Męczennicy ci są najmniej znani, więc też Kościół rozpowszechnił z okazji kanonizacji ich wizerunki i ich życiorysy. Zakon jezuitów od roku 1625 rozpoczął swą działalność ewangelizacyjną w Ameryce Północnej. W ciągu tego czasu 26 zakonników poniosło śmierć męczeńską, a z tych ośmiu dostąpiło najpierw (21 czerwca 1925) beatyfikacji a obecnie kanonizacji. Na czele grupy nowych świętych Francuzów jest Jan de Brebeuf, jego współbracia, umęczeni pomiędzy r. 1642 a 1649 są: Gabriel Lalemant, Karol Garnier, Natale Chabanel, Izaak Jogues, Renato Goupil i Jan de La Lande.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Patryjotyzm w sklepie

Pod tym tytułem ukazał się w jednym z czasopism fachowych, wychodzących w Warszawie, artykuł dyskusyjny, którego tezą jest zdanie następujące:

„Apel do uczuć patryjotycznych w walce gospodarczej nie jest skuteczny, jeżeli nie zostanie poparty istotnymi argumentami natury materialnej”.

Temi argumentami są korzyści, jakie towar krajowy daje kupcowi i konsumentowi. Mianowicie: przeciętny konsument poszukuje przede wszystkim towaru najwięcej mu odpowiadającego za możliwie najniższą cenę, a pośredniczący handel pragnie sprzedawać towar, na którym najwięcej zarobi. Jeżeli towar polski odpowie tym warunkom, to kupować go będzie każdy. Tymczasem — pisze dalej autor cytowanego artykułu — gdy mówi się o towarze „krajowym”, mimowoli nasuwa się myśl, że nie jest on towarem najlepszym, gdyż w takim razie niepotrzebny byłoby wcale propagandę. Jednym słowem: propaganda towarów krajowych ma coś w sobie z przyznawania się do gorszej jakości, gdyż w przeciwnym razie propaganda ta nie byłaby potrzebna.

Otóż właśnie że nie, drogi Panie! Liga Samowystarczalności i inne do niej podobne instytucje mają przede wszystkim na celu walkę ze snobizmem konsumentów, który każe im kupować towar zagraniczny nawet wówczas, gdy towar polski jest tańszy i lepszy. Rozumowanie autora streszczonego powyżej artykułu jest nazbyt symplistyczne, uproszczone bowiem nie liczy się z naszym snobizmem w odniesieniu do towarów, noszących stempel zagraniczny. Przecież wiadomo, że sporo artykułów łódzkich nosi napisy w obcych językach, aby wywołać u kupujących mniemanie, że kupuje towar importowany; ten sam towar z polskim napisem „nie szedł”, bo klientela domagała się towaru zagranicznego. Wiadomo dalej, że mimo znakomitej jakości polskich czekolad tłum konsumentów nabywają słodycze zagraniczne przez prostą głupotę, której niestety policyjnie zakazać nie można, ale z którą walczyć należy jak najusilniej.

Podobnie walczyć należy z poglądem, że kupiec w życiu gospodarczym jest jednostką neutralną, niezainteresowaną w sporze między producentami i konsumentami krajowymi. Właśnie na kupca, jako z reguły lepiej od konsumenta gospodarczo przygotowanego cięży obowiązek uświadamiania spóżywców o konieczności popierania wytwórczości krajowej. Chwała Bogu, mamy n. p. w Poznaniu dużo kupców, którzy potrafią obowiązek ten spełnić w sposób zarówno dyskretny, jak i skuteczny. W całym szeregu wypadków byliśmy osobiście świadkami, jak nas kupiec zapewniał o stale ulepszającej się jakości towarów krajowych z góry nadmienianą, że w tej propagandzie wytwórczości krajowej materialnie nie jest zainteresowany, gdyż sprzedaż ich przynosi mu mniejsze zyski (z powodu niższych cen), niż sprzedaż towarów zagranicznych. Takich kupców jesteśmy stałymi klientami!

Rzecz inna, że niemożna wymagać ani od kupca ani od spóżywcy, aby nabywali towary krajowe wówczas, gdy są one gorsze względnie droższe od towarów zagran. Ale tego też nikt nie propaguje! W propagandzie wytwórczości krajowej chodzi o to, aby w wypadkach równości cen i jakości między towarem importowanym i krajowym, kupujący dawał pierwszeństwo temu ostatniemu, a nie, jak dotychczas towarowi zagranicznemu, za którym przemawia głupi snobizm i brak wiary we własne siły.

Krótkie informacje gospodarcze

— W dniu 7 września rb. w czasie trwania „Targów Paryskich” otwarty zostanie w Paryżu X Kongres Chemii Przemysłowej.

— Eksport bekonów w m. maju r. b. wzrósł o 26% w porównaniu z miesiącem poprzednim, przyczem eksportowano wyłącznie do Anglii, przy niższych jednak cenach.

— W ubiegłym miesiącu fabryki włókiennicze w Stanach Zjedn. przetworzyły o 30% mniej bawełny niż w maju r. 1929 i o 12% mniej niż w kwietniu r. b.

— Międzynarodowy kongres chemiczny w Medjolanie obradł Bazylię, jako tymczasową siedzibę Międzynarodowej Konferencji Chemicznej dla przemysłu włókienniczego i barwników.

Wytyczne polityki rolnej

Na czoło wszelkich zagadnień gospodarczych wysuwa się dzisiaj sprawa polityki rolnej. Jakże mają poglądy na to zagadnienie sfery wpływowe, jest interesujące nie tylko dla rolników, ale dla każdego obywatela, zadającego sobie najaktualniejsze dziś pytanie, czemu przeżywa ten ciężki kryzys i jakie są widoki na przyszłość. Za staraniem Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych ziemianie wielkopolscy mieli sposobność bezpośredniego zapoznania się ze zdaniem dr. Adama Rosego, dyrektora departamentu ekonomicznego ministerstwa rolnictwa, z wykładu, jaki wygłosił dnia 27. 6. 1930 r. w Poznaniu. Bardzo liczny udział ziemian, którzy pod przewodnictwem prezesa W. T. K. R. p. Leona Plucińskiego ze Swadzimia, szczerze wypełnili salę Biblioteki Uniwersyteckiej, półtoragodzinny wykład, dotyczący najbardziej palących tematów, drugie półtorej godziny żywej, a intelektualnie b. wysoko postawionej dyskusji — oto dowody, jak oceniana została doskonała myśl organizatorów tego zebrania.

Jakby chcąc zaznaczyć, że będzie kierował się ścisła choćby przykrą prawdą, stawia prelegent zaraz na wstępie twardą tezę, że — ochronić rolnictwo przed złą konjunkturą jest prawie niemożliwe — natomiast pociesza przyszłością mówiąc: Zato trzeba rolnictwu pozwolić w pełni na wyzyskiwanie dobrych konjunktur w tych czasach, gdy one się pojawiają. Podczas wojny uzasadnione było dążenie do regulowania cen ziemiopłodów, ale stan ten powinien być skończony się razem z wojną. Do wyzyskania dobrej konjunktury konieczne jest, aby pewne zasady były bezwzględnie stałe. Produkcję własną chronić trzeba od złych konjunktur wszechświatowych przez wzmocnienie polityki cel ochronnych; istnieje jeszcze możliwość bezcelowego przywozu zbóż i ta zniknąć winna. Myślę, że również polityka ograniczeń wywozu na zawsze minęła — wygłasza prelegent. Politykę rolną próbowano dostosować corocznie do każdorazowych zbiorów. Ale najlepszy nawet aparat statystyczny nie może podać temu zadaniu, n. p. w tym roku gospodarczym zestawienia z sierpnia i marca różniły się o 25 proc. Zważywszy, że w najlepszych latach mamy do wywozu mały tylko procent całej produkcji, widzimy, że drogą taksowania plonów na polu nie możemy zgóry obliczyć czy i ile eksportować będziemy, a tem mniej opierać na tem całej polityki.

Dwa są punkty wyjścia dla specjalnych zarządzeń: konjunktura zewnętrzna, międzynarodowa i wewnętrzna krajowa. Horyzont zagranicą przedstawia się dziś nadzwyczaj ciemno i żadnych dotąd wskazywek polepszenia nie widać — przeciwnie, narazie kryzys na rynku międzynarodowym zaostrza się. Świeży spadek cen na zboże chlebowe w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie o 30 proc. spowodowany jest tem, że organizacje tamtejsze nie są w stanie podtrzymywać nadal cen na dotychczasowym poziomie. Już dziś kalkuluje się przywóz amerykańskiego żyta i pszenicy na rynki polskie. Jednakże ministerjum rolnictwa oświadcza, że do tego, żeby obce zboże weszło do kraju — nie dopuści.

W Polsce kryzys przybrał tak wielkie rozmiary dlatego, że wytwórczość nasza nastawiona jest głównie na produkcję zbóż, a specjalnie żyta. Wogóle, póki będziemy stali pod znakiem produkcji zbóż, środki naprawy będą niezmiernie trudne. Pojemność rynków zagranicznych jest właśnie najmniejsza na żyto i jeszcze ciągle się zmniejsza. Żyto wzięte jest jakby w dwa ognie — jako pokarm dla ludzi wywierane jest coraz więcej przez pszenicę; gdy obracamy je na paszę, musi wytrzymać kalkulację z jęczmieniem pastewnym i kukurydzą. Obmyślając zatem środki dotyczące żyta, zjednać to trzeba z uwzględnieniem jednocześnie pszenicy, jęczmienia i kukurydzy. Zarazem trzeba mieć na uwadze, że Ameryka wchodzi w nowy rok z zapasami o 40 proc. większymi niż w roku zeszłym. W przyszłości mieć to może dobre skutki: w tamtejszych bowiem krajach obszar zasiewów szybko przystosowuje się do cen; jest zatem wszelka nadzieja, że

produkcja zbóż chlebowych skurczy się i dojdzie do równowagi.

Przechodząc do wewnętrznych stosunków, przypomina prelegent, że Instytut Badania Konjunktur obliczył deficyt rolnictwa polskiego w kończącym się roku gospodarczym na 600 milionów zł. W krajach zasobnych deficyt ten byłby pokryty z rezerwy własnych zamożnego rolnictwa. Polskie rolnictwo rezerwy nie ma, niedobór pokryty być musi kredytem. Jedynie racjonalny jest oczywiście kredyt długoterminowy; wszakże wszystkie Towarzystwa Kredytowe Ziemskie powstały jako wyniki kryzysów. Póki jeszcze tego nie mamy, posługujemy się kredytem krótkoterminowym. W najbliższym czasie ukaże się komunikat rządowy o akcji prolongowania krótkoterminowych zobowiązań jako wynik obrad komitetu ekonomicznego ministrów.

Przeciwdziałanie niskiej cenie na rynkach międzynarodowych jest dla kraju eksportowego bardzo trudne. Jako zło konieczne mamy premje eksportowe. Wiele się mówi przeciw premjom eksportowym; ale trudno wyrzec się tego środka, jeśli wszystkie kraje premje płacą. Niemcy dopłacają 19,— zł do 1 q. Premje mogą spełnić swoje zadanie tylko wtedy: 1) jeśli podniosą wywóz aż do tego stopnia, że na rynku wewnętrznym nastąpi równowaga, 2) jeśli jednocześnie rolnicy korzystają z takiego kredytu, że nie potrzebują rzucać na rynek nadmiernych ilości zboża, 3) trzecim warunkiem celowości premij jest wprowadzenie i tutaj jak najdalej posuniętej stałości — pod tym względem zapowiada mówca, że żadna zmiana nie będzie stosowana rychlej, niż w trzy miesiące po jej ogłoszeniu. Wogóle jednak system premij jest tak drogi, iż winien być stosowany tylko jako środek odwetowy. Wysokość naszych premij zależeć będzie w pierwszej linii od premij niemieckich.

Na polu produkcji hodowlanej powinna nastąpić programowa rozbudowa naszego eksportu. Lecz zaledwie eksport naszej trzody zaczął się dobrze rozwijać, a już na rynkach Austrii i Czechosłowacji zagrożony jest przez silny dumping niemiecki. Taka akcja państwa przemysłowego jest nienormalną i powinna wywołać wspólne wystąpienie na terenie genewskim.

Ciężkie chwile, jakie przeżywa rolnictwo, nie skończyły się jeszcze; mają jednak i dobrą stronę, mianowicie stopniowe przekształcanie zapastrywań społeczeństwa polskiego na znaczenie rolnictwa. Dwie fałszywe doktryny są już zlikwidowane: 1) rzekome przeciwieństwo interesów różnych kategorii warsztatów rolnych. — Wszakże istniało mniemanie, że wysokie ceny na zboże wychodzą na dobro tylko większej własności, gdy mniejsza własność zainteresowana jest jedynie w wysokich cenach na produkty zwierzęce. Obecna sytuacja kształtuje się właśnie w myśl tej teorii, a jednak w nędzy są i wielcy i mali rolnicy. „Smutna lekcja pogładowa pogrzebała już chyba na zawsze tę mylną i szkodliwą teorię”. 2) Druga teza, że mały gospodarz nic nie kupuje, wykazała również swą bezpodstawność — mczywiste załamanie ekonomiczne kraju nastąpiło wtedy, gdy gospodarze naprawdę zaprzestali kupować. Istnieją bowiem dwa rodzaje konsumcji — osobowa i warsztatowa. Gdyby nawet przyjąć, że w pierwszej włościanin jest oszczędny, zato konsumpcja warsztatowa wsi polskiej stanowi o rozwoju całego naszego życia gospodarczego. A ponieważ konsumpcja ta stoi w prostym stosunku do cen na produkty rolne, zaprowadza się w całym społeczeństwie przeświadczenie, że wysokie ceny na produkty wsi są podstawą gospodarczego dobrobytu wszystkich warstw ludności polskiej.

Tyle szanowny prelegent. Słowa jego, rozumne i trzeźwe, wypowiedziane zostały niewątpliwie w dobrej wierze i w tem przekonaniu, że to, co dobre, zawsze uznane i wprowadzone będzie. Jednak w radzie ministrów ścierają się różne przekonania i trzeba było aż katastrofy gospodarczej, aby te zdania uzgodnić. Co nastąpi, gdy katastrofa minie? Czy nauka pójdzie w niepamięć? Miejmy nadzieję, nie zapominajmy jednak, że dr. Rose na innym miejscu oświadcza:

Stwierdzić można, że istnieje obecnie właściwe podłoże dla prowadzenia istotnie prorolniczej polityki gospodarczej. Rzecz zorganizowanego społeczeństwa rolniczego i instytucji powołanych do obrony interesów rolniczych będzie teraz ten sprzyjający stan rzeczy należyście wykorzystać i wywalczyć odpowiednie dla produkcji rolnej warunki na każdym polu i w każdej dziedzinie. Akcja podjęta tylko na pewnych odcinkach ponownie spalić musi na panewce, jak to miało miejsce w ciągu ostatnich 12 lat. O ile z obecnego przesilenia wyrośnie zwarty i całokształt zagadnienia obejmujący polski program rolniczy, to tegoroczne przesilenie, mimo swej ostrości, nie będzie za drogą opłacane.

Cóż na to panowie rolnicy?
Z. G.

Wynagrodzenie za koszenie zbóż

Z Wielkop. Tow. Kółek Rolniczych otrzymaliśmy poniższy komunikat: Niniejszem donosimy zainteresowanym pp. pracodawcom, że w dniu 25 czerwca 1930 r. odbyła się na zarządzenie Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej konferencja z przedstawicielami związków robotniczych pod przewodnictwem Okręgowego Inspektora Pracy w Toruniu w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia za tegoroczne akordowe sieczenie zbóż.

Wobec za wysokich (nie realnych) do dzisiejszych warunków gospodarczych żądań, jakie wysunął p. L. Leśniewski — prezes Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, — członkowie Komisji Pracy zarówno Wielkopolski jak i Pomorska, chroniąc interesy zagrożonych gospodarstw, nie mogli się zgodzić na proponowane stawki.

Wyżej wspomniana konferencja nie doprowadziła zatem do rezultatu, wobec czego przedstawiciele związków robotniczych stawili wniosek o powołanie nadzwyczajnej komisji rozjemczej, która spór ten definitywnie ma rozstrzygnąć i normy za koszenie zbóż stronom narzucić.

Ze swej strony radzimy p. p. pracodawcom, którzy rozpoczną sieczenie zbóż przed rozstrzygnięciem sporu przez nadzw. kom. rozjem., — tak jak w latach poprzednich — sieczenie na dzionkę, resp. systemem premjowym, zależnie od warunków lokalnych oraz stanu danego zboża.

Sieczenie na dzionkę, resp. systemem premjowym, jest kontraktowo dopuszczalne.

Za zgodność:
Szef Komisji Pracy
(—) St. Fragstein.
Prezes Komisji Pracy:
(—) N. Schroeder.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Pomoc kredytowa dla rolnictwa.** Rząd, pragnąc przeciwdziałać nadmiernej podaży zboża z okresu późniwym postanowił na wniosek ministra rolnictwa wydać szereg zarządzeń w celu odpowiedniego zorganizowania akcji kredytowej. Na pierwszy plan wysuwa się w chwili obecnej konieczność dostarczenia rolnikom kredytów na przeprowadzenie żniw. Następnie będą uruchomione kredyty zastawne dla większych i zaliczkowo dla mniejszej własności, przyczem udzielenie tych ostatnich podjęte będzie przez Państwową Bank Rolny za pośrednictwem spółdzielczości kredytowej już w najbliższych dniach. Ponadto banki państwowe (Państw. Bank Rolny i Bank Gospodarstwa Krajowego) przyjdą z pomocą rolnikom w uregulowaniu przez nich płatności wekslowych, pochodzących z poprzednich okresów gospodarczych, a nie splaconych dotychczas wskutek przesilenia gospodarczego, a to przez odpowiednie przesunięcie w roku bież. terminów płatności weksli w celu uniknięcia zbytecznego nagromadzenia w tym okresie obowiązków płatniczych, obciążających rolnictwo.

(k) **Dokoła polsko - niemieckiej umowy żytniej.** Termin obowiązywania umowy żytniej, zawartej z początkiem roku bież., wygasł automatycznie z 1 lipca. Między stronami toczyły się od dłuższego czasu pertraktacje o przedłużenie mocy obowiązywania umowy. Ponieważ jednak nie zdolano dotąd całkowicie uzgodnić warunków nowej umowy, przeto zgodzono się obustronnie na tymczasowe przedłużenie ważności układu polsko - niemieckiego do dnia 15 lipca br. W tym czasie uzgodni projekt nowego układu.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Obywatele miasta Poznania!

Odezwa p. prezydenta stol. m. Poznania w związku z Międzynarodową Wystawą Komunikacji i Turystyki

W dniu 6 lipca 1930 otwartą zostanie w Poznaniu Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki. W uroczystości otwarcia, którego dokona w zastępstwie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej minister komunikacji p. inż. Alfons Kühn, uczestniczyć będą członkowie rządu polskiego oraz przedstawiciele 30 państw, biorących udział w wystawie.

Na dzień otwarcia zjadą do Poznania uczestnicy Międzynarodowego Kongresu Komunikacyjnego, obradującego po raz pierwszy w Polsce, od 30 czerwca 1930 we Warszawie, a od 6 lipca w Poznaniu.

Proszę serdecznie obywatelstwo miasta Poznania, aby w czasie trwania Wystawy, kończącej się 10 sierpnia 1930, przyjmowało Gości wystawowych z tradycją uprzejmością, dbając również o zewnętrzną czystość ulic i domów.

Na znak radości z powodu przyjazdu wielu wybitnych i miłych Gości proszę uprzejmie o wywieszenie chorągwi w dniu 6 lipca na gmachach publicznych i domach prywatnych.

Prezydent miasta
Ratajski.

O działalność antypaństwową

Drugi dzień procesu przeciw komunistom — Odroczenie rozprawy do dnia 7. b. m.

Przesłuchano cały szereg świadków. Na pierwszy ogień poszedł komisarz p. H. Zemler, ówczesny kierownik wydziału śledczego. Jego zeznania były bardzo obciążające dla oskarżonych, którzy starali się usprawiedliwiać i jeden po drugim zabierali wciąż głos.

Post. Wełniak przyłapał Jeskiego i Garnca na Wielkich Garbarach z klejem i młotkami, inni urzędnicy śledczy, przeprowadzając rewizję, znaleźli dużo „bibuły”, oraz kompromitujących druków. Oskarżeni wciąż uporczywie twierdzili, że nie są komunistami, lecz członkami legalnej organizacji P. P. S. Lewica. Zapytany przez przewodniczącego osk. Krawczyk, dlaczego mieli jakichś więźniów politycznych, skoro partia ich była legalną — odpowiedział wykrętnie i niejasno. U Mehra znaleziono manifest komunistyczny, korespondencje i t. p., a u Wołoszyna bloczki, świadczące o akcji pomocy więźniom politycznym; wreszcie w sekretariacie — różne podejrzanej treści pisma.

Trybunał odczytał szereg listów, okólników i t. d. o wybitnie wywrotowym brzmieniu. Przesłuchany rzeczoznawca-grafolog dr. St. Piasecki stwierdza, że afisze pisane są przez jedną osobę, a mianowicie Mehra, który jednak zaprzecza. Przeczytano jeszcze

mnóstwo odezów, które stwierdzają do wadnie, że oskarżeni holdowali zasadom komunistycznym. Osk. Miernik, nastany do Poznania z centrali w Warszawie, mówi, że P. P. S. Lewica jest co prawda partią legalną, lecz ma... charakter rewolucyjny, t. j. gdy dana fabryka nie respektuje żądań robotników natychmiast przystępuje się do strajku.

Dla zmylenia śladów różne odezwy komunistyczne znalezione u niektórych oskarżonych, mają fikcyjne podpisy: „Odbito w drukarni św. Wojciecha”. Mehr posiadał spis osób z Polski, Niemiec, Francji, Rosji, Czechosłowacji i t. d., którzy gorliwie czytują „Robociarza”. Zaznaczył jeszcze wypadki, że oskarżony Majchrzak, „literat”, jest bezwyznaniowcem i w swoim czasie z osławionym Migdalewiczem redagował w Lesznie pismo antyreligijne.

Prok. Jaszczewski stawia wniosek celem powołania kap. Koniora na okoliczność czy działalność Komunistycznej Partii Polskiej stoi w związku z P. P. S. Lewicą. obrońca p. Breiter z Warszawy zaś prosi o powołanie kilku świadków. Trybunał postanowił dopuścić p. Sawicką, rzeczoznawcę Kwiecińskiego i kap. Koniorę. W tym celu zarządono przerwę do 7. b. m. na godzinę 9. (z)

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

Pogotowie Lekarskie Związku Lekarzy, ulica Pocztowa 30. dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Ks. Kazimierz Rakowski**, dotychczasowy pierwszy wikariusz w Głównej, obejmuje z dniem 1 bm. stanowisko kapłana w zakładzie SS. Pasterek na Winiarach. Ks. Rakowski mimo swego zaledwie rocznego pobytu w Głównej, zaskarbił sobie dzięki niezwykłym zdolnościom kaznodziejskim, oraz troskliwej opiece, jaką, otaczał młodzież i warstwy uboższe, zaufanie i szacunek wszystkich parafian, którzy, żegnając go z zalem, życzą mu na nowym posterunku pracy „Szczęść Boże!” Następcą ks. R. w Głównej jest ks. Leon Czwojdzkiński. (jar.)

— **Adoracja Eucharystyczna Mężczyzn.** Na podziękowanie za pomyślne odbycie Kongresu Eucharystycznego odbędzie się staraniem Tow. Św. Wincentego a Paulo dnia 4 bm., a nie 5 bm., jak mylnie donosiliśmy, o godz. 19 w kościele Św. Marcina jednogodzinną adoracją Przenajświętszego Sakramentu, w której wezmą udział mężczyźni i młodzieńcy całego Poznania.

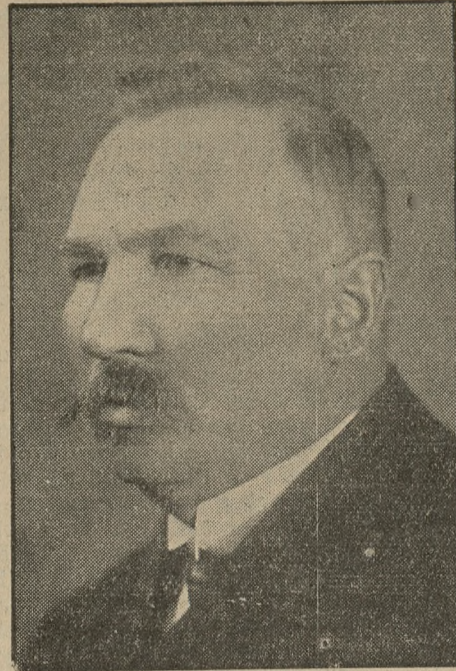
OSOBISTE

— **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom inżyniera leśnictwa uzyskał p. Jakób Bula z Zakopanego i p. Adam Reindl z Tlustego w woj. tarnopolskim. — Dyplom inżyniera rolnictwa uzyskał p. Gabriel Jeleński z Glińcisk w woj. wileńskim, p. Kasper Strzałkowski z Karolina w woj. białostockim i p. Karol Józef Antoni Temler z Warszawy.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Drogerzyści na M. W. K. T.** Ogólny zjazd członków Zw. Drogerzystów R. P. odbędzie się dnia 20 bm. w Poznaniu w sali restauracji „Pod Strzechą” przy placu Wolności 7. Po zebraniu nastąpi wspólny obiad, poczem wszyscy członkowie zjazdu udadzą się na zwiedzenie Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki.

— **Młodzi O. W. P.** Dnia 4 bm. o godzinie 20 odbędzie się w sali Stronictwa

P. Piotr Mirecki w Brennie na Pograniczu, założyciel i prezes Tow. św. Józefa, które obchodziło niedawno 25-lecie istnienia. Z tej okazji Ks. Kard.-Prymas przesłał Towarzystwu swoje błogosławieństwo pasterskie. P. Mirecki swego czasu zasłużył się, walcząc o przyłączenie odcinka Brenno — Wijewo — Radomyśl do Polski.

Narodowego ogólne zebranie Młodych O. W. P. miasta Poznania. Poza sprawami organizacyjnymi referat p. Bogdanowicza. Wstęp za legitymacjami.

— **Maturzystki Żeńskiego Seminarjum Państw. w Poznaniu z r. 1925 (klasa b).** Zapowiedziany zjazd koleżeńcki rozpocznie się dnia 3 bm. Msza Św. o godzinie 9 w kościele Św. Marcina. — Za Komitet: St. Ruszczyńska. — M. Daszkiewiczówna.

— **Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. Św. Kazimierza — Jeżyce.** Półroczne walne zebranie odbędzie się dn. 2 bm. o godz. 20 w salce parafjalnej.

— **Zw. Zjedn. Instalatorów, Blacharzy i Monterów.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 19 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Ślusarskiej 6.

— **Zw. Zaw. Automobilistów Rzeczypospolitej Polskiej — oddział w Poznaniu.** Półroczne walne zebranie odbędzie się dn. 2 bm. o godz. 20 w lokalu p. Borysiaka przy ul. Sew. Mielżyńskiego.

— **Narodowa Organizacja Kobiet.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 20 w sali księgarni Św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego 22. — Referat wygłosi p. Zofja Zółtowska. Goście, wprowadzeni przez członków, mile widziani. — Zarząd.

— **Koło Przyjaciół Harcerzy.** Zebranie odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 19,30 w sali schroniska przy ul. Borej.

— **Koło Senjorów, Jeżyce.** Plenarne zebranie odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 20-tej w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szmarzewskiego 18. Na porządku obrad m. in. ciekawy referat p. Knaka Stefana.

ŻYCIE SOKOLE

— **„Sokół” Śródmieście.** Półroczne walne zebranie odbędzie się dnia 2 bm. o godz. 20,15 w salce przy ul. Św. Marcina nr. 65. I p. Na porządku obrad sprawozdanie zarządu.

— **„Sokół” Śródka.** Dnia 3 bm. o godzinie 20 odbędzie się zebranie przedplotowe w sali parterowej Domu Katolickiego na Śródce.

KOMUNIKATY RÓZNE

— **Do zaproszonych na uroczystość otwarcia M. W. K. T.** Dyrekcja Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki uprasza osoby, które zamierzają wziąć udział w uroczystości otwarcia wystawy i które otrzymały zaproszenia, o łaskawe nadesłanie odpowiedzi na te zaproszenia do dnia 3 bm. w celu zarezerwowania dla nich miejsc. Odpowiedź należy skierować do Dyrekcji M. W. K. T. Wydział Przyjęć, Poznań, ul. Marsz. Focha 18.

— **Zw. Przemysłowców w Krakowie a M. W. K. T.** Zarząd Związku Przemysłowców w Krakowie donosi Dyrekcji M. W. K. T., że, doceniając ważność i konieczność zwiedzenia tej niezmiernie interesującej wystawy, organizuje Zjazd Zrzeszenia Związków Przemysłowców zachodniej i południowej Polski na 10 bm. w Poznaniu, pragnąc w ten sposób umożliwić wszystkim członkom zjazdu równoczesne zwiedzenie wystawy. Ponadto Związek Przemysłowców we wszystkich swych okólnikach umieszcza odpowiednią notatkę o wystawie i o ulgach przejazdowych dla osób, wyruszających do Poznania, celem zwiedzenia M. W. K. T.

— **Bractwo Kurkowe w Poznaniu** 1253 r. Strzelania ćwiczebne rozpoczynają się dnia 3 bm. o godz. 15 i kontynuowane będą co czwartek w strzelnicy na Szlagu. Wszyscy członkowie mogą ćwiczyć

Przeciw obstrukcji, hemoroidom, zaburzeniu w żołądku i kiszkiach, zastoinie w wątrobie i śledzionie, bólowi krzyża, zaleca się picie naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa kilka razy dziennie. Badania lekarskie chorób podbrzusza stwierdziły, że woda Franciszka Józefa działa zawsze pewnie, łagodnie i skutecznie. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 2045

bronią bez jakichkolwiek opłat do specjalnej tarczy.

— **Wielki kiermasz** urządza Koło Przyjaciół Harcerstwa przy V drużynie im ks. J. Poniatowskiego dnia 6 bm. na polanie za restauracją parkową w Sofaczu. W programie loteria fantowa, koło szczęścia i wiele innych niespodzianek. Dochód z imprezy przeznaczony na kolonje letnie dla najbardziej potrzebujących harcerzy z śródmieścia. Początek o godz. 15. Bufet na miejscu. Przygrywać będą dwie orkiestry.

— **Koło Śpiewackie Polskie.** Wszystkim członkom chóru mieszanego przypomina o ostatniej lekcji przed wyjazdem do Śremu na 50-lecie tamtejszego Koła Śpiew. Lekcja ta odbędzie się jutro, w czwartek o godz. 20 w sali ćwiczeń przy ul. Św. Marcina. Zwracamy uwagę, że na tej lekcji będą wszyscy obecni spisani i dla tych tylko wykupi kasa Koła bilety jazdy tamdołaj i zpowrotem. Kto z członków chóru nie przybędzie na lekcję, nie będzie mógł w niedzielę wspólnie jechać. A więc przybycie wszystkich członków, tak męskich jak żeńskich, konieczne. Podróż opłaca kasa Koła. — Zarząd.

— **Szkoła Św. Alojzego w Osadzie Kolejowej** urządza dnia 3 bm. wycieczkę połączoną z zabawą ogrodową. Zbiórka dzieci o godz. 14,30 w Osadzie Kolejowej, poczem wymarsz do ogrodu „Sant Domingo”. Na wycieczkę tę połączoną z różnymi niespodziankami dla dzieci i dorosłych zaprasza wszystkich Komitet.

— **Tow. Pomocy Naukowej dla dziewcząt.** Podczas wakacji od dnia 1 bm. do dn. 2 września biuro zamknięte i żadnych spraw do tego czasu się nie załatwia.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Nowa fala konfiskat.** W niedzielę skonfiskowała policja nr. 2057 „Polonij” katowickiej za artykuł — Możliwość zmiany na stanowisku Prezydenta Rzplitej — Dział skonfiskowano nr. 2060 tego pisma za artykuł — Rezolucja posłów opozycyjnych — Protest Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji przeciw odroczeniu sejmiku śląskiego. (z)

— **Wyjaśnienie.** Zarząd Chorągwi Wielkopolskiej Z. H. P. donosi nam, że w procesji Eucharystycznej uczestniczył również oddział drużyny wilków morskich. Harcerze ci byli ubrani w zwykłe mundury marynarskie i dlatego w sprawozdaniu nazwano ich marynarzami.

— **Z targu.** Dnia 2 b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,40—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,40 zł; kg. twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,80—2,00 zł; 1 litr śmietany 2,00—2,40 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 280—3,00 zł; słoniny wędzonej 3,60 do 4,00 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 4,00 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4—4,20 zł; za drobi: kura 4—5 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gołębi 2,00 do 3,00 zł; indyk 10,00 do 16,00 złotych; para kurcząt 3,50—5,00 złotych. królik 3—4 zł; ryby: 1 kg. karpia 5,60—6,00 zł; lina 3,00—4,00 zł; karasia 2,00—3,20 zł; leszcza 2,60—3,20 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. san'acza 5,60—6,40 zł; mietusa 4 zł; szczupaka 4,00—5,20 zł; barweny 4—5 zł; 1 kilogram węgorka 5,60 do 6,00 złotych; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 14—16 gr; młodych ziemniaków za 1 kg. 20—30 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 20 groszy; jarmużu 60—80 gr; pietruszki 50—60 gr; py 20 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; truskawek 1,20 do 2,40 zł; agrestu 1,00 do 1,20 zł; czereśni 1,20 do 2,40 zł; porzeczki 0,80 do 1,20 zł; sałatka zielona główka 5—10 gr; 1 kg. rabarberu 25—40 gr; pęczek rzodkiewek 10 gr; 1 ogórek 0,50—0,80 zł; pęczek młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafior 0,60—2,00 zł; 1 kg. szparagów 0,80—2,40 zł; mendel raków 2,00 zł; litr jagód czarnych 1,00—1,20 zł; poziomki 1,40 zł; pomidory 3,60—4,00 zł za kg; 1 kg. groszku zielonego 50—60 gr; szabelku 1,40—1,60 zł; maliny 2,60—3,00 zł za kg. — Ruch bardzo ożywiony. Ceny na poziomie poprzedniego targu. (zh.)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadki samochodowe.** Na ul. Św. Michała najechał pewien samochód, którym kierowała kobieta, na stado krów i zламаł jednej z nich lewą przednią nogę. — P. Gruszkiewicz Jan, zam. przy ul. Jezuickiej 6, wjechał na ul. Fr. Ratajszaka na samochód P. Z. 44 481, przyczem uszkodził sobie przednie koło roweru. — P. Michalska Agnieszka, zam. przy D. Wildzie 18, została najechana na G. Wildzie u wylotu ul. Kilińskiego przez nieznanego rowerzystę, przyczem odniosła okaleczenia lewej nogi. — Na ul. Fabrycznej został najechany przez nieznanego samochód p. Gill

KALENDARZYK

Środa, 2 lipca 1930.

Słońce: wschód 3,33 — zachód 20,18; — długość dnia 16 godz. 44 min.
Księżyc: wschód 11,09 — zachód 23,33; — przed I kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 17 st. C., pogodnie, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 754 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 27 st. C., najniższa + 11 st. Cels.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś — 0,47 m.

Kal. rzk.: Naw. N. M. P.; jutro Heljodor B. Kal. słow.: Ojcomi; jutro Miłostaw.

Publiczna wypożyczalnia książek Czytelnia dla Kobiet przy ul. Kantaka 8-9 II ptr., otwarta codziennie od godz. 11—13 i od 16—19. Oplata miesięczna 2 zł.

Biblioteka I. J. Kraszewskiego (Wrocławska 17) otwarta codziennie od 12—13 i od 16—19, w soboty od 12 do 15 Kaucja zł 3,00. Abonament zł 1,80 Wpis 50 groszy.

Wystawy

Salon Włkp. Stow. Artystów-Plastyków, pl. Wolności 14a, otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, w dniu świątecznym od godz. 12—15

Salon Stow. Przyj. Sztuk Pięknych, plac Wolności 18, otwarty w dniu powszednie od godz. 11—17, w dniu świątecznym od godz. 12—15.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajszaka 12.
Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41.
Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.
Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.
Lazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. M. Focha 72, narożnik ul. Niegolewskich.
Włda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

Franciszek, zamieszkały w Swarzędzu, odnosząc okaleczenia prawej nogi. (z.)

— **Do dołu wpadła p. Bogajska Rozalja** przy ul. Siennej 2 i złamała nogę. Wezwane pogotowie ratunkowe odwiozło ją do szpitala miejskiego. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzieże i włamania.** W nocy na 1 bm. włamali się złodzieje do gimnazjum im. Św. Jana Kantego i skradli różne przybory dentystyczne, łącznej wartości 295 zł. — Na stacji kolejowej w Poznaniu skradziono p. Łuczko Janowi, zam. przy ul. Grottera 3, portfel, zawierający 80 dolarów, bilet kolejowy I klasy ważny na przejazd koleją we wszystkich kierunkach Państwa Polskiego i legitymację kolejową łącznej wartości 725 zł. — Z altany w ogrodzie przy ul. Sienkiewicza skradziono p. Lewandowskiemu Celestynowi ubranie ciemno-zielone, płaszcz damski koloru jasno-brązowego i inne przedmioty łącznej wartości 435 zł. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Śmierć pod kołami wozu.** W majątku Orla (pow. koźmiński) przejechany został śmiertelnie 2-letni Jan Adamiak, który wbiegł pod wóz, będący w biegu. Jadący Józef Namysłak nie widział małego, gdyż wpadło ono pod wóz przyczepiony. Śmierć nastąpiła natychmiast. (k.)

— **Materiał wybuchowy w... stogu.** Przed kilku dniami w stogu słomy majątności Swadzim (pow. poznański) znaleziono ukrytą puszkę z materiałem wybuchowym. Puszka ma ślady od przejechania samochodem. W ostatnim czasie w pobliżu wspomnianego stogu na szosie zauważono porozrzucone kamienie. Przepuszcza się, że jacyś złoczyńcy planowali napad rabunkowy. (k.)

— **Utonął podczas kąpieli w jeziorze** w pobliżu Biskupic (pow. poznański) nauczyciel Sylwester Musielak. Zwłoki wydobyto następnego dnia. (k.)

— **Zamiast do dzika strzelili do człowieka.** W związku z postrzeżeniem rolnika Ryszarda Legego w powiecie czarnkowskim przez polowego Szczepana Grupę, dochodzenia ujawniły, że zaszło nieporozumienie, które mogło mieć niezwykle tragiczne skutki. Polowy majątku Klempicz, Szczepan Grupa czatował wieczorem na dziki. W pewnej chwili ujrzał dwie postacie, a sądząc, że to dziki, strzelił do nich. Dopiero po wystrzale, gdy usłyszał krzyk, przekonał się, iż strzelił do ludzi. Spostrzegłszy swą pomyłkę, udzielił Legemu pierwszej pomocy, odstawiając poranionego do szpitala. Epilog sprawy rozegra się zapewne jeszcze przed sądem w Poznaniu, do którego skierowano protokoły dochodzeń. (k.)

— **Do bójk na zabawie** doszło w święto Piotra i Pawła w Piotrkowicach (pow. kościański). Niejaki Józef Bródka z Dymaczewa Nowego (pow. poznański) wywołał awanturę. Dozorujący funkcjonariusz policji wezwał Bródkę do wylegitymowania się, a ten, nie posiadając przy sobie dowodów osobistych, podał fałszywe nazwisko. Wydało to się jednak bardzo prędko i wówczas funkcjonariusz policji wezwał Bródkę do udania się do sąłtysa, w celu wylegitymowania się. Grono awanturników stawiło czynny opór, usiłując rozbroić policjanta, przyczem jeden uderzył go kijem w głowę. Wówczas policjant użył białej broni, zadając kilka cięć szabłą. Na to Bródka wyrwał kolejkę z plotu i rzucił się na przedstawiciela porządku publicznego, któremu przyszedł z pomocą drugi posterunek. Wobec grozy położenia użył on broni palnej, raniąc lekko Józefa Bródkę i Władysława Koniecznego z Dymaczewa Nowego. Poranionych opatrzył lekarz i odstawiono ich do więzienia sądowego w Kościanie. (k.)

— **Pożar na pograniczu niemieckim.** Straszny pożar nawiedził Radawicze, czy sto polską wioskę, powiatu złotowskiego. Wobec długotrwałej posuchy i panującego wiatru ognień przenosił się z błyskawiczną szybkością z budynku na budynek, niszcząc przeszło 20 budynków wraz z dobytkiem właścicieli. Poszkodowanych jest siedmiu wyłacznie polskich gospodarzy. W Złotowie zawiązał się komitet niesienia pomocy ciężko dotkniętym pogorzelnom. Niektórzy z nich stracili całe mienie. (x.)

— **Pożar w dniu ślubu.** U gospodarza Antoniego Banieckiego w Łątku pod Świeciem wybuchł, gdy tenże bawił na swem weselu u teściów, pożar, który strawił stodołę i materiał budowlany pod nową stajnię. Gdy młodożęcy wrócili do swej zagrody, zastali już tylko zgłiszczą spalonych budynków. Przyczyny pożaru narazie nie ustalono. (x.)

KRONIKA SĄDOWA

— **Ukaranie bestjańskich zabójców.** W Skórzewie pod Kościerzyną powstał podczas gry w piłkę nożną spór między zawodnikami. Sprzeczka zamieniła się niebawem w bójkę, podczas której niejaki Butowski, wyrwawszy sztachetę z plotu, uderzył nią swego przeciwnika Bernarda Bemowskiego kilkakrotnie w głowę. Leżącego bez przytomności B. dobił następnie młodszy brat Butowskiego, 16-letni Władysław. Sąd okręgowy w Chojnicach skazał zabójców na 2 i pół roku względnie 6 tygodni więzienia. (x.)

JARMARKI

— **Szamotuły.** Jarmark na bydło i konie odbędzie się dnia 9 bm.

Uśmiech do obcego towaru

niechaj ci za każdym razem przypomni

Łzy głodnego dziecka bezrobotnego robotnika polskiego!

Więc kupuj towar wyrabiany przez polskiego robotnika.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego.

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

Z życia Powstańców D. O. K. VII

Odprawa prezesów, komendantów i skarbników okręgowych.

Otrzymujemy poniższy komunikat z prośbą o zamieszczenie:

W niedzielę, 22 czerwca rb. odbyła się o godzinie 14-tej na sali p. Jarockiego odprawa prezesów komendantów i skarbników okręgowych Zw. Tow. Powstańców i Wojaków D. O. K. VII.

Odprawa odbyła się w trzech częściach: w części ogólnej, wspólnej dla wszystkich członków Zarządów Okręg. przewodniczył i prowadził odprawę Prezes Związku Dr St. Celichowski, następnie odbyła się osobna odprawa dla komendantów okręgowych, której dokonał plk. rez. Stanisław Thiel z Doruchowa, oraz odrębna dla skarbników okręgowych, pod kierownictwem skarbnika Związku E. Szewczyńskiego.

Odprawa wykazała jedynomyślność poglądów na szereg ważnych zagadnień zarówno dotyczących wewnętrznej organizacji i programu działalności Związku, jak i odnośnie stanowiska Związku na zewnątrz i wobec innych organizacji. Podkreślano konieczność współpracy z władzami wojskowymi w dziedzinie przysposobienia wojskowego i dostosowania się do życzeń tychże władz, o ile one obracają się w ramach działalności podniesienia sprawności wojskowej społeczeństwa.

W związku z tem, ustalono ponownie zasadę, że nie wolno się Towarzystwom Powstańców i Wojaków uchylać od udziału w obchodach świąt państwowych i narodowych, w urzędowych wystąpieniach społecznych organizacji P. W. i W. F., jedynie dlatego tylko, że w nich bierze udział „Strzelec”, gdyż w tych wypadkach interes ogólny państwa musi mieć pierwszeństwo przed interesem lokalnym i poszczególnych organizacji.

Natomiast we wszystkich innych wypadkach należy energicznie zwalczać „Strzelca” i przeciwdziałać rozszerzaniu się jego na naszym terenie, jako organizacji obcej nam duchem, a tworzonej przeważnie tylko podo, by rozbić dawne, rodzime nasze organizacje. W tych warunkach wszelkie inne bliższe stosunki z organizacją „Strzelca” są niedopuszczalne.

Zwrócono uwagę na konieczność żywszego zainteresowania się młodzieżą przedpoborową i związania tej młodzieży w Towarzystwach Powstańców i Wojaków, także organizacyjnego, przez przedłożenie zjazdowi delegatów projektu pewnych uzupełnień statutowych.

Komendant Związkowy położył nacisk na konieczność dostosowania programu apeli okręgowych do tych zadań, jakie Zw. Powst. i Woj. jako organizacja przysposobienia wojskowego i wychowania fiz. spełniać powinien. Apele okręgowe winny być egzaminem z działalności poszczególnych Towarzystw i sprawdzianem tężyzny fizycznej i sprawności wojskowej przez urządzenie zawodów i pokazów w obydwóch kierunkach, niewychodzących jednak poza ramy praktycznych korzyści i celów.

Skarbnik Związkowy wreszcie wspólnie z skarbnikami okręgowymi ustalili zasady spraw skarbowych w Związku jak i okręgach i Towarzystwach, oraz w zmożenia siły finansowej w Związku. Obrady ukończyły się o godzinie 18.

RADJO

Programy radjofoniczne

Czwartek, dnia 3 lipca 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 — 7.15 gimnastyka poranna (prof. Józef Waxmann); godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 — 14.15 notowania giełdy pieniężnej; godz. 15.55 odczyt p. t. „Korsarze przestępni” (wygl. dr. J. Ronard-Bujański); godz. 17.10 „Z podróży i ze sztuki” (wygl. dr. T. Silnicki); godz. 17.30 kwadrans pogadanki gospodarczej (wygl. red. Roman Fenger); godz. 17.45 „Artyści i pisarze w anegdocie” (wygl. Stanisław Jerzy Nowak); godz. 18.00 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 19.15 feljton Stanisława Wasylewskiego; godz. 19.30 odczyt rolniczy p. t. Przyczyny i objawy kryzysu rolniczego” (wygl. p. Stanisław Krawczyński); godz. 19.50 rolnicza

skrzynka radjowa (wygl. p. Józef Rządowski); godz. 20.10 — 20.30 kurs elementarnej francuskiej (wykl. p. Omer Neveux; godz. 20.30 koncert wieczorny. Wykonawcy: prof. Feliks Nowowiejski (organ), Józef Mańkowski (baryton). (Transmisja z auli U. P.) Program: 1. Nowowiejski: Sonata Nr. I. A-moll „Souvenir de Lourdes” (pośw. ceniom Ks. Biskupa Lisieckiego). 2. Nowowiejski: a) Te Deum, b) Panno co Jasnej bronisz nam Góry, (odśp. p. Mańkowski; Mozart: Ave verum, Beethoven: Sanctus Benedictus, (odśp. p. Mańkowski). 4. Miecz. Surzyński: Sonata D-moll (Prof. Nowowiejski); 5. Liszt: Ave Maria, Faure: O salutaris Hostia, (odśpiewa p. Mańkowski); godz. 21.30 słuchowisko z Warszawy z okazji święta amerykańskiego; godz. 22.15 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.35 dr. Marjan Henzel: Przechadzki artystyczne po Warszawie (Warszawa); g. 18.00 koncert popoł. (P. R. Warszawa); godz. 20.15 — 22.15 święto amerykańskie: a) 20.15 — Koncert, b) 21.30 — Słuchowisko (P. R.) Warszawa); godz. 22.15 komunikat meteorologiczny; godz. 23.00 — 24.00 muzyka taneczna.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 „O czym wiedzieć powinna dobra gospodyni”, „Niebezpieczeństwa towarzyszące pracom domowym” — wygl. p. Marja Ankiewiczowa; godz. 12.35 muzyka gramofonowa; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 18.00 koncert popołudniowy; godz. 19.20 płyty gramofonowe; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 święto amerykańskie: a) 20.15 — Koncert, b) 21.30 — słuchowisko; godz. 23.00 muzyka taneczna.

SPORT

Lekka atletyka

Mecz „Stadion” (Królewska Huta) — „Warta” zapowiada się jako walka nader emocjonująca. O sile niedzielnego przeciwnika Warty świadczy fakt, że w mistrzostwach Śląska, zdobył „Stadion” uzyskując 188 punktów, podczas gdy znajdująca się na drugim miejscu katowicka „Pogoń” zdobyła tylko 74 punkty. „Stadion” stanowi zatem wyraźną klasę dla siebie na Śląsku.

Telan murzyn ze Stanów Zjednoczonych pobił wreszcie w Vancouver rekord światowy na 100 m. Paddocka, uzyskując znakomity wynik 10,2 s. (tel. wł.)

Pięściarstwo

Zebrań wszystkich sędziów okręgu poznańskiego odbyło się w tych dniach celem utworzenia niezależnego kolegium sędziów na wzór P. K. S. Wszyscy zebrani jedynomyślnie opowiedzieli się za taką organizacją, wybierając komisję w składzie pp. Suszczyński, Janusz i Gucki, która ma opracować wzór statutu. (kg.)

Walne zebranie PZB które miało się odbyć 6 lipca w Katowicach zostało odroczone po raz trzeci bez podania terminu. Krok ten uzasadniono nieukończeniem dochodzeń prokuratorskich w sprawie Wierzchorka. (kg.)

Różne

„Tour de France” rozpoczął się dziś w Paryżu przy niesprzyjającej pogodzie, a nawet deszczu.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: 2 888,70 zł wyplacono dnia 1. 7. 30 r. Komitetowi budowy pomnika Najświętszego Serca Jezusa.

Na nowo złożono: Globisz 10 zł. — Janiewicz 10 zł. — J. P. 5 zł. — Henryk Sieradzki 10 zł. — St. M. Wrotków, 10 zł. — H. Hedinger 10 zł. — Marja Wache 10 zł. — Medardowie Wojciechowski (Wspólna 57) 5 zł. — Swoboda 2 zł. — August Andryszek 5 zł. — Rodzina Kobylskich (Waly Jagielly 18) 15 zł. — Józefostwo Walkowiakowie zamiaściwiecna trumnę aptekarza śp. Franciszka Hoffmana 30 zł. — Katarzyna Stawna zamiaści kwiatów na trumnę aptekarza śp. Fran-

ciszka Hoffmana 10 zł. — Józef Ratajczak, Strykowo. 10 zł. — Płaczkowa z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o zdrowie 10 zł. — A. G. 5 zł. — L. M. 4 zł. — M. D. w pewnej intencji 5 zł. — Razem 176 zł.

Na chleb św. Antoniego: 204 zł wyplacono dnia 30. 6. 30 r. S. Kromolickiej; na nowo złożono: S. H. procent od pensji 7 zł. — J. i M. W. z prośbą o zdrowie i opiekę 20 zł. — Razem 27 zł.

Na Kongres Eucharystyczny: Marja Wysocka, Lwów z podziękowaniem za dyplom brata, 10 zł. — Julian Smorowski, Znin, 10 zł. — 144 zł wyplacono dnia 1. 7. 30 r. na konto w P. K. O. nr. 213 063.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Marjan Błażej, uczeń szkolny, 8 lat. Julja Lendukówna, robotnica, 32 l. Władysław Skrzypczak, 2 mies. 26 dni. Marja Gallasowa, z domu Janicka, 70 l. Chajka Kaplanowa, z domu Rykielówna, wdowa, 44 l. Zygmunt Pokrywka, 2 mies. 13 dni. Zofja Gawałska, biurowa, 26 l. Leszek Karin, 2 mies. 29 dni.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Zw. Tow. Pomocników Fryzjerskich.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 3 b. m. o godz. 20 w salce p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Harcerze „Piątki”!** Zbiórka drużyn naszych, celem uczestniczenia w pogrzebie drużynowego orkiestry 5. P. D. H., śp. Hieronima Wiśniewskiego, odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 16.30 na Nowym Rynku (w umundurowaniu).

TEATR

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i dni następnych wyborna komedia Flersa i Caillaveta p. t. „Osiołkowi w żłoby dano” z gościnnym występem świętego artysty i reżysera scen stołecznych Aleksandra Węgielki w roli głównej. To prawdziwie arcydzieło francuskiego dowcipu, zaprawione głęboką mądrością życiową, w mistrzowskim i do ostatnich granic wycienionym wykonaniu naszego gościa i zespołu Teatru Nowego do świetnej Haliny Cieszkowską na czele, jest całością o niezwykle wysokim poziomie artystycznym, prawdziwie godną widzenia. Rozbawiona do łez publiczność przerywa niustannie bieg akcji niemilkającymi oklaskami Reżyser A. Węgielko; przesłuchana oprawa dekoracyjna A. Kobrynia.

ZESPÓŁ GWIAZD TEATRU

„MORSKIE OKO” w POZNANIU.

W najbliższych dniach oczekuje miasto nasze prawdziwa, a tak w dzisiejszej kanikule upragniona artystyczna atrakcja.

Oto w sobotę, dnia 5 lipca b. r., o godzinie 11 wiecz. odbędzie się w teatrze „Słońce” jedyny wieczór humoru, tańca i wytwornej piosenki w wykonaniu znakomitszych artystów teatru „Morskie Oko” w Warszawie.

Po raz pierwszy zaprezentują się publiczności poznańskiej najwybitniejsi artyści „MORSKIEGO OKA”, — a więc w pierwszym rzędzie nie mniej więcej, tylko sam król humoru, niezrównany, uwielbiany, a tak popularny w Polsce WŁADYSŁAW WALTER, kapitalny twórca typów charakterystycznych, znany z wielu filmów. — następnie STANISŁAWA KARLIŃSKA, świetna pieśniarka, uroczą królową mody, której bajkowe toalety podziwiała cała stolica. — Zachwyci wszystkich przedziwną gracją swych ruchów i pięknem swego ciała JADWIGA HRYNIEWIECKA, europejskiej sławy tancerka, prima-balerina teatrów „Casino de Paris” oraz „Olimpia” w Paryżu. Ten świetny zespół uzupełniają: uroczą MARIJA RYLSKA, popularna artystka teatrów warszawskich i lwowskich, oraz WACŁAW KUCHARSKI. W programie ostatnich przeboje ostatnich programów „MORSKIEGO OKA”. Kapelmistrz I. Sterling. Konferencier Waclaw Kucharski. Spodziewać się należy, że sobotni Wieczór Artystyczny w „Słońcu” wywoła najwyższe zainteresowanie w Poznaniu, a to zarówno ze względu na świetny zespół, jak też i doskonały program. Pomimo wielkich kosztów — ze względu na obecną kanikule — ustanowiono minimalne ceny biletów od 2,50—6 zł. Przedsprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ul. Gwar-na 20. Tel. 56-38. zw 24 346

Teatr Wielki

Sobota, 5. 7. „Samson i Dalilla”. (Występ gość. Kazimierza Czarneckiego).

Niedziela, 6. 7. „Halka”.

Poniedziałek, 7. 7. „Hrabina Marica”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Osiołkowi w żłoby dano” — Gość, występ Al. Węgielki.

Czwartek, 3. 7. „Osiołkowi w żłoby dano...” (Gość, występ Al. Węgielki).

Piątek, 4. 7. „Osiołkowi w żłoby dano...” (Gość, występ Al. Węgielki).

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygartowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

SKĄD SIĘ WZIĄŁ NASZ POLSKI ORZEŁ?

Odpowiedź nie jest łatwa — Materiał skąpy — Czy znak rodowy Piastów? — Niemcy widzą w nim naśladowictwo swego orła — I znak naszego lennictwa — Inna hipoteza — Zawodna numizmatyka — Orzeł jako symbol — Siegnijmy do węzłów pokrewieństwa — Utrwalenie — w wieku XV. — Legenda Długosza.

Często się zdarza, że najmniej wiemy o rzeczach, z którymi spotykamy się codziennie. Od czasu wskrzeszenia państwa polskiego godło państwowe, które przedtem dla większości obszaru dawnej Rzplitej było czemś tajemniczym, zakazanym, stało się zjawiskiem powszednim. Nad jego pochodzeniem mało się zastanawiano.

Dobrze się też stało, że zagadnienie genezy orła polskiego poruszyła dr. Helena Polackówna, docentka naszego uniwersytetu, autorka cennych rozpraw z dziedziny heraldyki i sfragistyki (nauki o pieczęciach), w ciekawym artykule, ogłoszonym w ostatnim zeszycie „Roczników historycznych” w Poznaniu. Odpowiedź na pytanie, skąd się wziął orzeł polski jako godło państwowe, nie jest łatwa. Nie mamy do tego potrzebnego materiału, dlatego też odpowiedź z natury rzeczy musi być hipotetyczna.

Orzeł polski — według wywodów p. dr. Polackówny — to starodawny sięgający jeszcze czasów pogańskich znak rodowy Piastów, którego genezę może wytłumaczyć etnologia lub historia pierwotnych religii. Znak ten przetrwał w ukryciu, dopiero w pierwszej ćwierci XIII w. zjawiał się na pieczęciach polskich, a od końca tego stulecia stał się godłem państwowym Polski. Wywodami swemi Sz. Autorka podważa jednocześnie przypuszczenia pisarzy niemieckich, którzy w orle polskim widzieli jedynie naśladowictwo orła cesarstwa „rzymskiego” (niemieckiego) i uważali go za dowód, że państwo polskie było lennem cesarstwa.

Taka konkluzja obok oryginalnego ujęcia ze stanowiska naukowego porusza również i nasze uczucia narodowe. O ile przyjemniej patrząc na nasze godło państwowe widzieć w orle srebrnopiórym pradawny znak piastowski, przenoszący nas zgodnie z legendą w czasy... Lecha.

Jednakże pomimo całej ponętności hipotezy o genezie orła polskiego, jako starodawnego znaku rodowego, nowa hipoteza p. dr. Polackówny nasuwa mi dość ciężkie wątpliwości, które, zanim je w czasopiśmie naukowym umieszczę, chciałbym się podzielić z Czytelnikami „Działu”. Zastrzec się zgóry należy, iż ze względu — jak to wyżej zaznaczyliśmy — na brak dostatecznych materiałów, mówić można jedynie o domysłach a nie o pewnikach. To też wysunięcie pewnych wątpliwości, nawet gdyby nie wszystkie przez późniejszą polemikę były rozproszone, w niczem nie mogą przynieść ujmy ani charakterowi naukowemu pracy, ani sumienności i wiedzy autorki.

Po tych zastrzeżeniach przechodzę do rozpatrzenia najważniejszych argumentów tezy o starodawnym pochodzeniu orła polskiego. Autorka zupełnie trafnie zwraca uwagę na to, że pod koniec pierwszej ćwierci XIII st. zjawiają się na pieczęciach książąt polskich znaki orła. Np. Leszek Biały używa pieczęci z orłem około 1224 r., Henryk Pobożny również w tym czasie. Odoniec w r. 1231—33. Natomiast wydaje mi się niedostatecznie udowodnioną twierdzenie, że pojawienie się na pieczęciach orła polskiego jest w związku z dążeniem do zdobycia Krakowa, jako stolicy Polski („siedziby senjora”) czyli jak się autorka wyraża „przybieranie heraldycznego orła staje się u wszystkich książąt sfragistyczną wykładnią politycznych zamierzeń i celów”. Otóż sądzę, że ten argument nie da się utrzymać, ponieważ nie można udowodnić ściślejszej łączności pomiędzy dążeniem do opanowania Krakowa, jako stolicy państwa, a zjawieniem się orła, jako godła, na pieczęciach danego księcia. Całkiem przeciwnie — dwaj najzawziętsi zapalczyki o tron krakowski: Henryk Brodaty i Konrad Mazowiecki, jak to sama autorka zaznacza nie pieczętują się orłem. Nie można więc, zdaniem moim, twierdzić, że w pierwszej połowie XIII w. orzeł polski był godłem państwa polskiego, że był symbolem zjednoczonych dzielnic.

A czy inne dowody są również niewrzuszone? Autorka sięga do numizmatyki i wskazuje, że za czasów Bolesława Chrobrego był denar, na

którym znajdował się orzeł. Pozornie wydawałoby się mogło, że jest to argument poważny, przemawiający za tem, że już w X w. orzeł był znakiem dynastycznym Piastów. Faktycznie tak zupełnie nie jest. Skąd się wziął ten znak na denarze przypisywanym Bolesławowi Chrobremu, czy jest to znak symboliczny, czy naśladowictwo obcych wzorów, tego napewno sądzić nie można. Jednakże w w. X. znaki heraldyczne nie występowały ani na pieczęciach, ani na herbach, więc niemożliwym jest wprost pomyśleć, aby orzeł na tym denarze miał oznaczać godło dynastji. Orzeł mógł występować z rozmaitych powodów na monetach zarówno w charakterze dekoracyjnym, jak i symbolicznym. Np. na denarze Władysława II. (1139—1148), widzimy orła, który zapuszcza swe szpony w zająca, na denarze Kazimierza Sprawiedliwego (1177—1194) czytamy napis po łacinie „orzel” („Aquila”), lecz znowu to nie znak heraldyczny, a symbol. Na monetach tego księcia widzimy cały szereg podobnych napisów: „Fides” (wiara), „Caritas” (miłość), „Justitia” (sprawiedliwość), „Virtus” (męstwo), „Sirena”, „Dextera” (prawica). W zestawieniu tych napisów — orzeł nie może uchodzić za znak heraldyczny, a po prostu za symbol, jak „prawica”, „sirena” itd. Słowem, argumenty z zakresu numizmatyki nie wystarczają do tego, aby na monetach Chrobrego czy Kazimierza Sprawiedliwego orła uważać za znak dynastyczny Piasta.

Czy to konieczne dowodzić ma, że znak orła był przyjęty od Niemców, jako dowód naszej lennej zawisłości od cesarstwa? Przypuszczam, że nie. Niema bowiem ścisłego związku chronologicznego i rzeczowego pomiędzy rozpowszechnieniem się orła polskiego na pieczęciach w w. XIII, a zawisłością lenną.

Skąd się wziął nasz orzeł? Trudno napewno coś twierdzić. Wolno jedynie snuć domysły. Szukać go jednakże — według mego mniemania, należy w zapożyczeniach z zachodu, w związku z węzłami pokrewieństwa. Zaznaczyć trzeba, że orzeł polski pojawia się bodaj najpierw na Śląsku na pieczęciach Henryka Pobożnego. Był on synem św. Jadwigi, księżniczki Meranu, a herbem Tyrolu był orzeł czarny. Henryk Brodaty używał krzyża i półksiężyca; na późniejszych herbach śląskich występuje orzeł z półksiężycem na piersiach. Orzeł czarny jest i teraz herbem Śląska. Taki orzeł z półksiężycem na piersiach i koroną na głowie jest umieszczony na grobowcu Henryka Probusa, który przed śmiercią przekazał swe prawa do Krakowa Przemysławowi II. Na pieczęciach Przemysława II. orzeł z półksiężycem występuje w r. 1290. Od r. 1295 po koronacji Przemysława II. używa pieczęci majestatycznej, na jej stronie odwrotnej jest orzeł z półksiężycem z koroną na głowie. Ta pieczęć właśnie — jak to niedawno wykazał prof. Stanisław Kętrzyński — stała się wzorem dla pieczęci majestatycznej Łokietka i Kazimierza Wielkiego.

Po zjednoczeniu ziem polskich, orzeł stał się symbolem jedności państwowej. Od pierwszego pojawienia się ulegał on nieznacznym przekształceniom w stylizacji, „półksiężyc” zamieniał się na przepaskę. Również w nieznany bliżej czasie nastąpiło ustalenie naszych barw heraldycznych. Ostateczne utrwalenie kształtów naszego orła i barw heraldycznych odbyło się prawdopodobnie w XV. st. Długosz z przejęciem opisuje herb polski, składający się z orła białego na polu czerwonym. On też stworzył legendę o pochodzeniu orła z czasów Lecha. Legenda ta dzisiaj jeszcze sprowadza na manowce uczonych, dopatrujących się genezy orła w czasach przedhistorycznych i usiłujących rozwiązać jego zagadkę w dziedzinie etnologji. Sądzę jednakże, że nasz orzeł, to nie tajemniczy „totem”, ani zagadkowy znak dynastyczny Piastów, ani też symbol zawisłości lennej od cesarstwa, ale niezłomny dowód naszych związków rodowych i kulturalnych z Zachodem.

Poznań.

Dr. K. Chodnicki.

ZYCIE KULTURALNE

NAUKA

Poznański uczoney w Krakowie. Komisja antropologii i prehistorji polskiej w Krakowskiej Akademji Umiejętności odbyła posiedzenie, na którym prof. U. P. dr. Józef Kostrzewski wygłosił referat o wykopaliskach w Rzućwie. Należy przypomnieć, że Dział nasz, dzięki uprzejmości prof. Kostrzewskiego, mógł być zamieścić o tych ważnych znaleziskach obszerny wywód, od prof. Kostrzewskiego otrzymany. Na posiedzeniu wygłosił też docent dr. Józef Żurowski referat o pierwszych grobach kultur ceramik wstęgowych w Polsce.

Równocześnie odbywał się w Krakowie zjazd wszystkich akademickich kół prehistoryków. (kn)

Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie dokonała wyboru władz akademickich na przyszły rok. Rektorem został ponownie prof. Antoni Sujkowski, prorektorem prof. Aleksander Jackowski.

SLAWISTYKA

Kochanowski i Czesi. Z okazji jubileuszu zamieszcza „Prager Presse” wyczerpujące artykuły p. Jerzego Horaka o Kochanowskim i literaturze czeskiej. (pc)

LITERATURA

Norwid po angielsku. „The Fleuron”, rocznik angielski poświęcony grafice, przygotowuje jako dodatek „Krakusa” Norwida na streszczeniu angielskim, z ilustracjami młodej graficzki warszawskiej p. M. Duninówny, uczennicy szkoły Sztuk Pięknych. Dodatek ten ma na celu pokazać nową cześć, obmyśloną przez redaktora „The Fleuron”, Stanleya Morrisona. (dk)

Listy Józefa Conrada mianowicie francuskie, ukazały się w Paryżu nakładem „Nouvelle Revue Française”.

MUZYKA

Kompozytorzy i kawiarnie. Z Warszawy piszą nam: Dotychczas nie było w naszej ustawie o prawie autorskiem dość mocno zastrzeżone, iż za utwory muzyczne, wykonywane po kinach i kawiarniach, należy autorom płacić. Obecnie przygotowuje się w ministerstwie sprawiedliwości nowela do ustawy o prawie autorskiem. W noweli tej będzie wyraźnie to prawo zastrzeżone. Należytości pobierać będzie dla autora Związek Autorów i kompozytorów Muzycznych „Zaika”. Położy się w ten sposób kres tej anomalji, że na wykonywaniu utworów zarabiali wykonawcy, zaś autorzy często nie dostawali nic.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Anglja i polski drzeworyt. Znany miesięcznik londyński „The Studio” wydał specjalny numer poświęcony współczesnemu drzeworytowi. Polska ma osobny dział, bogato ilustrowany reprodukcjami prof. Skoczylasa, Bartłomiejczyka, Goryńskiej, Cieśliewskiego, Duninówny i in., należących do warszawskiego stowarzyszenia grafików „Ryt”, a wychowanych przeważnie przez warszawską Szkołę Sztuk Pięknych.

KRAJOZNAWSTWO

Nasz kościół Bożego Ciała, o którego pięknem odnowieniu czytelnicy naszego Działu się dowiadywali, doczekał się w czasie Kongresu Eucharystycznego tego wyróżnienia, że odprawiona na zainaugurowanie Kongresu przez J. E. kardynała-prymasa Msza św. z Veni Creator w nim właśnie się odbyła, a zakończył się Kongres także w obliczu tej starodawnej świątyni, na Stadjoniu. Uczestnicy wielkiej manifestacji katolickiej zapoznali się więc z tym naszym zabytkiem, który dzisiaj, w odnowionej szacie, należy do najciekawszych w Poznaniu. Jako przewodnik posłużyła im książeczka z opisem, wydana przez ks. proboszcza Leona Rankowskiego, którego pieczołowitość, zabięgłość i wysokiej kulturze zawdzięcza Boże Ciało swoją odnowioną szatę. Warto, aby każdy miłośnik piękna i przeszłości zapoznał się z tym przewodnikiem. Najdzie w nim obszerny zarys historyczny kościoła Bożego Ciała, a w 25 ilustracjach, wyborne odbitych, będzie miał pamiątkę z wrażeń, jakie obudził w nim poważny nastrój tej przepięknej świątyni. (zp)

SZKOLNICTWO

Kursa dokształcające. Zarząd Okręgowy T. N. S. W. w Poznaniu zamierza zorganizować w różnych miastach Wielkopolski dostępne dla wszystkich wieczorowe kursa dokształcające. Będą to kursa: matematyczno-przyrodnicze, historyczne, literackie, neofilologiczne, pedagogiczne, psychologiczne, z historii sztuki itd. W ten sposób T. N. S. W. chce dać szerokim warstwom sposobność zdobycia wiedzy w takim zakresie, w jakim udziela go szkoła średnia. Realizacja tego zamierzenia uzależniona jest od ilości zgłoszeń na te kursa. Wszyscy więc, chcący uzupełnić swe wykształcenie, winni nadesłać zgłoszenie, z podaniem interesującego ich kierunku wiedzy, pod adresem przewodniczącego komisji dr. Fr. Boehma, ul. Skarbowa 15, I.

KSIĄŻKI I LUDZIE

Z POWODU POLSKIEJ MONOGRAFJI O GILBERCIE K. CHESTERTONIE

Obecna epoka literatury angielskiej, rozpoczynająca się już pod koniec panowania królowej Wiktorji, jest epoką elektrycyzmu i synkretyzmu. Krzyżują się w niej najrozmaitsze wpływy swojskie i obce. O ile jednak idzie o podkład filozoficzny, to powszechnie panuje w niej materializm. Przybiera różne formy i prowadzi do różnych konkluzyj. W połączeniu z sofistyczną dialektyką Samuela Butlera, pierwszego zwiastuna nowych prądów, daje wszechobjęmy sceptycyzm i ironję jego utopistycznych fantazji. Później w połączeniu z imperjalistycznym optymizmem Kiplinga daje jego powieść i nowela, które można określić jako równocześnie genialne i płytkie. W połączeniu z socjalistycznym optymizmem Wella daje jego przeciętną, gładko się czytającą belletrystykę i dziecinne nieco fantazje z przyszłości świata. W połączeniu z socjalistycznym pesymizmem Shaw'a daje jego świetne, choć w gruncie rzeczy gorzkie komedje i niby-komedje. W połączeniu z liberalnym pesymizmem Galsworthy'ego daje jego błyskotliwe, amoralne powieści i sztuki...

Pośród tego niewesołego świata pojawił się pisarz, który nie popłynął z prądem, lecz, idąc w kierunku największego oporu, materialistycznemu pojmowaniu świata, przeciwstawił niewzruszoną wiarę w pierwiastek duchowy. Już z górą ćwierć wieku temu przejrzał ujemne strony i niebezpieczeństwo cywilizacji materialnej, kryjąc się pod jaskrawą, błyskotkami zdobną szatę doraźnych powodzeń, zdał sobie sprawę z obosieczności postępu, czy tego co dziś powszechnie nazywają postępem — i odrzuca jako jedyny środek na niedomagania wieku wskazał zwrot metafizyczny — a jedyną metafizyką jest dla niego religja i wogóle na wartościom duchowym.

Ze względu na żywą wiarę, na kult średniowiecza i na gorący demokracyzm możnaby Gilberta Keitha Chestertona określić jako romantyka. Ale metody jego twórczości są raczej klasyczne (rozumowanie, dowcip) i realistyczne (malowanie wybranych na przykłady i alegorje zdarzeń codziennego życia). Ten skomplikowany stan rzeczy sprawia, że krytyka ma tu do czynienia z bardzo trudnym zadaniem i niejedną z jej przedstawicieli bezradnie opuścił ręce wobec wyjątkowego, a tak doniosłego zjawiska.

W Polsce cieszy się Chesterton wielką popularnością. Rzetelnie na nie zasłużył i to nie tylko ze względu na artystyczną czy też etyczną wartość swych utworów. Pokochał naszą ojczyznę w czasie, gdy miał za sobą zaledwie początki swej świetnej kariery literackiej. Pokochał ją, zanim poznał, przez jakiś niedający się wytłumaczyć magnetyzm serca — i nie przestał kochać, poznawszy. Popierał gorąco nasze dążenia do niepodległości, dawał wyraz entuzjazmowi, gdy traktat wersalski naprawił zbrodnie dziejową rozbiórów. Piętnował agitację niemiecką, przedstawiającą nas jako państwo sezonowe. Zwalczał bezwstydną kłamstwa o pogromach. Przedstawiał społeczeństwu angielskiemu doniosłość zwycięstwa pod Warszawą. Zaopatrywał przedmowami przekłady z polskiego i książki o sprawach polskich. Poprzedzał przemówieniami odczyty Polaków w Londynie. To też gdy w r. 1927 przybył do naszego kraju, podróż jego była nieledwie pochodem triumfalnym. Ma też Polska własną rubrykę w krytycznej literaturze chestertonowskiej. Próby te wśród których i figuruje nazwisko podpisanego, były jednak tylko artykułami, szkicami, impresjami lub przedmowami. Dopiero koniec ubiegłego roku przyniósł monografię p. Wacława Borowego*, długo przygotowywaną i ogłaszaną urywkami w „Przeglądzie Współczesnym”, którą też należy szczegółowo omówić, co odkładam do następnej sposobności.

L w ó w.

Dr. Władysław Tarnawski.

* Wacław Borowy. Gilbert Keith Chesterton. Nakładem Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Kraków 1929.

MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA KOMUNIKACJI I TURYSTYKI W POZNANIU

Co się mieści w 28 pawilonach?

Otwarcie wystawy nastąpi dnia 6 lipca w niedzielę w sali Dworu Hugera. Wstęp symboliczną przetnie w imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej min. komunikacji p. inż. A. Kühn, poczem zgromadzeni goście udadzą się do Parku Wilsona na taras przed palmiarnią. Tu nastąpi bardzo efektowna scena wypuszczenia 3000 gołębi pocztowych ze wszystkich dzielnic Polski.

Wystawa znalazła pomieszczenie, jak wiadomo, w 28 pawilonach. Pawilon pierwszy mieści tramwajnictwo, modele okrętowe, wagony i dźwigi. Pawilon drugi — eksponaty Ministerstwa Poczty i Telegrafów. Pawilony piąty i szósty — pokazy oraz materiały do budowy dróg, mostów i jezdní, wystawione przez min. robót publicznych. Pawilony siódmy i ósmy — pokazy ministerstw zagranicznych. Pawilony dziewiąty i dziesiąty zajmie komunikacja przyszłości — lotnictwo, typy samolotów krajowych (10) i zagranicznych (9), modele portów, stoczni i wykresy oraz akcesoria samolotowe. W pawilonie 10 szeregu planisz i wykresów zobrazuje próby specjalnej mieszanki spirytusu bezwodnego z benzyną w zastosowaniu do samochodów, samolotów i motorów, co jest, jak wiadomo, wynalazkiem polskim, dającym duże oszczędności kosztów i materiału pędnego.

Pawilon jedenasty będzie jednym z okazalszych. Znajduje w nim pomieszczenie wystawy samochodowa imponująca ilością i typami samochodów osobowych, ciężarowych, motocykli, rowerów oraz akcesoryj. Na wolnym polu ustawiono łódź podwodną, wykonaną z drzewa przez 63 firmy francuskie. Na torach rozmieszczono tabor kolejowy krajowy i zagraniczny. W pawilonie piętnastym mają swą siedzibę towarzystwa okrętowe i asekuracyjne. W Wieży Górnośląskiej, oznaczonej nr. 16, znajduje się dalszy ciąg wystawy samochodowej, ze specjalnem uwzględnieniem karoseryj osobowych i motocykli.

Dla prasy przeznaczono pawilon 17. Doceniając znaczenie propagandy i reklamy dla komunikacji, jak i odwrotnie, doniosłość szeroko rozgałęzionej, sprawnej i szybkiej komunikacji dla rozpowszechnienia prasy — stoisko to zawiera bardzo ciekawe wykresy wspólnego oddziaływania tych dwóch dziedzin.

Nareszcie na Wystawie Komunikacji doczekała się turystyka należnego sobie stanowiska, równoległego do innych dziedzin życia gospodarczego. Pomieszczona w pawilonie osiemnastym zawiera propagandę indywidualnych miejscowości, przedsiębiorstw transportowo-turystycznych i biur podróży. Niezwykle obficie przedstawiają się wydawnictwa, poświęcone opisom podróży i komunikacji, jak również fotografie i film podróżniczy, wśród których egzotyka zajmuje niepoślednie miejsce. W tym też dziale reprezentowany jest sport i przybory podróżnicze.

W dalszym przeglądzie natknijemy się w pawilonie dziewiętnastym na lingwafon, t. j. aparat nauki języków obcych metodą gramofonową. Aparat ten oddaje specjalne usługi przy zaznajamianiu się z poszczególnymi gwarami językowymi lub językami egzotycznymi. Pawilon dziewiętnasty A zawiera szereg eksponatów zagranicznych, a dziewiętnasty-B — cały pomocniczy przemysł komunikacyjny.

Z kolei w pawilonie dwudziestym rozmieszczono niezwykle interesująco w grupowane eksponaty ministerstwa komunikacji, a więc modele mostów, budynków, stacji, przejazdów, tunelów, torów oraz wykresy statystyczne, tabor kolejowy, wagony specjalne, typy parowozów i wiele innych ciekawych rzeczy. Za pawilonem na wolnym polu na torach stoją specjalne wagony-plugi odśnieżne jedno i dwustronne, nasypowe i do wąwozów.

Wreszcie pawilon dwudziesty pierwszy mieści eksponaty przemysłu elektrotechnicznego.

W pięknym pawilonie dwudziestym trzeci urządzone „Pałac Geografii”. Zorganizowany pod dozorem pierwszorzędných sił naukowych zbiór eksponatów przedstawia historię komunikacji od zarania jej istnienia aż po dzień dzisiejszy, przeplatany ilustracjami śmiałych odkryć geograficznych starożytnych i średniowiecznych żeglarzy. Tam też znalazły pomieszczenie eksponaty Związków Międzynarodowych.

Nie zapomniano również o atrakcjach. Poza wzmiankowanym już wypuszczeniem gołębi pocztowych, drugą z kolei stałą atrakcją będzie wspólna iluminacja parku Wilsona. Ponadto w pawilonie dwudziestym pierwszym-A mieści się egzotyczna wystawa artystyczna — chińska; dalej jest palmiarnia, oznaczona nr. 22, są wody lecznicze w paw. 24, a 25, 26 i 28 zawierają kino, kawiarnie i restaurację.

Biuro informacyjne dla publiczności znajduje się tuż przy głównym wejściu w pawilonie czwartym. Tam też są telefony, biuro przewodników, kantor wymiany, posterunek policji itp. Dyrekcja zajmuje paw. drugi. Wystawa pomyślana jest szeroko i szczegółowo. Dzięki niej zyska na znaczeniu nasza powaga państwowa, a przemysł może oczekiwać doraźne korzyści.

Popis fotografów

Wystawa zdjęć krajobrazu polskiego

W dziale ogólnym wystawy turystyki zorganizowana będzie specjalna wystawa fotografii krajobrazu polskiego. Opiekę nad nią objął referat turystyki min. rob. publ. W wystawie biorą udział amatorzy i fotografowie zawodowi, specjalnie zaproszeni przez dyrekcję M. W. K. T., znani z artystycznych zdjęć krajobrazu polskiego. Ze względu na szczupłość miejsca ilość zdjęć jednego autora ograniczono do 12 sztuk. Kwalifikowanie eksponatów powierzono specjalnemu jury w składzie pp: dra Mieczysława Orłowicza z Warszawy, generalnego konserwatora p. Jerzego Remera z Warszawy, prok. Bolesława Gardulskiego (Prezesa Związku Miłośników Fotografii, Poznań), sędziego dra Tadeusza Cyprjana z Poznania, Jana Bułhaka z Wilna i przedstawiciela dyrekcji M. W. K. T.

Ponieważ wystawa urządzona jest w dziale turystycznym, dopuszczone będą do niej tylko takie zdjęcia, które mogą służyć jako ilustracje dla propagandy turystycznej Polski. W ra-

chubę wchodzą zatem ogólne widoki miejscowości: pięknych i stylowych gmachów murowanych oraz drewnianych, świeckich i kościelnych; krajobrazy rozmaitych okolic Polski: górskich, podgórskich, płaskich, widoki rzek, jezior, osobliwości przyrody, ruiny zamków, budownictwo wiejskie, typy ludowe itp. Przy fotografiach budynków pożądane są raczej całości niż fragmenty. Zdjęcia muszą być na kartonach jednolitego formatu. Wymiar nie mniejszy niż 18 × 24 i nie większy niż 50 × 60.

Stoisko śląskie

w sekcji turystyki obejmuje trzy działy

Dział krajoznawczy dotyczy przedewszystkiem geografii śląskiej, z jej różnorodnym pejzażem, wyróżniającym się w fragmentach górskich niezrównaną świeżością wyrazu. Grupa etnograficzna przedstawia typy mieszkańców Śląska oraz ich piękne stroje; dołączają się do tego okazy z zakresu przemysłu ludowego i przedmioty użytku codziennego. W trzeciej grupie będzie przedstawiona nawskroś oryginalna architektura rodzima, której świetnym pomnikiem są sławne drewniane kościoły śląskie, dostojne wiekiem i prostotą formy, wybitnie słowiańskiej.

Dział uzdrowisk przedstawiać będzie śląskie źródło i miejscowości klimatyczne, cieszące się uznaniem kuracjuszy i letników, zjeżdżających z najdalszych krańców Rzplitej. Zaletą tych miejscowości jest piękno pejzażu i znakomity klimat podalpejski oraz urządzenia lecznicze. Hotelarstwo ujęto tu w system willowy.

Dział turystyczno-sportowy zawiera eksponaty, dotyczące rozwoju turystyki wszelkich kategorii na Śląsku oraz pracę związków i towarzystw turystyczno-sportowych. Łączy się z tem grupa, obejmująca przybory wykonywane na Śląsku i nieustępujące pod żadnym względem najlepszym tego rodzaju artykułom zagranicznym. Wreszcie grupa komunikacyjna wykazuje sieć linii kolejowych, elektrycznych i autobusowych, świetne szosy śląskie, nadające się szczególnie do kultywowania turystyki i sportu automobilowego oraz motocyklowego. Dział zamykają ogłoszenia reklamowe.

Z propagandowej włóczegi

Na szlaku ku Warszawie

Maszyna świeżo z remontu, jeszcze trochę ciężko rusza się, ale to Ford, pójdzie jak lalka no i Zagórski go wypuścił ze swego warsztatu.

Ludziska po drodze wytrzeszczają oczy, co to za dziwoląg mknie po szosie, kiwając głowami.

Kostrzyn — Rynek.

Pierwsze akordy marsza z „Carmen” zgromadziły nieomal całe miasteczko.

— „Hallo, hallo!... Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki”... grzmij na wsze strony głośnik.

Ludzie zdebieli, radio czy inna jakaś siła odzywa się do nich?...

Świetnie ujęta przemowa p. Święckiego, o „Komturze”, robi swoje. Pytają się nas ze wszystkich stron: a co, a kto, a jak?... Udzielamy zainteresowanym wyczerpujących informacji.

Reklamy poszczególnych firm wygłaszane przez kierownika wysłuchiwano w skupieniu.

— Panie! ulotkę, reklamę!...

Las rąk wysuwa się ku nam i w okamgnieniu ulotki znikły.

Zegnani serdecznem, „do zobaczenia w Poznaniu na wystawie” — wyjeżdżamy dalej.

Września! — Policja z trudem pilnuje porządku, odczyt i muzyka oraz wesołe urywki z monologów ściągają tu również setki ludzi.

Spieszmy dalej, szosa wysmienita, gładka jak stół. Ford, widząc przemęczenie przedstawicielki płci pięknej, a żony naszego kierownika, w chłodnicy gotuje wodę na herbatę, ale równocześnie rwie naprzód.

Strzałkowo, stop!...

— O rety! — Popatrzcie no kum! Takie ci pudło, a na dachu graje...

A kiedy jeszcze usłyszały o gabinecie psychotechnicznym na wystawie, uroczyście sobie przyrzekły, że pojadą do Poznania, jednej z nich bowiem syn ma być nauczycielem, ale ogląda się bestyja za spódniczkami. Ano zobaczymy co z niego może być, jeśli nie „profesor”, to chyba nauczyciel tańca, „bo tak ślicznie na tańcówkach wywijają”...

W Słupcy nieszcześnie, ale choć nam się nic nie stało, jednak z nosów, dwóch obywateli wyznania Mojżeszowego, trochę krwi się polało.

O co?... O ulotki. Obaj złapali za jedną, trzask, prask, krzyk, policjant, protokół, mandat karny i kwita!

Zmęczeni posilamy się wyborną kacuzką i rybami w Hotelu Polskim, gdzie nadzwyczaj uprzejmy gospodarz ofiarował nam pokój, by obmyć się z kurzu. Najadłszy się, wjeżdżamy do Konina, naturalnie z wielką pompą, hukiem, trzaskiem.

Po koncercie, przemówieniach okolicznościowych załoga chce spać i nikt z nas nie może się uskarżać na nielaskę Morfeusza — zaręczam!

Ogólnie odniosłem wrażenie, że wystawa niedoceniła takiego środka propagandy i zapóźno wóz uruchomiła, taka reklama jest bodaj najpotężniejszą, jaką obecna „Komtura” rozporządza.

Kończę, jako że i do mnie puka imię Morfeusz, ale mówię tylko — dowidzenia. A jak s.

Na powyższym zdjęciu widzimy t. zw. „Plac św. Marka”, na którym podczas M. W. K. T. stać będzie cały szereg niezwykle ciekawych eksponatów z dziedziny kolejnictwa, a więc pociągów, wagonów i t. d.

Perły polskiego Bałtyku

Jastrzębia Góra dla elity

Dojazd i ceny — Bulwar Morski —
Na sposoby są sposoby — Właściciele
kąpieliska — „Jasne Wybrzeże“

(Od własnego korespondenta „Kurjera
Poznańskiego“)

Jastrzębia Góra, 30 czerwca.

Do Jastrzębiej Góry najłatwiej dostać się samochodem z oddalonego o 18 kilometrów Pucka, gdzie zatrzymują się pociągi pospieszne, idące z głębi kraju do Helu. Jeszcze nie ma roku, gdy nawet samochodem trudno było dostać się na Jastrzębia Górę, ponieważ szosa od wsi Tupadły istnieje od niedawna.

Piękność Jastrzębiej Góry, wspaniałość plaży morskiej i malowniczość otoczenia nie potrzebują opisów. Wystarczy nadmienić, że mimo braku jakiegokolwiek komunikacji, elektryczności i t. d. wzgórze obsiadły liczne, przeważnie luksusowe wille i pensjonaty, oraz, że nad urwistym brzegiem jeden metr ziemi kosztuje 30 złotych.

W Jastrzębiej Górze są takie widoki, jest taka wspaniała kąpiel, taki miękki jest piasek, tak ożywcze jest powietrze, iż nikt się nie martwi, że z powodu utrudnień komunikacyjnych, ceny w pensjonatach nie są przystępne i n. p. skromny obiad kosztuje z obsługą (trzy dania, bez dodatków) — 4 złote i 40 groszy.

Jastrzębia Góra jest już dzisiaj bardzo obiecującym zadatkiem na luksusowe kąpielisko i wszyscy się z tem liczą. Miejskie Towarzystwo Komunikacyjne z Gdyni, które podjęło się utrzymywania połączenia autobusowego pomiędzy Gdynią i Jastrzębią Górą (50 km) oblicza przejazd od osoby w jedną stronę na zł 8, zaś tam i z powrotem na zł 15.

Według stawu grobla.

Odcięta od świata Jastrzębia Góra będzie połączona za kilka miesięcy z Hallerowem i Karwią. „Bulwar Morski“, budowany szczęśliwie już trzeci rok, wykończony ma być ostatecznie na dzień 1 września. Za cztery miliony złotych biec będzie z Jastrzębiej Góry do Hallerowa (9 km) szeroka jezdnia, wyłożona kostką z wotyńskiego bazaltu, oraz prowadzić będą dwa chodniki zwirowanego, każdy na 4½ m, obsadzone lipami i topolami. Oprócz bulwaru, który będzie rajem dla automobilistów i spacerowiczów, buduje się szosę z Jastrzębiej Góry do Karwi, skąd, kiedyś, poprowadzi się drogę do Dąbek, gdzie rzeczka Piaśnica, uchodząca do Bałtyku z jeziora Żarnowskiego, tworzy granicę polsko-niemiecką. W ten sposób będziemy posiadali wzdłuż całego wybrzeża arterję komunikacyjną, której brak odczuwa się dotychczas bardzo dotkliwie.

Na korzystanie z plaży Jastrzębiej Góry i rozkoszowania się piękną otoczenia, bez potrzeby bardzo głębokiego sięgania do kieszeni, jest dobry i wypróbowany sposób.

Nie mieszka się w drogiej Jastrzębiej Górze, lecz w pobliskiej wiosce

Tupadły, gdzie można jeszcze dzisiaj wynająć pokój za 60—80 złotych i gdzie jest nawet pensjonat, dający mieszkanie z dobrem utrzymaniem za 9 złotych dziennie. Po przez ugory, porosłe żarnowcem i głógiem, droga na plażę trwa wszystkiego kwadrans. Z kombinacji takiej korzysta bardzo wiele osób, które chwala sobie wieś Tupadły.

Jastrzębia Góra, kąpielisko należy do warszawskiego konsorcjum, które majątek swój ocenia na kilka milionów złotych. Wybrzeże i nieużytki zakupiono przed laty od twórcy hakały, Hanemanna. Dzisiaj ciągnie się z tych nieużytków poważne zyski.

Właściciele Jastrzębiej Góry założyli park z drogami i ławeczkami, z których ma się przepiękny widok na morze. Czynny w tym roku w całej pełni pensjonat „Baityk“, urządzone komfortowo, wzniesiono kosztem 300.000 złotych. W sprawie zaprowadzenia elektryczności prowadzi się pertraktacje z Gródkiem. Najdroższe parcele, nad samym, urwistym brzegiem morza, kosztują, jak wspomnieliśmy 30 zł za metr kwadratowy, ale są tereny znacznie tańsze.

Pomiędzy kąpieliskiem „Jastrzębia Góra“ i Rozewiem rozciąga ją się malownicze ugory, które stały się własnością drugiego konsorcjum, planującego stworzenie „Jasnego Wybrzeża“. Teren 120 morgów został rozparcelowany i znajduje amatorów, którzy spekulują na wzrost wartości działek po ukończeniu budowy „Bulwaru Morskiego“.

Rozwój nowoczesnych kąpielisk nad naszym morzem utrudnia w wielkim stopniu katastrofalny stan gospodarczy całego kraju. Z musu będzie to dzieło wielu lat.

Zapomniany mikrofon

Szczególny wypadek zdarzył się niedawno w Hiszpanji, podczas antymonarchistycznych knoń Sanchezu Guerry. Gdy ten przywódca przeciwmonarchistycznego ruchu zwołał wiec do jednego z teatrów madryckich i wypowiedział na tym wiecu płomienną mowę, zwróconą przeciw królowi — nikt nie pomyślał o tem, że w teatrze znajduje się mikrofon. Ten był przypadkowo niewyłączony i dostownie powtórzył samemu Alfonsovi XIII rewolucyjne zwroty przemówienia Guerry, najeżone zjadliwą krytyką rządów królewskich.

Widok monarchy, pilnie słuchającego w swoim pałacu wynurzeń swych zaciekłych przeciwników, mógłby stanowić efektowny epizod jakiegokolwiek akcji scenicznej, gdyby życie nie wzbogaciło nim repertuaru rzeczywistości.

Godzina za 250 000 franków

Oto cena, po której M. James, dyrektor wydziału handlowego National Broadcasting Co., sprzedaje wielkim firmom amerykańskim godzinę radio-reklamy. W ten sposób p. James likwiduje prawie 60 procent czasu radioprodukcji. Nie trzeba sobie jednak wyobrażać, by programy amerykańskie składały się w 60 proc. z enuncjacji w stylu tych, które czytamy na afiszach. Wielkie firmy rozporządzają dla swych utylitarnych celów zaledwie pięciu minutami na godzinę. Reszta cza-

su jest poświęcona starannie ułożonym programom muzycznym, z których płyta gramofonowa jest najbezwzględniej wykluczona i w których odczyty i feljtony nie mogą trwać dłużej, niż 15 minut.

O intensywności tej amerykańskiej eksploatacji czasu, można sądzić z faktu, że przerwa pomiędzy jednym programem a drugim, nie może trwać dłużej, niż 30 sekund. Gdy uprzytomnimy sobie, że wpływy brutto National Broadcasting Co. wzrosły w ciągu trzech lat z 62 na 370 milionów franków, będziemy mieli dokładny obraz gospodarki radiowej w Ameryce.

Także rekord!

Przebyła 20 tys. kilometrów, by zostać odmlodzoną.

Zona pewnego lekarza w Szanghaju udała się — jak donosi paryskie wydanie „New York Herald“, w podróż do Londynu, celem poddania się operacji chirurgicznej, mającej usunąć z jej twarzy zmarszczki. Podróż ta — okragło 20 tys. kilometrów w jedną stronę — by wyglądać o kilka lat młodszą, nie jest wcale czemś nadzwyczajnym. Jeden z najbardziej znanych „magików“ odmładzania ludzkości, zapytany przez angielskiego dziennikarza oświadczył że za 50 lat nie będzie już twarzy ludzkiej ze zmarszczkami a zewnętrzne odmładzanie będzie dostępne wszystkim, bogatym i niezamożnym, tak mniej więcej jak dzisiaj ondulacja włosów. Wśród innych ciekawych szczegółów, opowiedział następnie, że roku ub. pewien władca hinduski, zatrudniony ukazaniem się pierwszych zmarszczek, przez co jego oblicze traciło pono na królewskiej powadze udał się do Londynu, gdzie przywrócono księżniczce jego twarzy dawniejszy jej młodociany wygląd.

Bardziej romantyczny jest wypadek, jaki spotkał pewnego bogatego holenderskiego kupca, który wzbogaciwszy się w Indiach, postanowił po 11 latach pobytu w kolonjach powrócić do ojczyzny i poprosić o rękę kobiety, którą oddawna kochał. Obawiając się jednak wrażeń, jakie mógł wywołać w uwielbianej jego zewnętrzny wygląd, udał się pod opiekę londyńskiego „cudotwórcy“, poczem dopiero stawil się przed oblicze drogiej jego sercu. Małżonek jednak nie wie do dziś dnia, — zakończył opowiadanie chirurg — że ową panią — którą potem poślubił —

„odnowiłem“ w całości w mojej klinice, na tydzień przed jego przyjazdem! S. F.

Zgon założyciela „Domu Polskiego“ w Ziemi Świętej.

W szpitalu wioskim w Jerozolimie zmarł ostatnio ks. kan. Marcin Pinciurek, założyciel i rektor „Domu Polskiego“.

Ks. Pinciurek urodził się w 1860 r. w Lipowcu, pow. zamojskim. Przed trzydziestu laty przybył do Ziemi Świętej i tutaj postawił sobie za zadanie stworzyć „Dom Polski“, któryby był ogniskiem dla pielgrzymów polskich. Z zebranych w Polsce i Ameryce kwot kupuje dom, w pobliżu Grobu Św., przeznaczając go na hospicjum dla swych współrodaków.

„Dom Polski“, założony w r. 1908, jest skromny i nie może się równać z hospicjami innych narodów, niemniej jednak jest to jedyna własność polska w Ziemi Świętej. W r. 1926 zapisał ks. kan. Pinciurek „Dom Polski“ archidiecezji poznańskiej, oddając go w opiekę ks. prymasowi Polski; sobie zarezerwował tylko jeden pokój na stare lata. Marzył śp. ks. kan. Pinciurek o powiększeniu i rozszerzeniu „Domu Polskiego“ i nosił się z zamiarem zwrócenia się z apelem do społeczeństwa polskiego. Pragnął gorąco, by myśl przez niego rzucona znalazła przykład wśród współrodaków; niestety śmierć przerwała pasmo życia zacnego kapłana i dobrego obywatela.

Zwłoki śp. ks. kan. Marcina Pinciurka odprowadzone zostały na miejsce wiecznego spoczynku na górę Sjon. W pogrzebie wziął udział personel konsulatu gen. R. P., duchowieństwo, oraz kolonja polska. Nad grobem zmarłego kapłana wygłosił wzruszające przemówienie kierownik konsulatu Gen. R. P. w Jerozolimie, konsul generalny p. Tytus Zbyszewski.

nr 11 895

Na pokrycie kosztów I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce

wpłynęły następujące ofiary:

Czajka W Kościan	50.-	Ks. Zeidler Leuartowice	20.-	Ks. Makarewicz Wilno	10.-
Zietkiewicz Bolesław Poz	10.-	Ks. K. Terlecki Słobódka	2.-	Dr Stefan Lejman Miechów	15.-
Biurowa parafii Kierowo	45.-	Ks. W Siedlecki Szymonów	10.-	Inż. Antoni Rodzewicz Kielce	50.-
Mrówczyński J. Ostrów Chrystowski Ignacy Plokin	100.-	Ks. Chrościecki St Zamość Syczyński Wronki	5.-	Ks. St. Galecki Jędrzej Pałkeri Władysław Poz.	10.-
Ks. Sawicki Myszyniec	50.-	Ks. T. Kłos Łabiszyn	20.-	Ks. Marcei Godlewski. Warszawa	50.-
Jeżewski Jan. Korytuny	30.-	Jankowska Maria Oborniki	5.-	Bak Marian Poznań	10.-
Ks F Radzikowski. Tarczyn Warszawa	20.-	Ks Biskup Domiński Pelplin	30 10	Wł Wilczewski Poznań	5.-
Ks Józef Bryja Zakliczyn	5.-	Urząd parafii Zapocza	1.50	Ks Antoni Niedbal Rosko	3.-
M. Szymkowiak. Kepno	5.-	Dr Hr St Zółtowski. Wargow.	10.-	Ks Witold Kuźmicki. Zabłudowo	18.-
Ks. Brandt Kamionka Mała	5.-	Magistrat Skarczewo	25.-	Sekretariat Gen Sek. Kat. Łódź	30.-
Parafianie Stronowice Nizsze	9.-	Ks. Nowackiewicz. Grodzisk	10.-	Ks Skrzyński Wyrzysk	10.-
Ks. A Waburkowski. Kościelec	10.-	Magistrat Mogilno	20.-	Ks Karasiewicz Wolsztyn	15.-
Wl Jelski Raków	30.-	Wl Bielicki Toruń	4.-	Z. Doerffer-wa Toruń	20.-
Proboszcz na Antokolu. Wilno	5.-	J. Głabyszowa. Klony	5.-	Ks Stanisław Gorzolewski Rypin	10.-
Ks. A. Dulko. Bzywidze	5.-	Ks. Szymkowiak Pakosław	10.-	Ks Stanisław Moszczeński Peczniew	5.-
H. Cegielski. Poznań	10.-	Ks. Fr Golaszewski. Goloczyna	10.-	Donimski Chelmo	20.-
J. Kamiński Poznań	5.-	Ks Fieweger Rabin	6.-	Lossów Grabonów	20.-
Dr. Tad Trzciński Popowo	60.-	Ks Anton Sobczyński. Kielce	87.-	Golebiewski Góra	5.-
Ks Dr St. Świątlicki. Wierzbniki	76.60	Ks E. Jankowski Lublin	65.-	Dr Ludwik Bryndza Nocki Warszawa	10.-
Magistrat Bydgoszcz	500.-	Kurjer Poznański Poznań	100.-	Kasa Miejska Ryczywół	10.-
Książka Olg Czartoryski Sielce Stare	200.-	Parafia Złotkowo	5.-	Bank Ludowy Mogilno	100.-
Ks Jerzy Chudziński. Pelplin	10.-	Ks Jerzy Andrukonia Goniadz	25.-	Ks. Dziekar Haase Klein	50.-
Ks. K. Pause. Wyszanów	20.-	Mikołajska Marja Steszewo	5.-	W Weselik Poznań	50.-
		Prof. Dr. K Rogoyski Stepietowo	50.-	Ks. Kurpisz Chodzież	200.-

Konto P. K. O. Poznań nr. 213063.

Dnia 22 czerwca zmarł, ś. p.

Stanisław baron Chłapowski

członek Sejmiku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, właściciel Szoldr.

W Zmarłym straciliśmy dzielnego obywatela i niestrudzonego działacza na niwie społecznej i gospodarczej, który radą i pracą około Ziemstwa dobrze się zasłużył.

Cześć Jego pamięci!

Dyrekcja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

ś. p.

Edmund Szczepański

opatrzone Sakramentami św., zasnął w Bogu o godz. 8 wiecz. przeżywszy lat 28, nasz najdroższy, najskromniejszy i ostatni syn, najtroskliwszy brat, szwagier i kuzyn.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w kościele parafjalnym w Pruszczach o godz. 9,30 w piątek, 4 lipca, poczem eksportacja i pogrzeb na cmentarz do Rogoźna.

W ciężkim smutku pogrążeni
rodzice, siostry i szwagier.

Powózki oczekiwać będą na dworcu o 9 rano w Rogoźnie.
Pruszcze, 1. 7. 1930 r. zw 24 344

Dnia 1 lipca 1930 r. o godz. 19,15, zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzone kilkakrotnie Sakramentami św., mój drogi mąż, ukochany ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Aleksander Kostański

przeżywszy lat 71. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 4. 7. o godz. 17,15 z domu Św. Józefa, ul. Osiecka 58.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi, wnuki i rodzina.

Leszno, Kościan, Poznań, Rynarzewo. zw 24 342

W dniu 30 czerwca r. b. zmarł w kwiecie wieku, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, gorliwy członek drużyn naszych, ś. p.

Hieronim Wiśniewski

drużynowy orkiestry V. Druż. Harc.

Szlachetnością serca i prawością charakteru zaskarbił sobie miano prawdziwego harcerza, a w ciągu 6-letniej służby w drużynie był jednym z najdzielniejszych harcerzy, będąc wzorem dla swego otoczenia. Cześć Jego pamięci!

Pogrzeb odbędzie się w czwartek o godz. 17-ej z kostnicy Szpitala Miejskiego przy ul. Szkolnej.

V. Drużyny Harcerskie im. Ks. Józefa Poniatowskiego w Poznaniu.

zw 24 343

Dnia 30 czerwca 1930 roku, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., nasza najdroższa córka, siostra i ciocia, ś. p.

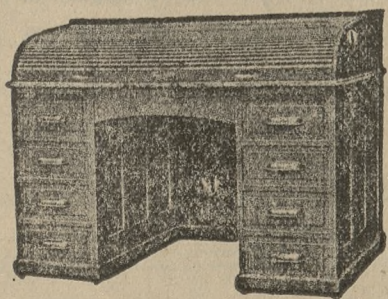
Zofja Gawalska

przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 3 lipca r. b., po poł. o godz. 4,15 z kaplicy cmentarnej Bożego Ciała w Dębcu, o czym donoszą

w smutku pogrążeni
rodzice, siostry i siostrzeńce.

Poznań, ul. Żupańskiego 20. dw 1018/19
Zakł. pogrz. Bracia Nowak Plac Nowomiejsk. 10 tel. 1046.

Kompletne urządzenia biurowe

poleca

Tow. BLOCK-BRUN, Sp. Akc.

Poznań, Pl. Wolności 8, Iprtr.

Tel. 10-52 i 58-52.

Szczegółowe oferty wysyłamy na żądanie.

Osiadłem się w Miejskiej Górze

Dr. W. Skonieczny

lekarz prakt.

Przyjmuje od godziny 8 — 11. zw 21850

Hrebenów, pow. Skole, wojew. Stanisławowskie
jedno z najpiękniejszych letnisk w Karpatach 500 m.
n. p. m. nad rzeką Opór

POCZTOWY DOM ZDROWIA - Pensjonat

Kąpiele rzeczne i słoneczne. Biblioteka. Tennis. Kuchnia wykwinna we własnym zarządzie. Ceny uniarkowane. Stacja kolejowa, poczta telefon w miejscu. Zgłoszenia na pobyt przyjmuje Zarząd na miejscu. zw 24267

Dworek

na majątku ziemskim około 1 1/2 km. od miasta Srody, położony w pięknym starym parku, zaraz do wynajęcia na sezon letni ewtl. na okres dłuższy 7 dużych pokoi, izby dla służby itd. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 24340.

Kupujemy większą ilość
dębowych beczek

o pojemności 2000 litrów. Oferty do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 27,67. Pw 3273 27 67

Dekoracje stoisk

na Wystawie Komunikacji i Turystyki wykonuje sumiennie zawodowy dekorator. St. Zimniewicz, Wierzbicice 49, I. zw 24 339

Dnia 1 lipca 1930 r. spodobalo się Panu Bogu zabrać do grona Swych aniołków, naszą ukochaną córeczkę

Marję

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 4 b. m., o godz. 5 po poł. z Zakładu Św. Józefa.

W ciężkim smutku pogrążeni
rodzice Gorzanowie.

zw 24 351

Przyjmuję wszelkie prace w zakres wchodzące

budownictwa i obmurowanie kotłowni

na dogodnych warunkach.

M. Rodziejczak, Chwaliszewo 66, I

zw 24 384

Na

MIĘDZYNARODOWEJ
WYSTAWIE
TURYSTYCZNEJ

możesz

poznać SWOJĄ PRZYSZŁĄ ŻONĘ

Amor NIE ŚPI, więc jeśli jesteś KAWALEREM do wzięcia, przyjdź po nowy kapelusz, piękną koszulę i ładny krawat na **Stary Rynek 37** (w Domu Czerwonej Apteki) do firmy:

PIOTR PLUCIŃSKI

Pw 3 256 27,48

Plac ogrodowy 4-morgowy

położony przy ul. Dworcowej tuż przy dworcu z zabudowaniem i mieszkaniem, ogrodem owocowym i warzywnym, nadający się do każdego przedsiębiorstwa, także do ogrodnictwa, jest w Swarzędzu, pow. Poznański, **zaraz do wynajęcia.** Bliższych informacji udzieli:

Magistrat miasta Swarzędza

Staniewski, burmistrz.

nw 2048

Przy inwentarzach i bilansach nieocenione są maszyny do mnożenia i dodawania ale tylko najlepsze, tylko „ORIGINAL ODHNER“ i zapisujące „SUNDSTRAND“!

Gen. Repr.: **G. GERLACH - Poznań** Gwarna 14

Telefon 52-32

Pw 11 242-2,67

Polecam

sosnowe i dębowe progi kolejowe normalne i waskotorowe po bardzo niskich cenach

Wojciech Paetz, Poznań ul. Przemysłowa 28 b. Tel. 74-12.

dw 1014

Kupna okazynie

SAMOCCHODY używane

Studebaker	typ Director, z karoserją krytą, mało używany, w doskonałym stanie	15.750.—
Minerva	6-cyl. 3/40 KM, z karoserją krytą blaszaną, nadzwyczajnie utrzymany	13.250.—
Steyr	6/30 KM, z karoserją 4-osob. otwartą, lamane osie, mało używany	7.850.—
Fiat 503	6/30 KM, z karoserją 4-osob. otwartą, w dobrym stanie	5.800.—
Fiat 520	9/45 KM, z karoserją 4-osob. krytą, doskonale utrzymany	12.500.—
Fiat 501	6/21 KM, z karoserją landaulet oraz zegarem	4.500.—
Celrano	6/25 KM, z karoserją 4-osob. otwartą, dobrze utrzymany	6.000.—

oraz liczne inne po cenach ponownie zredukowanych. Samochody powyższe miały dotąd prze ważne tylko jednego właściciela, są zremortowane wzgl. gruntownie skontrolowane, karoserie lakierowane. — Na życzenie wyjątkowo dogodne warunki zapłaty. Pw 5 274-27,68

„BRZESKIAUTO“ Sp. Akc., Poznań ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23, 63-65.

Garunki aluminiowane

Noże i widelec
Lyżki i łyżeczki
Maszynki do soków
Maszynki do lodu
Lodownice
Siatki do okien
Łóżka żelazne
Kuchnie westfalskie

poleca korzystnie

Jan Deierling

Skład żelaza
Poznań, Szkolna 3,
Telefon nr. 3518 i 3543

Pw 3 71-27,64

Gospodarstwo

88 mórg, ziemia pszenno-buraczana, budynki masywne, w mieście, 18 ki od Poznania, przy wpłacie 45000 zł **sprzedaż** Lanpol, Skarbowa 14, I. zw 24396

Willa

w Mosinie, w ślicznym parku i ogrodzie 13 morgowem, 1700 drzew owocowych na **sprzedaż**. Cena 85000 zł wplata 5.000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 24334

Absolwent niem. gimn. szuka sposobn. dalsz. dosk się w języku polskim najchętniej przy rodzinie

w maj. ziemsk.

za to może udzielać lekcje jęz. niemieckiego. Łask. zgł. pod 14433 do BIURA OGŁOSZEŃ WALLIS, Toruń. nw 2048

Rysownik

wykonuje plakaty, etykiety, i ustracje, mapy, kreślenia, katalogi, kompozycje. Łaskawe zgłoszenia proszę kierować do Kurjera pod zw 21348

Polskie Transatlantyczne Towarzystwo Okrętowe

Linja Gdynia - Ameryka

organizuje pięciodniową wycieczkę

z Gdańska do Kopenhagi

(dwa dni pobytu w stolicy Danii)

Odjazd z Gdańska okrętem transoceanicznym „PULASKI” w dniu 11 lipca 1930 roku, po południu.

Powrót z Kopenhagi okrętem transoceanicznym „KOSCIUSZKO” w dniu 15 lipca 1930 roku.

Cena przejazdu do Kopenhagi i z powrotem klasą kabinową wraz z utrzymaniem w czasie podróży okrętem — zł 250,—.

Bliższych informacji udziela biuro dw 1016

Polskiego Transatlantycznego Towarzystwa Okrętowego
Linja Gdynia - Ameryka

w Warszawie, ulica Marszałkowska nr. 116, telefon 108-82, lub w Gdyni, ulica Nadbrzeżna 2.

Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki

w Poznaniu

w czasie od 6 lipca do 10 sierpnia 1930 r.

GENERALNI EKSPEDYTORZY WYSTAWY
C. HARTWIG
SPÓŁKA AKCYJNA
W POZNANIU.

ODDZIAŁY: Bydgoszcz, Gdańsk, Gdynia, Katowice, Kraków, Lwów, Łódź, Międzychód n/W., Poznań, Warszawa, Witno, Zbaszyna, W Niemczech: Neu-Bentschen C. HARTWIG Speditionsges. m. b. H. w Austrii: C. HARTWIG Transportges. m. b. H. Wien I., Hebelgasse 7. Pw 3 253-27,54

POLSKO-BRYTYJSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE S. A.

Gdańsk Gdynia — Hull
Hull — Gdańsk/Gdynia

Gdańsk/Gdynia — London
London — Gdańsk/Gdynia

Z Gdyni do Londynu i Hull w piątek
Z Londynu w piątek — Z Hull w sobotę

Regularna komunikacja tygodniowa własnymi pasażersko-towarowymi parostatkami, zaopatrzonemi we wszelkie wygody dla ruchu pasażerskiego i w ładownie-chłodnie dla przewozu artykułów spożywczych. nw 11802

Informacjami wszelkimi służy:

Właściciel: Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe S. A. Gdańsk
lub Ellerman & Wilson Lines Agency Coy. Ltd. Gdańsk
Tel.-Adr. „Polbrit” — Gdynia, „Wilson” — Gdańsk. Telef. Gdynia 1530-31. Gdańsk 24941-42.

OPONY

samochodowe najslawniejszych fabrykatów Goodyear, Dunlop i Goodrich, we wszystkich rozmiarach do natychmiastowej dostawy polecamy po cenach konkurencyjnych

BRZESKIAUTO Sp. Akc.

Poznań, Dąbrowskiego 29, tel. 63-23 i 63-65.

Pw 3 272 27,00

Wytwórnia wózków dziecięcych

w Lesznie, w najlepszym punkcie handlowym, obszerne ubikacje, całkowite urządzenie, fabrykaty i półfabrykaty. Czynsz miesięczny z 100 natychmiast z powodu wyjazdu na sprzedaż. Zgłoszenia Agentura Kurjera Poznańskiego Leszno, Komeniusza 42. nw 2182

Zaraz do wynajęcia

ubikacje

nadające się na biura lub skład przy Starym Rynku 50, na I. piętrze. Zgłoszenia proszę skierować do firmy dw 1006

A. GLABISZ „POD DASZKIEM”
Hurtownia win, Poznań, Stary Rynek 50.

Wszelkie prace stolarskie

także i masowych artykułów specjalnie siedzeń do wygodek, różne drabinki malarskie i kuchenne wykonuje korzystnie C. KOFFER, ulica Weneckańska 7, telefon 39-89. Pw 1089.

Okazja!

18/25/32 KM lokomobila rolnicza Lanza z roku 1909 na 10 atm.

6/7 konna lokomobila Garrett Schmidt z roku 1897 na 7 atm.

gruntownie wyreperowane, w doskonałym stanie, na tychmiast do sprzedania

J. Szymczak, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 84/85. Pw 3019-68, 121

Zywa reklama

niezawodny środek. Na P. W. K. w Poznaniu demonstrował się ten chłopiec u którego pół twarzy w piegach, wagał 1 t. p. zaś druga połowa odwieziono kremem „Halina” i zupełnie czy sta. Żądać w aptekach i drogerjach perf. W razie braku „Pharmachemia”, Bydgoszcz wskaże adres lub wysła pocztą zł 250, próbny 100 złotych. Pw 13 080-63, 389

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella

wysylka każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koroną. Poznań, Górna Wilda 61. nw 11892

Samochody

Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów cztero drzwiowych karetek „Ford” nowego typu A. Miejsce szoferki oddzielone oszkloną przegródką. Dogodne warunki.

„AUTORUCH”

Sp. z ogr. odp. w Poznaniu Fabryka karoserji autobusowych, ciężarowych, ambulansowych itd. Specjalność warsztatów: Naprawa „Fordów” Ulica Marszałka Focha, narożnik ulicy Pałacza Telefon 77 75 Pw 3 072-26,200

ANTICHWAST! usuwa niepożądane chwasty na chodnikach, gankach, ulicach etc. Wygodny, ani spóź. Fabryka środków zwalczania szkodników.

UNIVERSUM Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 38.

Pw 11 214-18,4

Poważne przedsiębiorstwo poszukuje natychmiast kilku inteligentnych

panów i pań.

Posady dla zdolnych panów z pensją i wysoką prowizją. Solidni i energiczni reflektanci mogą się zgłosić w dniu 3. VII. od 10—1 i od 3—5 „Hotel Monopol” pokój 12. Pw 3270-27,58

Stenotypistka

pisząca na maszynie typu Underwood i dokładnie obeznana z pracami kancelarii notarialnej i procesowej, może się natychmiast zgłosić. zw 24 337

Dr. Jeszke i Osmólski, Adwokaci, Poznań, Plac Wolności 12.

ENERGIĘ I OTUCHĘ

do dalszej pracy zapewnia Tobie zdrowe, smaczne a tanie odżywianie podczas podróży i na wywczasach!

Czy wybierasz się do Gdyni — Nad pełne morze
Czy jedziesz do Zakopanego — Poronina — Krynicy
Czy spędzisz wakacje w Szczawnicy — Żegiestowie
Czy leczysz się w Inowrocławiu — Ciechocinku
Czy droga wiedzie do Buska — Truskawca
Czy będziesz w Druskiennikach — Nałęczowie
Czy wybierasz Paszчыkovo — Otwock — Milanówek
Czy przebiegasz Polskę w dół i szerz jako turysta
Czy zdobywasz świat samochodem lub samolotem

zabierz na wszelki wypadek

bardzo praktyczne w podróży i na letniskach Pw 3259-27,45

znakomite

konserwy mięsne

szynki, pasztety, parówki, gulasz, nogi wieprzowe, smalec w puszkach!

Trwałe

suche wędliny

serwelatki, salami węgierskie, brunświckie, holenderskie, litewskie i warszawskie

wszelkie znane z dobroci
inne wyroby mięsne

nagrodzone na P. W. K. w Poznaniu wielkim złotym medalem firmy

BRACIA

DAWIDOWSCY

Poznań, Gwarna 17.

Telefony 37-80, 24-50, 53-57.

Ceny znacznie obniżone! Wielki wybór!

Telefoniczne i piśmienne zlecenia skutecznie się odwrotnie.

Wysyłka wprost na miejsce pobytu.

Czy przekonałeś się już o również znacznie obniżonych cenach w naszej nowoczesnej śniadalni?

Przyjdź zobacz a uwierzysz!

Przy chorobach nerek, pęcherza, kobiecych, kwasu moczowym, białku, cukrze. Tw 1592
Zdrojowisko cały rok otwarte.

Wildunger Helenerquelle

Inform. i prospekty co do Zdrojowiska i kuracji domowych bezpł.: Michał Kandel, Poznań, Masztalarska 7. Telefon 18-95.

Przeniosłem praktykę dentystyczną na Al. Marcinkowskiego 13 dom Banku Ziemiań (daw. Hotel Francuski)
Dentysta Jan Koch.
dw 1024

Gdy chce, — to potrafi!

NIKT lepiej od kobiety nie potrafi przystosować się do warunków! I kryzys obecny nie jest taki straszny!

Bardzo wiele pań, które poprzednio kupowały materiały na suknie po 15 i 20 zł za metr, dziś kupują po 5, 8 i 11 zł — Nie tracimy na tem, gdyż LICZBA naszych Klientek WZROŚLA!

TANIO i RZETELNIE to hasło firmy:

F. Wozniak

ul. Kramarska 16. Pw 82.57-27.47

Ostrzeżenie!

Ostrzegam moich Szan. Odbiorców przed złośliwą konkurencją podszywającą się pod moją firmę i używającą fałszywej argumentacji że należy do spółki z fir. B. cja Müller. Wobec tego stwierdzam, że do żadnej spółki z pp. Müllerami ani z kim innym nie należałem i nie należę. Fabrykę swoją kupiłem w końcu 1927 roku od p. Aleksandra Müllera i od tego czasu przedsiębiorstwo to prowadzę na swój własny rachunek pod firmą: **„BUIONIA”** z w. 24.847

Fabryka guzików i klamer, właśc. Piotr Wrzesień, Poznań, ul. Stawna 6. Telef. 23-17.

Mieszkanie

blisko placu Wolności 5 pokojowe, 2 łazienki, 200 m² powierzchni, 3-letnia dzierżawa, wynajmie gospodarz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 24338

Drabiny, tablety, przybory kuchenne, siedzenia do krzesel, prężniki do firan, drążki do szcotek i szcztolki w wielkim wyborze poleca
A. KOSZEWSKI
Poznań, St. Rynek 61.
Hurt. Detal.
Pw 3558 26.196

Fachowiec

branży samochodowej, wykładowca w Szkołach Samochodowych, instruktor jazdy, przyjmie posadę jako kierownik działu sprzedaży samochodów, lub jako wykładowca w Szkole Samochodowej. Oferty proszę do Kurjera pod zw 24349

Instytucja bankowa poszukuje na okres 3-miesięczny

stenotypistki

z dłuższą praktyką bankową. Posada jest natychmiast do objęcia. Podania z odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego n w 2185.

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Arnold Asch, Poznań, ul. Wielka 15, przedstawił dłużnik projekt ugody. Wobec tego zwołuje się w myśl art. 49 i nast. rozp. z dnia 6. III. 1928. (Dz. Ust. nr. 27 poz. 244) **ogólne zgromadzenie wierzycieli** na dzień 9. VII. 1930 r. godz. 10.30 w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, ul. Młyńska, pokój nr. 23. Projekt ugody wyłożono w Sekretariacie pokój 25. Poznań, dnia 23 czerwca 1930 r. Sąd Powiatowy II-a. n w 2071

70 pułk piechoty

(12 pułk strzelców wielkopolskich)

obchodzi w dniu 3 sierpnia b. r. uroczystość wręczenia chorągwi, ufundowanej przez ludność powiatów pleszewskiego, jarocińskiego i średzkiego.

W tym samym dniu odbędzie się dekoracja żołnierzy pułku nową odznaką pułkową.

Dowódca pułku prosi wszystkich byłych oficerów, podoficerów i szeregowych pułku, którzy wezmą udział w uroczystości i pragną w tym dniu otrzymać odznakę, o podaniu adresów w terminie do dnia 10 lipca b. r. Koszta odznaki dla oficerów i podoficerów zawodowych wynoszą 20 zł, dla szeregowych — 4 zł. **Pleszew (Wlkp.), 70 p. p., koszaży.** z w 24 341

OGŁOSZENIE.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 marca 1928 r. o statystyce produkcji rolnej — Dz. Ustaw R. P. nr. 29, poz. 276 — przeprowadza Urząd Statystyczny stol. miasta Poznania w terminie od 1—20 lipca b. r. rejestrację powierzchni użytków i zasiewów oraz rejestrację zwierząt gospodarskich według stanu z dnia 30 czerwca b. r. na terenie miasta Poznania. Obowiązane do składania zeznań osoby fizyczne i prawne, któreby udzieliły zeznań niezgodnych z prawdą lub odmówiły złożenia zeznań szczegółowego, karane będą stosownie do postanowień § 10 naprowadzonego rozporządzenia grzywną do 500,— zł z zamianą na karę aresztu do jednego miesiąca. Poznań, dnia 28 czerwca 1930 r.

n w 2042/3 **Prezydent miasta (—) Ratajski.**

Magistrat m. Kcyni, pow. Szubin (Poznańskie), ogłasza

KONKURS

na posadę

lekarza weterynaryjnego (inspektora rzeźni).

Uposażenie według umowy z wolnym mieszkaniem i wolnym ogrodem owocowym i warzywnym.

Praktyka prywatna dozwolona. Posada jest do objęcia od 1. X. 1930 r.

Podanie zaopatrzone w zaświadczenie na prawo wykonywania praktyki w Państwie Polskim oraz odpis dyplomu uprasza się nadesłać pod wyżej podanym adresem do dnia 15. VII. 1930 r.

Kcynia, dnia 1 lipca 1930 roku. **MAGISTRAT.** dw 1021

Licytacja drzew użytkowych

Magistrat miasta Swarzędza sprzedaje najwięcej dającym za gotówkę dnia 10 lipca b. r., o godz. 3 po poł., **około 100 drzew i to: jesionów, akacji, klonów, lip i owocowych.**

Objeżdż można każdego czasu za zgłoszeniem się do Magistratu. Zbiórka przed ratuszem. n w 2043

(—) Staniewski, burmistrz.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Ulica Pałacza

jeszcze tylko 4 place wielkości 1100 m² po 6 złotych za mtr. kw., przy wpłacie całej gotówki oddam taniej. Matejki 60. II. p. z dw 67 120

Urządzenie

składu kolonialnego na sprzedaż. Wędzich, Półwiejska 2. Pw 3 230-27.43

Rower

damski i męski nowy tanio sprzedam. Słowackiego 48. II. p. prawo. jw 4 182

Rower

nowy męski i damski tanio sprzedam. Ul. Kraszewskiego 8. skład rowerów. jw 4 183

Męski

rower na sprzedaż. Patr. Jakubowski 37. Gruchociak. z dw 67 053

Gramofon szafkowy

debowy, 125 cm. wysoki sprzedam okazjnie. Zimniewicz, Wierzbicice 49. I. z dw 67 050

Parcele

budowlane każdej wielkości, przy dworcach Ławicy i szosie Poznań-Tarnowo 1.60 zł m². Warunki spłaty dogodnie. Oferty „Par.” 27. Gruciana 18. pod 53.226. Pw 3 242/3-53.226/7

Kanapy

leżanki, materace za gotówkę. raty. Strzelecka 31. z dw 66 649-50

Bacznosc mlynarzel

Przesiewacz z przedsięwzięciem na sprzedaż. Zgłoszenia Drazewski, Zduny. n w 2 183 4

Z

powodu likwidacji wyprzedaje meble. Stanikowski, Wielkie Garbary 52 dawniej Woźna 12. r w 10 596-7

Łóżecko

żelazne sprzedam Wały Król. Jadwigi 5. II. prawo. z dw 67 015

Fortepian

w dobrym stanie 450 sprzedam. Boguszczak, Dąbrowskiego 79. z dw 66 906

45 drzwi

200 x 93. Stolarska Zurkiewicz, Wielkie Garbary 11. z dw 66 902

Sprzedam

kolonialkę z przyległym dużym mieszkaniem, cena przystępna. Adres Kurjer z dw 67 002

Brylanty

złoto i srebro kupuje i placę najwyższe ceny. W. Kruk, jubiler Poznań, ul. 27 Grudnia 6. z dw 64 641

Restaurację

wraz z mieszkaniem sprzedam na dobrych warunkach. Adres wskaże Kurjer z dw 67 008

Lustro

łóżko i obraz olejny na sprzedaż. Mickiewicza 15. II. lewo. z dw 67 018

Motocykl

kompletny lub częściowo sprzedam. Górna Wilda 19. skład. z dw 67 027

Słoje do konserw 0,85 gr gumy, sprężynki. — Szklanki 10 gr. — Serwisy 8,50 — Obładowe porcelana 39 — Ogrodowe. Restauracyjne szkło — Porcelane — najtańszej tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24. podwórze. z dw 66 962

Pianino

korzystnie na sprzedaż. Marszałka Focha 53. III. prawo. z dw 67 132

Radio

trzechlampkowe komplet 220 zł. kuchnia biała 100, biurko debowe, szafki, obrazy do sprzedania. Grunwaldzka 22 b. z dw 67 071

Okazja

samochód turystyczny 5 osobowy w dobrym stanie gotów do jazdy sprzedam powodem wyjazdu gotówka 1200. Zgłoszenia Kurjer z dw 67 085

Wózek

dziecięcy sprzedam. Przybylska, Długa 14. II. p. z dw 66 991

Wille

z wolnym 8-pokojowym mieszkaniem przy wpłacie 60.000 sprzedam. Oferty Kurjer z dw 67 140

Piec

piekarski, kanalowy, obecnie w użyciu korzystnie sprzedam. — Zgłoszenia z dw 67 136

Kanapę

jak nowa za bezcen oddam. Grobla 19. II. lewo z dw 67 141

Dom

szliczmem ogrodem przy Sołaczu, wpłaty 13.000. Wiadomość Woźna 15. I. z dw 67 149

Pończosznica

maszynę 1032 nową sprzedam. Adres wskaże Kurjer z dw 66 966

Rower

„Dürkopp” jak nowy tanio sprzedam. Jan Kaczmarek, ul. Grunwaldzka 42. z dw 67 026

Klubowy

garnitur, elegancki jak nowy — sprzedam 260. Lewicki, Grobla 4. I. piętro. z dw 67 039

Pierzyny

trzy i spodek sprzedam. Piotra Wawrzyniaka 43. II. prawo. z dw 67 122

Pianino

doskonale tanio za gotówkę. — Wały Królowej Jadwigi 5. I. prawo. z dw 67 106

Pianino

czarne, mało używane, tanio sprzedam. Mostowa 30. III. prawo. r w 10 610

Rzeźnictwo

mieszkanie, zapełnione elektrycznym, zaraz do objęcia. Gen. Kosin-skiego 17. r w 10 612

Dom

5 pokoi, 2 kuchnie w ruchliwym mieście sprzedam korzystnie. — Zgłoszenia Agencja Wronki. n w 2055

Zakład

fotograficzny w dużym powiatowym mieście wraz z umebłowaniem, mieszkaniem sprzedam za zł. 10.000 z powodu wyjazdu zagranicę. Oferty Kurjer n w 2181

Ciężarowy

samochód sprzedam. Baszyńska, Fabryczna 41. z dw 67 088

Piekarnia

z domem w pełnym biegu, do tego 15 mórg ziemi przy domu, z pełnym 2-letnim żywym i martwym inwentarzem na prowadzeniu, z powodu podoszenia wieku na sprzedaż. Agencja Wronki. Zgłoszenia do Kurjera r w 10 590

Plandeki

brezenty, płótna żaglowe na namioty wyrobu krajowego po cenach hurtowych poleca K. Gąpczyński, Poznań, Szewska 20. z w 10 594

Gospodarstwo

19 mórg z pełnymi żniwami, wpłaty 7.000 zaraz sprzedam. — Breitkreuz, Rzeźnia, pocz Mokrzy-pow. Szamotuły. n w 2053

Drogerję

20 lat zaprowadzona z powodu choroby okazjnie zaraz sprzedam, gotówki około 20 tys. Zgłoszenia Kurjer dw 5451

W mieście

powiatowem ul. przycpalnej jesdo sprzedania nieruchomości ze składem rzeźniczym warsztatem oraz z ciekawym urządzeniem, zapełnione elektrycznym i dwa mieszkania na bardzo korzystnych warunkach. Informacje udzieli Bank Ludowy Wągrowiec z dw 63 812

Koldry

materace, ceny fabryczne. Używane przerabiane specjalna maszyną. Gnoińska. Plac Świątokrzyski 1. z dw 66 450

Parcele

1.350 m kw w najlepszym położeniu w pobliżu Starosiołskiej korzystnie sprzedam „Komispol”. Sew. Mielżyńskiego 4. z dw 66 453

Parcela

w okolicy Diakonisk, około 600 m² w dobrym położeniu nie drogo na sprzedaż. Adres: Poznań, Mazowiecka 41. parter. z dw 60 396

Restauracje

z pełnym wyszynkiem sprzedam. Wskaże Kurjer z dw 66 391

Salon

Lud. XVI. złożony sprzedam. Zakład Rzeźbiarsko-stolarski, Papińskich 2. Wilda. z dw 66 472

Taksówkę

Ford z koncesją za 3.000 gotówka sprzedam. Adres Kurjer z dw 66 511

Rogi Jelenie

2 duże i kilka małych sprzedam. Ul. Stroma 26. Pospieszna. z dw 66 535

Gramofon

walickowy nowy okazjnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer z dw 66 824

Kiosk

fryzjerski przy dworcu w Puszczykowie na sprzedaż. z dw 66 821

Kiosk

z czerwono - żółtej markizy, 6-cio-katny, o średnicy 2,90 mtr i 2,50 mtr. wysoki nowy, kosztownie na sprzedaż. R. Kunert i S-ka, T. z o. p. Fabryka płacht, worków i namiotów, Poznań, ul. Woźna 12. tel. 29-21. Pw 3 240-27.18

Żniwne

płachty, worki, sienniki, ras płachty nieprzemakalne i namioty poleca po przystępnych cenach: R. Kunert i S-ka, T. z o. p. Fabryka płacht, worków i namiotów, Poznań, ulica Woźna 12. tel. 29-21. Pw 3 244-27.19

Świetna egzystencja!

Wyrob masowych artykułów z liczną klientelą i sprzedaż gotówkowej. Sprzedam okazjnie za 4.000 zł z towarem i surowcem. Zgłoszenia Kurjer z dw 66 664

Place

budowlane w pobliżu Poznania w Steszewie, bardzo ładnie położone przy kolei, szosie autobusowej, lesie i wodzie tanio do sprzedania Stosownie również dla ogrodowego. Wawrzyniec Malecki — Steszew, Poznańska. n w 2020

Samochody

„Dürkopp” otwarty 6 osob. 4 cyl. „Rugby” reklamówka 1 tonnowa „Horch” ciężarówka 4 tonnowa na maszynach „Fiat” 501 otwarty 4 osobowy wszystkie w bardzo dobrym stanie okazjnie na dogodnych warunkach na sprzedaż „Autopol” Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21 (Hotel Monopol) Pw 3 253/27.32

Warsztaty stolarskie

ławki, heble tanio rozsprowadzają. Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych, św. Marcina 30. z dw 65 470

Meble

wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29 magazyn mebli telefon 64-25. Pw 11 223-18.129

Płótna

przepokostowanego 15 mtr. kw. 35 zł. szafa garderob. rozbiór 120 bielizniarka 100 stół debowy kancelar., krzesła, szafka etażerka, różne sprzęty domowe sprzedam. Zupańskiego 17. II. lewo. z dw 66 802

Rower

używany sprzedam. Morski, św. Czesława 10 a. z dw 66 853

Maszyna Singera

w dobrym stanie na sprzedaż. — Chwaliszewo 57. restauracja. z dw 66 847

Fortepian

ulity metalowa za 750 zł sprzedam. Szamczewskiego 1. II. lewo z dw 66 879

Wózek

sportowy Brennabor, niktowy sprzedam. Adres Kurjer z dw 66 811

Wózek
dzieci tania sprzedam. Zaułek
św. Wojciecha 3 II. pr., Henkel
zdw 66 874

Sprzedam
B. trabkę rower, stół, 2 krzesła,
lampę naftowa, Rynek Łazarzski
18. zdw 66 872

Motocykl
„Sarolea” 1.100 złotych. Wierzb-
kie. Towarowa 21. zdw 66 866

Majątek
1.080 mórg w kulturze. 40 km od
Poznania. pełne żniwa. budynki
I. kl. inwentarz 18 koni. 45 by-
dła. 80 świń. martwy nadkomplet
ny. parowy garnitur. za 600 000
zł do sprzedania. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 66 863

**Bardzo dobra linja
autobusowa**
wraz z dwoma autobusami jest
bardzo korzystnie na sprzedaż.
Na autobusach nie ciąży żaden
dług. Wpłaty potrzeba 7 000 zł
gotówki, dalsza spłata na raty.
Zgłoszenia do Kurjera
zdw 66 872

Samochód
otwarty, 4 osobowy sprzedam
okazyjnie za gotówkę. Cena 2 500
zł. Zgłoszenia Chwaliszewo 12,
III. pr., godz. 16—20. zdw 66 924

Restaurację
z mieszkaniem dobrze zaprowa-
dzoną, śródmieściu za 7 000 sprze-
dam. Tomczak, Poznań, Wierzb-
kie 31. zdw 66 952

Domek
z pięknym ogrodem, dobrze się
prezentujący, blisko dworca. 20
km. od Poznania, na sprzedaż.
Adres Kurjer zdw 67 113

Jadalnię
piękną dębową sypialnię białą,
tanie sprzedam. Stolarska, Bu-
kowska 9. zdw 67 109

Krzesła
używane dębowe, wysokie, słup-
ki, maszyno do szycia, maszyno
do prania, 2 krzesła i stół skła-
dane białe na balkon z drzewa
żardynie do kwiatów tania sprze-
dam. Stolarska, Bukowska 9.
zdw 67 108

Plac 1.100 mtr. kw.
narożnikowy przy ulicy Marce-
lińskiej i Grodzkiej oddam ta-
nio. Ulica Matejki 60.
zdw 67 119

Maszyna
damska okazjnie do sprzedania.
Gulczyński, Murna 3. zdw 67 125

20 centnarów
serwieladki salami i suchej kra-
kowskiej korzystnie do oddania.
Jan Włodarczyk, Poznań, Pół-
wiejska 3, tel. 58.27. zdw 67 131

5 KUWA

Dom
w Poznaniu kupię przy wpłacie
100.000 zł. Oferty Kurjer
zdw 66 420

Kupujemy
większą ilość beczek żelaznych
pojemności 300 litrów w dobrym
stanie. Oferty składać: Ch. Po-
gel, Kolo, sk. p. 7. zdw 66 538

Kupię
domek z kilkoma morgami dobrej
ziemi przy wpłacie 10 000 zł. Wa-
runek dogodna komunikacja do
Poznania. Pośrednicy wykluczeni
Zgłoszenia Kurjer zdw 66 756

Kupię
używane łóżko metalowe. Oferty
Kurjer zdw 66 817

Magiel
domowy kupię. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 66 809

Aparat
fotograficzny komplet Zeissa
9x12 mało używany kupię. Zgło-
szenia z podaniem ceny i opi-
sem do Kurjera zdw 66 782

Koncesję
samochodową kupię gotówką —
Zgłoszenia Kurjer zdw 66 832

Kupię
radioodbiornik 3—4 lampowy. —
Oferty z podaniem ceny Kurjer
zdw 66 840

Poszukuję
kamenicy lub majątku za go-
tówkę Sieradzki, Bydgoszcz, ul.
Gdańska 147 zdw 66 854

20 okien
okazyjnie kupię. Rausch, Grobla
27. zdw 66 877

Aparat
fotograficzny 5 minutowy kupię
Oferty z podaniem ceny do Ku-
rjera zdw 66 881

Parcelę
kupię. Oferty Kurjer zdw 66 871

Regały
od kolonjalki kupię. Zgłoszenia
Kurjer zdw 66 920

Taczkę
budowlaną kupię. Zgłoszenia
Kurjer zdw 66 917

Ciężarówkę
na 1½ do 2 tonny w dobrym sta-
nie kupię lub zamienię na 4 ton-
nowkę. Oferty Kurjer zdw 67 099

Maszynę
do pisania używaną w dobrym
stanie kupię. Hotel Polonia, po-
kój 420. zdw 67 077

Kupię
rozlewaczkę piwa używaną, lecz
w dobrym stanie. Zgłoszenia
Agencja Wronek, nw 2056

Dzierża
(bajta) piekarska potrzebna. „Po-
lonia”, Grobla 2. 66 908

6 KAMIENICE

Kamienica
centrum, maszynowa, roczny do-
chód 9 500, za 100 000, wpłaty 50
tys. Tomczak, Poznań, Wierzb-
kie 31. zdw 66 936

Kamienice
kupię w centrum cena ok. 150 000
zł, wpłaty połowę, reszta hipote-
ka, pośrednicy wykluczeni. Zgło-
szenia Kurjer zdw 67 096

Kamienice
komfortowa sprzedam, cena 165
tys., wpłaty 50 000 zł, dochód 18
tys., reszta na kilka lat. Macie-
jewski, Dąbrowskiego 88.
zdw 67 105

Dom nowy
piecokopkowy, dwie kuchnie,
szkolenia, chlew, ½ morgi ogrodu
przy Poznaniu, 15 minut od tra-
maju, sprzedam za 10 tys. zł, wpła-
ta umowa. Machnicki, Dąbrow-
skiego 70. zdw 67 112

Dom
centrum Poznania wraz wolnym
mieszkaniem 3 pokojowym, kuch-
nia sprzedam 28 000 zł. Adres Ku-
rjer zdw 66 973 6

Kamienica
nowoczesna, większe mieszka-
nia, dochód 21 000, cena 180 000,
wpłaty 60 000 sprzedam „Krakus”
Pocztowa 30. zdw 67 021

Kamienica
szynowa w bardzo dobrym
stanie za 40 000 zł tylko gotów-
ką na sprzedaż. Rawicz, ul.
Grunwaldzka 367. zdw 67 061

Niebywała okazja
sprzedam ładną kamienicę dwu-
piętrową w Ostrowie (Wlkp.). —
Zgłoszenia pod adresem: Kar-
czewska, Leżona, pow. Ostrowo,
albo Kurjer Poznański pod
zdw 66 990. Pośrednicy wykluc-
czeni.

Dom
w Głównie, maszynowy, II. pię-
trowy, dobrze pobudowany, po
sprzedaży 3 mieszkania wolne, 9
lokatorów, kawał ziemi z frontu,
także pod budowę, cena 40 000,
wpłaty 15—20 000, reszta na 10
lat. Zgłoszenia Kurjer
zdw 67 144

7 PIENIĄDZ

40.000
zł wypożycze na hipotekę. Oferty
Kurjer zdw 66 287

100.000 zł
mam do ulokowania na 5 lat lub
dłużej na I. hipoteke domu miesz-
kalnego. Proszę o podanie ilości
lokatorów, dzierżawę przed-
wziętą i obecną oraz w jakim
stanie nieruchomości się znajdują.
Zgłoszenia upraszam Kurjer pod
zdw 66 838

35.000
zł poszukuje zaraz na I. hipoteke
dużego rentni przedsiębiorstwa
wartości 200 000 zł. Oferty Ku-
rjer zdw 66 845

Wypożyczę
500 zł, procent skromny pokój.
Kurjer zdw 66 913

Poszukuję
spółnika do biura handlowego z
gotówką do 1000. Oferty Ku-
rjer zdw 66 914

1.500 zł
pożyczki poszukuje na pewny za-
staw. Oferty Kurjer zdw 66 932

Cichego
współnika z 6—10 tysiącami zło-
tych poszukuje celem wykończe-
nia zamówień, poważna fabry-
ka Oferty Kurjer zdw 67 129

100—150 zł
poszukuję na 1 miesiąc. Procent
zapewniam. Oferty Ku-
rjer zdw 66 166

800 zł
poszukuję na kwartał prof. gi
mnazjum. Zastaw gwarancji
procent według umowy. Oferty
Kurjer zdw 66 967

Wspólnika
czynnego z kapitałem 10 000 zł
poszukuję wyłącznie przedstawie-
cielstwo poważnych fabryk na
była dzielnice pruska celem roz-
winięcia sprzedaży na szerszą
skale. Poważne dochody zabez-
pieczone. Zgłoszenia Kurjer
zdw 67 084

2—2.500
pożyczki poszukuje, w procencie
oddam 1 lub 2 pokoje umebl
z użyciem kuchni. Seweryna
Mielżyńskiego 25a III pr.
zdw 67 000

10—15.000
na I. nr. hipoteki poszukuje za-
raz, dom mieszkalny nowowybu-
dowany. Oferty Kurjer
zdw 67 133

Kto
wypożyczy 1 000 zł na zaprowa-
dzenie dobrze prosperującego
przedsiębiorstwa Procent podług
umowy. Oferty Kurjer
zdw 67 156

Radjotechnika
jako współnika z pewną gotów-
ką poszukuje rutynowany kup-
iec. Oferty Kurjer zdw 67 040

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia wprost od go-
spodarza zaraz do wynajęcia. —
Adres wskazuje Kurjer zdw 66 901

W Inowrocławiu
mieszkanie 5—6 pokojowe przy
ul. Solankowej do wydzierżawie-
nia bez odstepnego. Oferty Ku-
rjer zdw 66 718

Garaż do samochodu
w pobliżu Teatru Wielkiego ewtl
z pokojem dla szofera do wynaj-
ęcia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 65 835

Pokój
kuchnia z meblami lub bez od-
stapie zaraz Główna, ul. Smolna
9. II. piętro zdw 66 779

Mieszkanie
2 pokojowe i kuchnia z meblami
jak nowe zaraz do sprzedania za
zgoda gospodarza. Adres wskazuje
Kurjer zdw 66 591

Mieszkanie
pokój i kuchnia, w suterenie za-
raz wolne, za zwrotem kosztów.
Pokrywka, Łąkowa 13, w podwó-
rzu. zdw 66 899

Mieszkanie
3 pokój, III. piętro, z meblami
sprzedam Lanpol, Skarbowska 14, I.
zdw 66 912

Mieszkania
2 x 3 pokoje kuchnia śródmie-
ściu. Informacje św. Marcin 15,
I. prawo. zdw 67 116

Wydzierżawie
2 mieszkania, pokój z kuchnią.
Agenci wykluczeni. Jan Seifert,
Poznań, ul. św. Wawrzyńca 16,
jw 4 181

Pokój
kuchnie 2 lata 1 200 następnie 40
miesięcznie. Komandoria. Oferty
Kurjer zdw 66 955 6

Mieszkanie
pokój kuchnia za dzierżawę oraz
wielki wybór innych. Zgłoszenia
Szczepański, Kantata 5, I.
zdw 67 067

Trzypokojowe
mieszkanie od gospodarza wska-
że „Informator” Ratajczaka 18.
zdw 67 032

Odsiąpię
dwa pokoje duży przedpokój n-
ży, czyste suche słońce, zgoda
gospodarza, Wilda. Oferty Kur-
jer zdw 67 143

Mieszkania
1, 2, 3, 4 za dzierżawę. Sroka,
Gen. Koscińskiego 17a.
zdw 66 965

Pokój
kuchnia, 2 pokoje kuchnia za
dzierżawę, wybór innych. Infor-
macje św. Marcin 15, I. prawo.
zdw 66 754

Pokój
kuchnia 1 200 rok dzierżawa. Go-
spodarz, Żydowska 5. rw 10 601

2
pokoje kuchnia 1 500 policzona
dzierżawa. Gospodarz, Żydowska
nr. 5. rw 10 600

Junikowie
nowy dom 2 pokoje kuchnia do
wynajęcia przy stacji kolej. Wia-
domości właśc. Brudka
zdw 67 090

Mieszkanie
do wynajęcia zaraz w suterenie.
Sadalski, Madalińskiego 4.
zdw 66 978

9 SZUKA MIESZK.

1
lub 2 próżne pokoje w okolicy
Małych Garbar poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 66 377

Szukam
mieszkania słońce 3—5 po-
kójowego w dzielnicy Solac, Je-
życe, Łazarz. Plac dzierżawę
zgoty. Pośrednikom płace 5%
powizim od 2 letniej dzierżawy.
Konkretnie oferty uprasza Fabry-
ka Mydeł i Perfum Fr. Kosznik,
Bydgoszcz Pw 3 034 63.431

Mieszkanie
3 pokojowe z przynależnościami
(kuchnia, łazienka itp.) poszukuje
zaraz możliwie w śródmieściu
dzierżawa zgoty. Agenci wykluc-
czeni. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 66 807

Szukam
od września pokoju lub 2 z kuch-
nią w Poznaniu lub okolicy. —
Czynsz podług umowy. Oferty
Kurjer zdw 66 828

Poszukuję
trzyk pokojowego mieszkania kom-
fortowego czynsz 5 000 gospodar-
za. Kurjer zdw 67 102

Inżynier
poszukuje mieszkania 3—5 poko-
jowe, cena obojętna. Oferty Ku-
rjer zdw 67 069

Poszukuję
2—3 pokój z wygodami od gospo-
darza starsze bezdzietne małżeń-
stwo. Czynsz zgoty. Oferty
zdw 66 971

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
mieszkanie dwupokojowe, przyna-
leżności, Górna Wilda na równe
Jeżyce, Łazarz Warunki korzystne.
Zgłoszenia Kurjer zdw 66 885

Kolonjalkę
z towarem, magłem, mieszkaniem
zamienię na dwupokojowe miesz-
kanie. Oferty Kurjer zdw 66 880

Zamienię
pokój kuchnie Jeżyce na takżeż
w innej dzielnicy. Zgłoszenia
Kurjer zdw 66 901

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
duży, słońce na 2 osoby wy-
najme od 15 i Mickiewicza 7,
III. lewo zdw 64 536

Spokojnemu
panu pokój Śniadeckich 6a, dom
ogrodowy, parter, prawo.
zdw 65 740

Pana
solidnego na pokój przyjmę. Ry-
baki 20, parter, prawo, front.
zdw 65 580

Pokój
do wynajęcia dla małżeństwa lub
dla pana zaraz lub 15 Szczepań-
ska. Matejki 47 podwórze.
zdw 66 806

Słoneczny
pokój wynajme zaraz. Lisiecka,
Łąkowa 1. zdw 66 797

Przyjmę
małżeństwo lub pana na stancje.
Wenecjańska 11/12. zdw 67 094

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia.
Górna Wilda 3, narożnik Waly
Królowej Jadwigi 1 tuż przy
przystanku tramwajowym III.
piętro, II. wchód, strona lewa,
dom frontowy. zdw 67 133

Pokój
umeblowany wynajme. Klasztor-
na 10, parter. rw 10 603

Pokój
wolny, Woźna 17, skład.
rw 10 604

Ładny
balkonowy pokój. Matejki 1, I.
zdw 67 104

Pokój
dla solidnego pana z utrzyma-
niem zaraz wynajme. Wodna 11,
II. zdw 67 101

Pokój
umeblowany wynajme. Lewan-
dowski, Rzepczyńskiej 9.
zdw 67 107

Pokój
próżny dla bezdzietnego małżeń-
stwa do wynajęcia od każdego
czasu. Filarecka 2, II. piętro,
naprzeciwko kościoła.
zdw 67 124

Pokój
zaraz, św. Wojciech 21, II., lewo
zdw 67 135

Pokój
umeblowany dla jednej lub
dwóch osób. Spokojna 24, I. lewo
zdw 67 123

Pokój
bezdzielnemu małżeństwu wolny.
Marszka Focha 80, dom ogro-
dowy, II., prawo. zdw 67 126

Eleganckie
pokoje z telefonem przy wysta-
wie wolne. Matejki 61, parter,
prawo. zdw 67 121

Pokój
umeblowany wynajme. Białkow-
ski Kręta 6. zdw 67 022

Słoneczny
1—2 osobom zaraz, Dąbrowskie-
go 25a, I. lewo. zdw 67 048

Pokój
dwom osobom od jednej wy-
najme. Waly Królowej Jadwigi
1, II., lewo. zdw 67 047

Pokój
na dwie osoby z pościelą, światło
elektryczne zaraz. Strzelecka 20,
II., prawo. zdw 67 046

Niekrepujący
gabinet, sypialnia, wejście scho-
dowe, parter, ewent. biuro panom
Wysoka 4, I. zdw 67 044

Łąkowa
frontowy, duży, odnowiony elek-
tryka zaraz — 70 złotych. Adres
Kurjer zdw 67 041

Centrum
1—2 panom Kręta 6, wysoki par-
ter, lewo, telefon. zdw 67 033

2
panów na wspólny pokój. Szew-
ska 13 parter, lewo. zdw 67 036

Pokój
wynajme, 2 intelig. panienkom.
Słowackiego 39, III. lewo.
zdw 67 035

Pokój
odnajme. Prusa 17, I., prawo.
zdw 67 030

Pokój
od zaraz do wynajęcia. Poznań-
ska 56, parter, prawo.
zdw 67 023

Pokój
dla małżeństwa bezdzietnego za-
raz. Zupańskiego 2a, I. p., le-
wo. zdw 66 972

Pokój
umeblowany z utrzymaniem do
wynajęcia. Św. Marcin 66-67, II.
pr., prawo front. zdw 66 976

Pokój
frontowy, balkonowy, dla soli-
dnego pana. Wierzbkie 39a,
parter, prawo. zdw 67 025

Pokój
dwuosobowy zaraz wynajme. —
Nowakówna, Szkolna 6.
zdw 67 024

Pokój
z klatki schodowej od 15. 7. wy-
najme. Nowakówna, Szkolna 6.
zdw 67 023

Pokój
1—2 wynajme. Św. Wojciech
21, I., prawo. zdw 67 037

Pokoje
umeblowane na czas Wystawy
do wynajęcia. Marsz. Focha 70,
wysoki parter prawo.
zdw 66 787

Dla
małżeństwa pokój częściowo ume-
blowany elektr. światło używa-
nie kuchni ul. Słowackiego. —
czynsz 3 miesięczny zgoty. Adres
wskazuje Kurjer zdw 66 833

Przyjmę
panne lub małżeństwo na stancje
Zawady blok 5 mieszkanie 55.
zdw 66 827

Pokój
ładny, słońce przy użyciu tele-
fonu do wynajęcia. Zgłoszenia
Skarbowska 4 III. pr., prawo.
zdw 66 861

Dwuosobowy
pokój. Skryta 10, Szczerbicka.
zdw 66 859

Słoneczny
pokój pani lub małżeństwu zaraz
Kaczmarczyk, Wierzbkie 11,
II. p. zdw 66 889

Ładny
pokój mies 60 zł na lipiec, sier-
pień wolny. Wierzbkie 10, I.
zdw 66 888

Pokój
lepszy dla panów zaraz. Św. Mar-
cin 52 53, wysoki parter, lewo.
zdw 66 883

Pokój
wspólny wynajme pannie. Pół-
wiejska 8, II., lewo. zdw 66 900

Jeden
dwa pokoje słońce, nowoczes-
nymi wygodami. Waly Jagielly
20, m. 5 narożnik Półwiejskiej.
zdw 66 911

Dobrze
umeblowany, frontowy pokój za-
raz lub 15 wynajme. Wielkie
Garbary 50, II., lewo. zdw 66 906

Pokój
Maćkowiakowa, Wierzbkie 46,
podwórze, I. zdw 66 902

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Janowski,
Matejki 52. zdw 66 926

Pokój
wynajme. Ratajczaka 11a, 6
wejście, III. prawo. zdw 66 919

Pokój
wynajme. Michałska, Piekary
8a, II. zdw 66 927

Pokój
dla pana lub pani. Rom. Szymań-
skiego 3, I., lewo. zdw 66 929

2 pokoje
frontowe z przedpokojem, II. piętro, przy ul. Nowej, nadające się na biura wprost do gospodarza za do wynajęcia. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 27 42. Pw 3 262-27 42

Bydgoszcz
centrum miasta, duży skład z dwoma oknami wystawowymi zaraz lub później do wynajęcia. Zgłoszenia pod „Centrum” do Biura Ogłoszeń IRO Bydgoszcz, nr. 9847.

Dobre ubikacje
nadające się na każde przedsięwzięcie zaraz na sprzedaż. Cena według umowy. Oferty Kurjer zdw 66 818

Letnisko
dla panienek, panów 6.50 dziennie dobre utrzymanie las, woda, zaraz. Hagt Kakulin, Kościelne Popowo. Zdw 66 878

Worochta
pensjonat „Pereika” poleca pokoje słoneczne z balkonami, całkowitem utrzymaniem i pościelą. Gnaedingerowa, Srokowska, nr 12 165

Letnisko
pokój z urządzeniem kuchni do wynajęcia zaraz. Wskaże Kurjer zdw 67 029

Wakacjach
młoda nauczycielka poszukuje kondycji na wsi. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 033

Krawcowa
poleca się na wieś i w domu szyje ładnie. Sawicka, Plac Sapieżyńska 3. rw 10 005

Oddam
6 mies. chłopczyka (zdrowego) na własność bezdzietnemu małżeństwu. Oferty skierować do Kurjera zdw 66 868

Adres
właściciela karuseł Koniecznego Romara, urodzonego we Wronkach dnia 14 2. 1885 r. jest pożądanym. Kto pierwszy wskaże otrzyma 10 zł nagrody. Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5 zdw 66 862

Gramofonów
reparacje szybko, tanio, zamiana płyt. St. Jarosz, ul. 27, Grudnia 3. zdw 66 025

Panna
lat 23, poszukuje towarzysza życia do lat 50. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdw 66 933

Reemigrant
kaw., lat 37, kat., bardzo dobrego charakteru, bez nalogów, posiadający 10 tysięcy złotych i zapewnioną posadę w Nowej Zelandii, z pensją 800 zł, dokad za wspólna zgoda można wyjechać, z braku znajomości, poszukuje na tej drodze panny lub wdówki, w celu matrymonialnym. Oferty oraz bliższe dane upraszają do Kurjera Poznańskiego zdw 67 100

Żuka
żony ładnej, kupiec lat 25. Fotografja pożądana. Oferty Kurjer zdw 67 092

Bilansista
długoletni przyjmie posadę, regulacje ksiągki godzinowe, bilanse, nadzory sądowe. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 118

Szofer
służący w średnim wieku, żonaty, obeznany z światłem elektrycznym, ogrodnictwem z bardzo dobremi świadectwami, szuka posady od 1. 8. 30. Okolica obojetna. Łaskawe oferty do Kurjera pod nr 2 016

Ekspedjentka
z branży kolonialnej z 5 1/2 letnią praktyką, władająca językiem polskim i niemieckim poszukuje posady w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer zdw 66 763

Modniarka
rutynowana z bardzo dobrą precyzją obejmuje samodzielnie kierownictwo nawet najwykwintniejszego salonu i pracowni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 65 123

Bielżniarka
biegła w swym zawodzie, poszukuje pracy, wykonuje starannie wszelką bieliznę damską, męską i wyprawy, w domu i poza domem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 66 045

Służąca
z dobrem gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15. 7. z dobremi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 825

Wdowa
samotna przyjmie posadę u samotnej osoby do prowadzenia domu. Oferty Kurjer zdw 66 823

Panienska
z uczelwi rodziny poszukuje posady początkującej maszynistki. Oferty Kurjer zdw 66 804

Posługaczka
poszukuje posługi lub prania. Zgłoszenia zdw 66 841

Krawcowa
szuka posady. Oferty do Kurjera zdw 66 857

Stenotypistka
początkująca lecz biegła szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 850

Pracznia
czysta i sumienna poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdw 66 846

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 66 894

Młodszy
biurowy z znajomością księzkowości i wszelkich prac biurowych poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 66 895

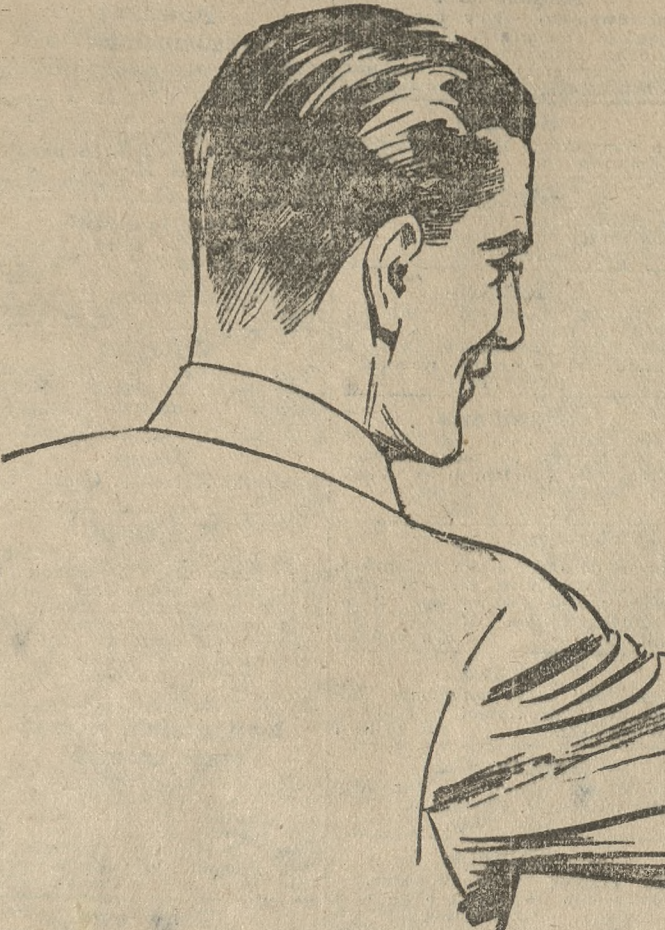
Dziewczyna
skromna i uczciwa poszukuje posady jako pokojowa lub do wzystkiego. Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 892

Uczniwa
głuchoniema poszukuje posługi. Łaskawe oferty Kurjer zdw 66 887

Rysownik
z wieloletnią praktyką biurową i warsztatową poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer rpw 10 592

Uczniwa
młodsza posługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 66 915

Dziewczyna
ze wsi poszukuje posady do wzystkiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 910

24 NAUKA

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka I II piętro zdw 61 365

Niemieckiego
towarzystwie komplety początki, konwersacja towarzystwa korespondencja Nowoczesność metody, szybki postęp. Godz. 1.50 zł. Łaskawe oferty Kurjer zdw 66 805

Do
matury przygotowuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 849

Do
gimnazjum przygotowuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 848

Profesora
łaciny wybitnego poszukuje na pięcie w zakresie kl. 7. Oferty Kurjer zdw 66 873

Francuskiego
łaciny tanio udzielam. Oferty Kurjer zdw 66 865

Korzystajcie z okazji
Chiromantka przyjeżdża, która przepowiada przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, fotografii, daty urodzenia oraz wszelkie porady. Przyjmuje Półwiejska 8, II. piętro. zdw 66 923

Odciski, nagniotki
szybko i pewnie usuwa-ja plasterki. Raz-Dwa-
-Trzy-
Praktyczne w użyciu Sprzedają drogerie apteki, perfumerye Pw 13 090 a/26.15

Kino Wilsona
Łazarz ul. Strusia „Tredowata”, z Jadwiga Smorska. Tylko jeszcze dziś i jutro. zdw 66 963

Krawcowa
poleca się na suknie, płacze, kostiumy szyje według najnowszych żurnali. Zakład krawiecki, Pawlakowa, Masztalarska 8 a. II. rw 10 611

To „drobne” ogłoszenie zanieś chłopcze coprędzej do

Kurjera Poznańskiego

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy
gospodarstwa 100-300 mórg do brej ziemi poszukuje. Oferty Kurjer zdw 66 837

Piekarnia
do wydzierżawienia od właściciela z powodu choroby zaraz. H. Derwich, Pleszew. zdw 66 482

Poszukuję
dzierżawy gospodarstwa lub ogrodnictwa począwszy od 10 mórg, blisko Poznania. Oferty Kurjer zdw 66 953

Skład
przy placu Wolności, dzierżawa 350 miesięcznie. Wiadomość „Informator”, Ratajczaka 15. zdw 67 081

Letnisko
20 minut od jeziora Góreckiego, pokoje balkonowe, utrzymaniem tanio wynajmę. Mosina, Lipowa 4. rw 10 593

Na wieś
na czas wakacji przyjmie osobę z francuskim lub dwójga dzieci bez wzajemnego wynagrodzenia. Zgłoszenia Maj. Gziki, pow. Radzyń, Pomorze. zdw 67 117

Młoda
nauczycielka wyjeżdża z rodziną nad morze (gdzie indziej) zajmie się dziećmi lub starszą osobą opiekującą sto złotych i podróż. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 032

Pensjonat Pograd
otwarty od 10 maja poleca pokoje z utrzymaniem, ceny niskie, kuchnia smaczna i obfita. Zgłoszenia Helena Olszewska, Żerziszów. zdw 4834

Obiady
smaczne obfite 80 groszy. Półwiejska 9 b. I. ptr. zdw 66 884

Ostrzegamy
przed przyjmowaniem i dyskontowaniem wydłużonych od nas weksli przez p. Ostermanna, ponieważ ich nie wykupimy z powodu nie dostarczenia nam towaru. Marciniostwo Dickertowie, Poznań, Poplińskich 11. zdw 67 167

Kupiec
posiadający poważniejsze reprezentacje na była dzielnicę pruską przyjmie jeszcze parę zastępstw. Posiadam samochód oraz dobrze zorganizowany aparat akwizytorski. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 093

Tapicer
Skierski, Wrocławska 17, naprawia materace, leżanki, markizy, żaluzje tanio. zdw 66 968

Futra
damskie naprawiam, modernizuję obecnie taniej. Wierzbicice 13, parter prawo. zdw 66 994

Pensjonat
dla przyjezdnych Poznań, Gwar na 17 II. Pokoje umeblowane, większe, mniejsze. Ceny przystępne. T. Rowecka, zdw 67 034

Lekcji
języka niemieckiego poszukuje handlowiec. Zgłoszenia, cena Kurjer zdw 66 960

Stenografja
pisanie maszyną, księgowość. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 67 020

Do gimnazjum
wszystkich klas przygotowuje i po wakacjach umieszcza energiczny pedagog. Zgłoszenia Fabryczna 35 a. IV. prawo. zdw 67 075

Kursy Handlowe
roczne i półroczne. Początek 2 lipca. Opłata 20 zł. Zgłoszenia kancelaria, Fabryczna 35 a. IV. prawa. zdw 67 074

Posługaczka
poszukuje posługi. Gasiorowskich 5 a. Wieczorek. zdw 66 968

Poszukuje
posady od 1. 8. 30 r. jako pokojowa, umie szyć i prasować sztywną bieliznę. Oferty Kurjer zdw 66 803

Dyrygent
chóru zajmie odpowiednie stanowisko. zdw 66 820

Pracznia
poszukuje posady w restauracji lub hotelu. Oferty Kurjer zdw 66 816

Szofer - kowal
z praktyką, dobrze polecony, trzeźwy, sumienny z kaucją szuka posady od 1 sierpnia. Oferty Kurjer zdw 66 814

Intelig. panienska
dobrymi referencjami poszukuje posady ekspedjentki, kasjerki, miejscowości obojetna. Oferty Kurjer zdw 66 812

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady od 15. 7. lub 1. 8. Oferty Kurjer zdw 66 798

Student
z roczną praktyką aptekarską poszukuje posady w aptece na czas wakacji. Oferty Kurjer zdw 66 795

Służąca
uczniwa, pracowita, poszukuje zaraz posady z praniem gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 788

Panienska
z dobrego domu, która przez kilka lat prowadziła gospodarstwo domowe bratu, przyjmie posadę do samotnej osoby lub do wyreczenia pani domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 775

Posługaczka
poszukuje zaraz posługi. Oferty Kurjer zdw 66 773

Ekspedjent
bufetowiec młody, sprytny poszukuje odpowiedniej posady okolicą obojetna zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 894

Polecamy
dzielnego urzędnika gospodarczego jako rządcę administratora na posadę stałą lub zastępowo. Związek Oficerów Rezerwy, ul. 27 Grudnia 19, w podw. I. p. zdw 66 830

Podróżujący
win krajowych z zaprowadzoną klientelą w Poznaniu przyjmie dodatkowe zastęstwo, odwiedzą skład kolonialny i delikatesów. Oferty Kurjer zdw 66 829

Hafciarka
poleca się w domu, przyjmuje poza dom. Oferty Kurjer zdw 66 836

Gospośnia
w średnim wieku uczniwa, czysta i pracowita posiadająca pierwszorzędne świadectwa szuka posady zaraz lub 15. 7. jako samodzielna gospośnia. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 66 853

Pracznia
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 66 905

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 66 895

Dwie
dziewczyny czyste nawskroś uczciwe i pracowite, poszukują jakiegokolwiek pracy lub posługi. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 66 988

Szukam
prania i posługi. Oferty Kurjer zdw 67 016

PP. drogerzyści
poszukuje miejsca jako uczeń z dobrem wychowaniem i gimnazjalnym wykształceniem na prowincji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 66 958

Sierota
lat 20, znająca ekspedycje, życie, dobre haftowanie, poszukuje jakiegokolwiek posady ewentualnie do dzieci. Oferty Kurjer zdw 66 957

Początkująca
maszynistka, biegła, znająca księzkowość, stenografię, szuka posady, chętnie na prowincji. Oferty Kurjer zdw 66 961

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej, z ukończoną 6-cią klasową Szkołą Wydziałową, poszukuje posady jako początkująca biurowa, lub księzkowa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 67 114

Gospośni
poszukuje posady od 15 lub później, najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 67 134

Gospośni - kucharka
wiejska poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Jw 4 169

Asystentka
aptekarska, matura, dwuletnia praktyka, egzamin wojewódzki, obejmie posadę stałą ewentualnie zastępowo od 15 lipca lub później. Blarowska, Leszno, Komieniusza 15. dw 1 017

Księżkowa
znająca pisanie maszyną, stenografię i niemiecku, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 055

Chłopiec
uczciwych rodziców, poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer zdw 67 055

Pielegniarka
przyjmie miejsce do dzieci ewentualnie zajmie się gospodarstwem domowym. Zgłoszenia Klasztor Gostyń, Krysztolifakowa. zdw 67 062

Panienska
pragnie wyuczyć się szycia. Warunki Kurjer zdw 67 003

Uczniwa
dziewczyna poszukuje posady w skromnym domu. Oferty Kurjer zdw 67 063

15 LETNIEKA

Krynica
pensjonat „Flora” M. Kiepurowej, urządzony komfortowo, kuchnia wykwinna, ceny niższe. dp 5 475

Hel
Willa „Słońce” obok przystani i plaży poleca piękne pokoje z dobrem, obfitem utrzymaniem po cenach przystępnych. Wiadomość na miejscu zdw 65 486

Poronin - Jadwinówka
pensjonat wzorowy, chrześcijański ośm złotych dziennie. Jadwiga Wlaszkowa. zdw 66 717

Szczawnica - Zdrój
Domy wypoczynkowe Szoldzielni Kółek Rolniczych „Horwatówka”, urządzone z komfortem. Pokoje jedno i dwuosobowe z utrzymaniem lub bez w niewielkiej jeszcze ilości do dyspozycji na lipiec i sierpień. Kuchnia smaczna i zdrowa na żądanie dietetyczna. Ceny za pokoje od 5-9 zł. Utrzymanie od 8-10 zł. Ciężko chorych nie przyjmujemy. Zgłoszenia Szczawnica „Horwatówka”. np 12 282

21 ZGUBY

Zgubiłem
indeks. Stefan Boguszewski. zdw 66 781

Zgubiona
legitymacja szkolna na nazwisko Halina Kubiśówna anieważniam zdw 66 842

Robotnik
trzeźwy, sumienny, uczciwy, dobry i pracowity szuka jakiegokolwiek pracy. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 66 892

Zgubiłem
papierze wojskowe na nazwisko Ludwik Szudlarski, wystawione przez P. K. U. Jarocin. zdw 67 098

Znalezione
pieniądze na Rybakach, do odebrania Krankowska, Rybaki 3. zdw 66 981

22 OZENKI

Kawaler
majątkowo niezależny poszukuje znajomości pań, wiek do lat 25, w celu matrymonialnym. Zgłoszenia z fotografją Kurjer zdw 66 519

Wdowiec
lat 33, urzędnik kolejowy, posiadający gotówkę, pozna pannę lub wdowę od lat 18-30, majątek dla wspólnego dobra pożądanym. Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografją, której zwrot zapewniony Kurjer zdw 66 799

Egzaminowanemu
dentystyce sprzedam wzgl. oddam w dzierżawę praktykę w mieście prowincjonalnym (Wlkp.) Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 66 890

Przemysłowiec
lat 58, posiadający większe przedsiębiorstwo, pozna starszą panią lub wdowę wzgl. przyjmie jako spółniczkę z gotówką ca. 20 000, celem późniejszego ożenku. Poważne oferty skierować proszę do Kurjera zdw 66 896

Kawaler - szofer
lat 28, mechanik - szofer, na stałe posadzie, posiadający własny domek z ogrodem, poszukuje przystojnej panienski z majątkiem. Cel matrymonialny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 909

W celu
matrymonialnym pozna kawaler z zawodu krawiec pania z własnym mieszkaniem do lat 28, dobrego charakteru. Fotografja, która zwracam, pożądana. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 66 979

25 MUZYKA

Pianista
repertuarem wolny. Oferty Kurjer zdw 67 146

Skrzypek
pierwszorzędny z bardzo bogatym repertuarem sam albo z zespołem wolny od 15 lipca. Zgłoszenia Kurjer nw 2051.

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Studentka
z rządowym pozwoleniem nauczania udziela lekcji. Oferty Kurjer zdw 66 473

Fryzjerka
z dwumiesięcznym kursem ukończonym poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 66 435

Cand. pharm.
pomochnik aptekarski, sła dobrze poleconą obejmie zastęstwo. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 66 417

Pomochnik
piekarsko cukierniczy poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 456

Stenografistka-stenotypistka
polsko-niemiecka początkująca szuka posady. Oferty Kurjer zdw 66 441

Inteligentna
starsza panienska przyjmie posadę towarzyszkę wyreczycelek lub kierowniczkę składu. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 492

Posługi
poszukuje sierota. Oferty Kurjer zdw 66 485

Księżkowa - kasjerka
kilka lat praktyki, pisząca na maszynie, szuka posady. Oferty Kurjer 64 719

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

Truskawiec
Pensjonat „Belweder”, 35 pokoi zupełny komfort, sła jadalna, fortepian, hall, telefon. Dwie wleze urzadzono na kapielie słoneczne. Auto do dyspozycji Gości. Kuchnia obfita, na żądanie jaska, zastawiana do zlecenia lekarza. Ceny umiarkowane. Pw 11 925 72,81

W leśniczówce
gdzie woda spędzi lato osoba z dwójgiem chłopców. Zgłoszenia: Poznań, Szkoła 6, Andrzejewska zdw 66 784

2 pokoje
z kuchnią w pierwszorzędnej wili w Puszczykowie na lipiec, sierpień do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 66 855

Puszczykówko
pokój z urządzeniem kuchni lub utrzymaniem zaraz. Willa Nowotnej. zdw 66 843

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

22 ROZMAITE

Krawcowa
dobrze poleca się w domu. Oferty Kurjer zdw 66 454

Eleganckie
suknie wykonuje szybko, tanio. Słowackiego 39, III. prawo. zdw 66 558

Modelki
pięknej szuka art.-malarz. Oferty Kurjer zdw 66 714

Robotki Siotry Streich
ul. Kantaka 4 II piętro Wielki wybór rysunkowych i skończonych. Tw 1 577

Obrazy oprawia
najgustownie, najtaniej tylko Witold Leworski, Wrocławska 36 skład obrazów. Pw 11 473 21 179

Panna
z lepszej rodziny poszukuje pa-
sady jako wyrycielnika domu
do bezdzietnych państwa. Oferty
Kurjer zdw 67 010

Prasowiczka
szuka posady Oferty Kurjer
zdw 67 076

Stebnerka
poszukuje posady. Oferty Kurjer
zdw 67 073

Krawcowa
znająca robotki poszukuje posady
do szycia lub do dziecka. Oferty
Kurjer zdw 67 086

Gospośnia
uczciwa pracowita, w średnim
wieku szuka posady zaraz lub 15
lipca na mniejszy majątek lub
osobny folwark, zajmie się wszelką
pracą która przychodzi w zakres
gospodarstwa domowego i
podwózkowego. Oferty Kurjer
zdw 67 095

Inteligentna
panienka, lat 20, uczciwa siero-
ta, dobrze polecona, przyjmie po-
sade w jakimkolwiek bądź przed-
siębiorstwie jako kasjerka, ek-
spedjentka. Oferty Kurjer
zdw 67 056

Panienska
która dotąd pracowała u obrofcy
prawy, pisząca biegle na maszynie,
przyjme posade najchętniej u
advokata. Łaskawe oferty
do Kurjera zdw 66 982

Szukam
posady 3000 gwarantuję ewentualnie
spółnik. Oferty Kurjer
zdw 66 987

Kotlarz
w miedzi, energiczny, mistrz, dy-
plomowany, specjalista na gorze-
lnie, cukrownie, mączkarnie itp.,
pierwszorzędny spawacz, samotny,
lat 35, poszukuje posady lub spółki.
Oferty Kurjer zdw 66 759

Pomocnik
malarzki, obeznaną pracą pokojową
szkolarską, oprawy obrazów,
(wł. narzędzia do oprawy) pro-
wadzeniem składu papieru dewo-
cjalnego, poszukuje posady.
Miejscowość obojętna. Łaskawe
oferty zdw 67 159

Biegła
daktyle-stenografka polsko - niemiecka
poszukuje posady zaraz w poważnej
instytucji. Oferty Kurjer rpw 10 375

Osoba
uczciwa, czysta z dobrym gotowa-
niem, zaprawianiem poszukuje
posady zaraz lub 15. 7. do 2
lub 1 osoby. Oferty Kurjer
zdw 67 045

Służąca
uczciwa, pracowita szuka od 15
lipca posady u bezdzietnego małże-
ństwa lub samotnej pani. —
Oferty Kurjer rpw 10 608

Człowiek
uczciwy pracowity z dobrymi
świadectwami szuka jakiegokolwiek
bądź zajęcia. Oferty Kurjer
rpw 10 609

Gospośnia
uczciwa, oszczędna i pracowita
w średnim wieku z lepszej rodzi-
ny szuka posady zaraz lub 15.
lipca, zajmie się wszelką pracą
domową, najchętniej gdzie brak
pani. Oferty Kurjer zdw 67 093

Szofer
wieloletnia praktyka, pierwszo-
rzędne świadectwa szuka posady.
Oferty Kurjer zdw 67 091

Uczeń
gimnazjalny klas wyższych szuka
posady zaraz. Miejscowość
obojętna. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 67 089

Panna
z lepszej rodziny, znająca grun-
townie szycie haftowanie i mo-
dę, władająca językiem polskim
i niemieckim poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer rpw 10 883

Panienska
z lepszego domu poszukuje po-
sady do dzieci zaraz lub 15. 7.
Kurjer zdw 66 694

Bona - freblanka
z praktyką, polecona szuka po-
sady. Zgłoszenia Górski, Asny-
la 4. zdw 66 234

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Bicz Boży”.
Aurora: Potężna opoepa wo-
jenna „Verdun”.
Gorso: „Korsarze puszczą
Edison: „Grzesznica z Mont-
parnasse”.
Haria: „5-ty jeździec Apoka-
lipsy” (Góra rzeźwiści).
Metropolis: „Czcij Matkę
Swoją”.
Odeon: „Pewien młody czło-
wiek”.
Renaissance: „Plonące auto”.
Stylowe: „Braterska miłość”.
Słońce: „Po zachodzie słońca”.
Wilsona: „Trędowizna”.

Maturzystka
poszukuje praktyki rolnej za u-
trzymaniem. Zgłoszenia Agen-
cja Kurjera Poznańskiego Gnie-
zno 273. nw 2 041

Agronom
wyszkolony, szkoly średniej ka-
waler, poszukuje stanowiska naj-
chętniej na kresy zaraz. Zgłosz.
Agencja Kurjera Poznańskiego,
Gniezno, 274. nw 2 030

Introligator
z własnymi narzędziami, poszu-
kuje pracy przy jakimś urzędzie
w charakterze woźnego. Zgłosze-
nia Agencja Kurjera Poznań-
skiego, Gniezno 276. nw 2 038

Tokarz - mechanik,
samodzielny reparator i kierowca
samochodów, z własną tokar-
nią i narzędziami, szuka stosownej
pracy lub wstąpi do spółki.
Oferty do Kurjera pod
zdw 66 600

Stały dochód 2000 - 3000 złotych miesięcznie
mieć mogą agenci (subagenci) różnych branż, urzędnicy i emeryci bez wkładu ja-
kiegokolwiek kapitału, jako zastępcy bankowi do zbierania zamówień na
3% pożyczkę budowlaną
Część gotówki natychmiast płatna przy zamówieniu. Wszystkich dokładnie pouczamy.
Oferty: Pw 13 682-72.87
Ludowy Bank Spółdzielczy, Lwów, pl. Akademicki 4.

Osoba
która pracowała w charakterze
pielegniarki poszukuje posady
w szpitalu lub u starszej pani.
Oferty Kurjer zdw 66 621

Kołodziej - rolnik
z kaucją do 3000 zł szuka po-
sady inkasenta, portjera, magazy-
niera woźnego lub innej pracy.
Zgłoszenia do Kurjera pod
zdw 66 604

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 66 002

Panienska
inteligentna, lat 18, szuka po-
sady jako ekspedientka do cukier-
ni lub śniadalni, może się zająć
kontrolą bonów, kasy lub inną
pracą. Adres Kurjer zdw 66 339

Dziewczyna
porządna i uczciwa poszukuje do
dwóch osób lub do dzieci od 1.
7. posady. Oferty Kurjer
zdw 65 948

Poszukuję
posady na czas wakacji, najchę-
tniej na wieś. Znam wszelkie haf-
ty, robie ornaty i t. p. Oferty
Kurjer zdw 65 945

Sierota
z lepszej rodziny z dłuższą prak-
tyką przy dzieciach z szyciem i
roczną praktyką książkowości na
majątku poszukuje odpowiedniej
posady zaraz lub później. Oferty
Kurjer zdw 65 940

Posługaczka
poszukuje domowej pracy. Oferty
Kurjer zdw 65 930

Szofer
żonaty poszukuje posady naj-
chętniej na majątku 3-letnia
praktyka. 1% autobusowej. Oferty
Kurjer zdw 65 950

Panienska
zdrowa i czysta poszukuje po-
sady najchętniej w składzie pie-
karskim lub tym podobnym. Jó-
zefek. Skarbowa 14 zdw 65 918

3
do 4 tysięcy względnie zabezpie-
czenie hipoteczne do 16 tysięcy
może złożyć za otrzymaną po-
sade. Proszę o propozycje Oferty
Kurjer zdw 65 917

Młodszy książkowy
obeznany z wszelkimi syst. nami
książkowości, władający polskim
i niemieckim, pragnie zmienić po-
sade. Of. Kurjer zdw 65 899

Młoda
inteligentna meżatka w przy-
krem położeniu poszukuje po-
sady do dzieci zająć się haftem
i szyciem. Oferty Kurjer
zdw 65 136

23 WOLNE MIEJSCA

Potrzebna
zaraz służąca znająca się także
na gotowaniu. Zgłoszenia przy-
muje Szambelanowa, Bukowska
33. zdw 66 780

Poszukuje
się kilka zdolnych pań i panów
jako handlarzy domokrajców do
zbierania zamówień na artykuły
dziennego potrzeby. Na odpowiedź
załączyc znak. Zgłoszenia do
Dr Kwaśnik Nowy Bieruń Gór-
ny Śląsk Pw 5673 71.80

Biuralista
inteligentny do inkasowania na-
leżności od klientów na prowinc-
ji który podróże mógłby odby-
wać motocyklem firmowym, po-
szukiwany od zaraz. Zgłoszenia
z podaniem referencji nadsyłać:
Poznań, skrzynka pocztowa 131.
Pw 3 248-27.15

Do 2 000. — zł miesięcznie
zarobią
osoby inteligentne (panowie i pa-
nie) przy zbieraniu zamówień na
obligacje budowlane. Jakakol-
wiek gotówka zbyteczna. Zgło-
szenia osobiste lub piśmienne
Wyszynski Poznań Strzelecka
28 b. I. pietro. przez cały dzień.
Pw 3 064-72.34

Dziewczyna
do lat 16 potrzebna do dziecka
zaraz. Zgłoszenia osobiste od 5-6
Napierala, Wroniecka 11.
zdw 66 851

Służąca
potrzebna. Waberski, ul. Adama
Jeskiego 9. skład zdw 66 844

Chłopiec
do posyłek z porządnej rodziny
zaraz. Zgłoszenia do firmy Dia-
bolo Separator ul. Wodna 14. po-
między godz. 8-9. zdw 66 794

Kelner
z jakakolwiek kaucją może się
zaraz zgłosić. Seweryna Miel-
żyńskiego 25 a, III. pietro
prawo. zdw 66 999

Domokrajnych
poszukujemy. Pensja stała. —
Oferty Kurjer zdw 66 897

Posadę
stałą, dobrze płatną wyrobie za-
raz uczciwej osobie za wypoży-
czenie około 1500 złotych. Oferty,
życiorys Kurjer zdw 66 898

Dziewczyna
młodsza do dzieci i lekkich prac
domowych może się zaraz zgło-
sić. Wyrwa, Marcejańska 36b.
zdw 66 908

Uczennice
potrzebne. Salon Mód Damskich
Szamarzewskiego 27. I. prawo.
zdw 66 904

Uczennice
potrzebne. Salon Mód Damskich
Szamarzewskiego 27. I. prawo.
zdw 66 904

Uczennice
potrzebne. Salon Mód Damskich
Szamarzewskiego 27. I. prawo.
zdw 66 904

Uczennice
potrzebne. Salon Mód Damskich
Szamarzewskiego 27. I. prawo.
zdw 66 904

Uczennice
potrzebne. Salon Mód Damskich
Szamarzewskiego 27. I. prawo.
zdw 66 904

Poszukuję
zaraz dzielnego handlowca, książ-
kowego nieznanego, warunki
wyszkolenia wyższe, dobre for-
ny. Zgłoszenia Bolesława, Kan-
taka 6. I. 7-8 wieczorem.
zdw 66 922

Uczennice
potrzebna do towarów krótkich.
Dąbrowskiego 10. zdw 66 916

Inkasentka
młodsza, zarazem do zastępstwa
szefowej potrzebna. Zgłoszenia
z wysokością posiadanej gwaran-
cji Kurjer zdw 66 918

Dziewczyna
zaraz. Ceglowski, Woźna 14b.
zdw 66 928

Dzielną
krawcową potrzebną zaraz. Kal-
czyńska, Bukowska 31.
zdw 66 940

Fryzjerka
potrzebna na stałe. Adres Kur-
jer zdw 66 939

KLISZKI
WZORY OGŁOSZEN
„REKLAMA”
Drukarnia Polskiej S.A.
POZNAŃ, ALJE MARCINKOWSKIEGO 17

Szwaczki
na koldry mogą się zgłosić. Su-
lewski, Stary Rynek 60, wejście
z Wrocławskiej. zdw 66 943

Uczciwemu
inkasentowi z małą kaucją wska-
że posade. Plac Sapieżyński 7.
I. ptr. zdw 66 949

Służąca
do wszystkiego zaraz. Gwarna
15, III. ptr., front, prawo.
zdw 66 950

Szofer
do autobusów z kaucją 300 zł za-
raz potrzebny. Zgłoszenia Mo-
stowa 16, III. I. zdw 67 097

Książkowa
samodzielna, dobrze polecona, po-
trzebna zaraz. Zgłoszenia z od-
pisem świadectw i podaniem pen-
sji do Kurjera zdw 67 103

Od zaraz
może się zgłosić młodsza, zdolna
stenotypistka, biegła w rachun-
kach do kasy i księgowości. —
Oferty z odpisem świadectw i
podaniem pensji do eksped. Ku-
rjera zdw 67 110

Uczeń
fryzjerski potrzebny od zaraz. —
Muszyński, Grobla 1b.
zdw 67 118

Młynarza
samodzielnego poszukuje natych-
miast, wymagana pożyczka oko-
ło 5000. Zgłoszenia Kurjer
zdw 67 123

6 zł dziennie
zarobku damy ludziom wymow-
nym w podróży. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 66 796

Ekspedjentka
samodzielna siła potrzebna Roz-
marnowicz skład obuwie Stary
Rynek 93. rpw 10 577

Służąca
do wszystkiego zaraz. Ganzke,
Niegolewskich 16. zdw 66 898

Uczennica
z uczciwej rodziny, z średnim
wyszkoleniem do ekspedycji i
wszelkich prac biurowych może
się zgłosić pomiędzy godz. 9 a
10-ta. Firma „Emka”, Wroc-
ławska 30. Pw 3 261-27 46

Służąca
do dzieci i wszelkich prac domo-
wych potrzebna. Tokłowicz, Da-
browskiego 36. jw 4 179

Kilku chłopców
do kolportażu dzienników na czas
trwania Międzynarodowej Wy-
stawy Komunikacji i Turystyki
może się zgłosić do firmy „Kuch”
Franc. Ratajczaka 36. nw 2 046

Absolwentka
(absolwentka) szkoły handlowej,
biegłosc stenografja polska niemiecka,
maszyna i t. d., przyjmie
Sekretariat szkół Bergera,
Toruń, Żeglarska 25. zdw 67 059

Służąca
do wszystkiego zaraz. Róhrowa,
Zamkowa 4b. zdw 67 064

Służąca
z gotowaniem potrzebna zaraz.
Ludwiczak, Strzelecka 21.
zdw 67 051

Kelnera
z kaucją do obsługi i obj. bufe-
tu na rach., wlad. jez. niem.
od zaraz. Zgłoszenia świad. i
ref. Hotel Centralny, Rawicz.
zdw 67 064

Panienska
inteligentna, do trojga dzieci (5,
7, 9 lat) zaraz potrzebna na wieś.
Zgłoszenia z podaniem warunków
do Kurjera Poznańskiego
zdw 67 063

Posady
zaraz do objęcia dla bufetowej,
kelnera, woźnicy zarazem inka-
sent, kaucja 500 złotych. Zgło-
szenia „Pawilon”, Marszałka Fo-
cha 15. zdw 67 042-3

Uczeń
fryzjerski zaraz potrzebny. Bo-
lesław Grus, fryzjer i perukarz,
Wielka 22. rpw 10 606-7

Stebner (ka)
zaraz potrzebny (a). Jan Mu-
siał i S-ka, 27. Grudnia 3.
dw 1 020

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. —
Zgłoszenia w piątek o godz. 9.
„Singer”, Rzeczypospolitej 9,
partier. zdw 66 980

Fryzjerska
uczennica potrzebna. — Górna
Wilda 61. zdw 66 997

Bufetowa
zaraz z kaucją może się zgłosić
do Restauracji-Kawiarni Sewe-
ryna Mielżyńskiego 25 a, III.
prawo. zdw 67 001

Woźny
młodszy, tylko dobrze polecony
może się zgłosić z świadectwami.
Radjoelektor, Ratajczaka 33.
zdw 67 011

Uczennice
do ręcznych robotek przyjmie. —
Rauszowa, Grobla 27.
zdw 67 009

Woźnice
z kaucją, z dobrymi świadectwa-
mi do rozwożenia piw przyjmie
zaraz. Adres wskaze Kurjer
zdw 67 007

Osoba
z dobrym gotowaniem, zapraw-
konserw do całk. prowadzenia
gospodarstwa na 2 osoby zaraz
potrzebna. Zgłoszenia Kurjer
zdw 67 070

Biurowa
początkująca, pisząca na maszynie
potrzebna od zaraz. Photo-
express, Bukowska róg Przecz-
nicy. zdw 67 049

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

Uczeń
może się zgłosić. Szklarnia, o-
prawa obrazów, św. Marcin 14.
zdw 66 984

W restauracji
potrzebna dziewczyna do pomocy
na popołudnia. Zgłoszenia rano,
Półwiejska 13. zdw 66 995

Potrzebna
służąca do wszystkiego. Szu-
le, Marsz. Focha 87. II. zdw 67 154

Apteka
Burzyńskiego w Koszcinie G. H.
poszukuje od 1. 8. kat. asystentki
(ta) lub podobnej dobrze poleco-
nej siły z dłuższą praktyką. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 67 163

Ekspedjentki
zaraz. św. Wojciech 1. resta-
racja. zdw 67 147

Chłopak
do posyłek, z własnym rowerem
i kaucją zaraz potrzebny. Miko-
łaj, Tama Garbarska 4. zdw 67 152

Poważne
przedsiębiorstwo
poszukuje natychmiast kilku in-
teligentnych panów i pań. Posady
dla zdolnych panów z pensją
i wysoką prowizją. Solidni i
energiczni refleksjanci mogą się
zgłosić w dniu 3. 7. od 10-1 i
od 2-5 „Hotel Monopol”, pokój
12. Pw 3 268 27.59

Stenotypistka
polsko-niemiecka zaraz poszuki-
wana. Zgłoszenia z odpisami
świadectw skierować do „Par”,
Al. Marcinkowskiego 11 pod nr.
27.61. Pw 3 269-27.61

Chłopiec
chcąc wyuczyć się fryzjerstwa
może się zaraz zgłosić. Feliks
Ostrowski, mistrz fryzjerski,
Swarzędz. zdw 66 975

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Górna Wil-
da 119. zdw 67 031

Krojczyjni
tylko pierwszorzędnej, samodzi-
elnej krawcowej z długoletnią
praktyką i referencjami, poszu-
kuje pierwszorzędna pracownica
mód damskich na stałą posade.
Ewentualnie możliwy udział w
zysku lub przystąpienie do spółki
z małym kapitałem. Oferty
Kurjer Hw 25

Nauczyciele ludowi
wzgl. emeryci
Celem propagowania nowoczes-
nych artykułów budowlanych
na prowincji, za wysokim wynag-
rodzeniem prowizyjnym zech-
ca W Panowie zgłaszać się
pod: Poznań-skrzynka pocztowa
131. Pw 3 264-27.39

Krawcowa
na suknie potrzebne. La Mode
Parisienne, Nowa 7. zdw 67 111

Uczeń
kominiarski może się zgłosić. —
Tomaszewski, Wronki. nw 2054

Poszukuję
fotografa poważnego do samo-
dzielnego kierownictwa zakładu
ewentualnie przyjmie do wspólni-
ch zysków. Oferty do Kurjera
nw 2060

Służącej
do wszystkiego, bez spania, do-
brze poleconej poszukuje Kaw-
czyńska, Klonowicza 5, (Lazarz),
willa. dw 1022

Ekspedjentka
oraz dwaj uczniowie do rze-
źnictwa zaraz potrzebni. Zgło-
szenia Skibiński, Grobla 29 a.
rpw 10 590

Dziewczyna
z gotowaniem restauracyjnym o-
raz do mycia naczyń potrzebna
na małe miasto powiecie Poznań-
skim. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego Stary Rynek
rpw 10 591

Osoba inteligentniejsza
sumienna, gospodarna i czysta,
któraby przez wszelkich prac ob-
jęta zarząd domu potrzebna na-
tychmiast do Gdyni J. Lisew-
ski, willa Elna. nw 2057

Inkasentka
i do wysyłania towaru do skła-
dach poszukuje. Zgłoszenia z po-
daniem wysokości posiadanej
kaucji. Kurjer nw 2053

— Ach! Elżbieto! Czuje, że staje się zwolennikiem-
rozbrojenia morskiego. (L'ami du Peuple, Paryż) S. F.

Przedpłata
na lipiec 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w eksped. zł 4.00 w agentjach w mieście zł 4.50, z odnośnieniem
do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94
kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p.
wydawnie nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się
niedostarczonych numerów lub odeszkodowania.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 75 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
150 gr. przed wiadomościami potoczny 240 gr. od 1-lamowego milim.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem